

گزارش اقتصادی شاپارک

اسفند ۱۴۰۳. شماره ۱۱۷

www.shaparak.ir

فهرست مطالب

فهرست شکل‌ها.....	۶
فهرست جداول.....	۸
پیشگفتار.....	۱۱
شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه.....	۱۲
۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی.....	۱۶
۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی.....	۱۷
۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی.....	۱۸
۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی.....	۱۹
۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان.....	۲۱
۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی.....	۲۲
۲-۲-۱- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP.....	۲۲
۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک.....	۲۵
۱-۲- آمار عملکردی شاپرک.....	۲۵
۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک.....	۲۶
۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی.....	۲۸
۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش.....	۲۹
۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها.....	۳۰
۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت.....	۳۵
۲-۲- نفوذ منطقه‌ای.....	۳۸
۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی.....	۳۸
۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور.....	۳۹
۳-۲-۲- تعداد و سرانه کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان.....	۳۹
۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی.....	۴۴
۵-۲-۲- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور.....	۴۵
۶-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور.....	۴۶
۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها.....	۴۷
۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه.....	۴۸
۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها.....	۵۱
۳-۳-۲- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش.....	۵۲

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت ۵۷

- ۱-۳- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۵۸
- ۲-۳- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۵۸
- ۳-۳- کیفیت خدمات شاپرک ۶۱
- ۴-۳- آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه ۶۴

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۶

- ۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۷
- ۱-۱-۴- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۷
- ۲-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۶۹
- ۳-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۲
- ۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۵
- ۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش ۷۷
- ۶-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای نوع سرویس ۷۹
- ۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۸۱
- ۳-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه ۸۴
- ۱-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه در استان‌های کشور ۸۴
- ۲-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در استان‌های کشور ۸۷
- ۳-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه در بعد کشوری ۸۹
- ۴-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۹۳
- ۵-۳-۴- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۹۶
- ۴-۴- نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP ۹۹

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۱۰۱

- ۱-۵- سهم بازار پذیرندگی ۱۰۱
- ۱-۱-۵- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۱۰۲
- ۲-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۰۳
- ۳-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۰۵
- ۴-۱-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۰۷
- ۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی ۱۰۹
- ۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۱۰
- ۲-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۱۱

- ۱۱۲-۳-۲-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۱۲
- ۱۱۳-۴-۲-۵ سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۱۳
- ۱۱۴-۵-۲-۵ اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۱۴
- ۱۱۶-۳-۵ سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۱۶
- ۱۲۳-۶ جمع‌بندی ۱۲۳
- ۱۳۱-۷ واژه‌نامه ۱۳۱

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۴۰۰ لغایت بهمن ۱۴۰۳..... ۱۸
- شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۲۰
- شکل ۱-۳ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۳..... ۲۲
- شکل ۱-۲ مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۳..... ۲۶
- شکل ۲-۲ مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۳..... ۲۷
- شکل ۳-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۳..... ۳۰
- شکل ۴-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن و اسفند ۱۴۰۳..... ۳۳
- شکل ۵-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۳ و ۱۴۰۲..... ۳۴
- شکل ۶-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - اسفند ۱۴۰۳..... ۳۵
- شکل ۷-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۳..... ۳۶
- شکل ۸-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - بهمن و اسفند ۱۴۰۳..... ۳۶
- شکل ۹-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - اسفند ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳..... ۳۷
- شکل ۱۰-۲ تغییر در تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - اسفند نسبت به بهمن ۱۴۰۳..... ۴۰
- شکل ۱۱-۲ تعداد کارتهای فروشگاهی (هزار عدد) فعال سیستمی در هر استان - اسفند ۱۴۰۳..... ۴۱
- شکل ۱۲-۲ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - اسفند ۱۴۰۳..... ۴۳
- شکل ۱۳-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - اسفند ۱۴۰۳..... ۴۴
- شکل ۱۴-۲ سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - اسفند ۱۴۰۳..... ۴۷
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتهای فروشگاهی (بر حسب ریال) - اسفند ۱۴۰۳..... ۴۹
- شکل ۱۶-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - اسفند ۱۴۰۳..... ۴۹
- شکل ۱۷-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - اسفند ۱۴۰۳..... ۵۰
- شکل ۱۸-۲ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۱..... ۵۲
- شکل ۱۹-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - اسفند ۱۴۰۳..... ۵۳
- شکل ۲۰-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ - اسفند ۱۴۰۳..... ۵۵
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق - اسفند ۱۴۰۳..... ۵۹
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۳..... ۶۰
- شکل ۳-۳ روند کیفیت خدمات شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۳..... ۶۳

- شکل ۳-۴ روند کیفیت خدمات شبکه پرداخت در ۱۲ منتهی به اسفند ۱۴۰۳ ۶۳
- شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۳ ۶۷
- شکل ۴-۲ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۳ ۶۸
- شکل ۴-۳ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۳ ۷۰
- شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۳ ۷۱
- شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اسفند ۱۴۰۳ ۷۳
- شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اسفند ۱۴۰۳ ۷۴
- شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - بهمن و اسفند ۱۴۰۳ ۷۶
- شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشنده‌ها به تفکیک استان‌ها - اسفند ۱۴۰۳ ۸۶
- شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشنده‌ها فعال سیستمی در هر استان - اسفند ۱۴۰۳ ۸۸
- شکل ۴-۱۰ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده‌ها فعال سیستمی هر شرکت PSP - اسفند ۱۴۰۳ ۹۱
- شکل ۴-۱۱ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده‌ها تراکنش‌دار هر شرکت PSP - اسفند ۱۴۰۳ ۹۳
- شکل ۴-۱۲ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده‌ها شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - اسفند ۱۴۰۳ ۹۵
- شکل ۴-۱۳ مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشنده‌ها کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۱ تاکنون ۹۷
- شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - اسفند ۱۴۰۳ ۱۰۲
- شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - اسفند ۱۴۰۳ ۱۰۳
- شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - اسفند ۱۴۰۳ ۱۱۱
- شکل ۵-۴ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اسفند ۱۴۰۳ ۱۱۸
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - اسفند ۱۴۰۳ ۱۱۹
- شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - اسفند ۱۴۰۳ ۱۲۰
- شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اسفند ۱۴۰۳ ۱۲۲

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۳	۱۷
جدول ۲-۱	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۳	۱۹
جدول ۳-۱	ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی و GDP در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۳	۲۳
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک	۲۷
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۲	۲۷
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک	۲۸
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک	۲۹
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اسفند ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته	۲۹
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار - اسفند ۱۴۰۳	۳۰
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اسفند ۱۴۰۳	۳۱
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اسفند ۱۴۰۳	۳۲
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - اسفند ۱۴۰۳	۳۲
جدول ۱۰-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش ابزارهای پذیرش در سرویس‌های "خرید" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" - اسفند ۱۴۰۳	۳۳
جدول ۱۱-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - اسفند ۱۴۰۳	۳۹
جدول ۱۲-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - اسفند ۱۴۰۳	۳۹
جدول ۱۳-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - بهمن و اسفند ۱۴۰۳	۴۰
جدول ۱۴-۲	سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - بهمن و اسفند ۱۴۰۳	۴۲
جدول ۱۵-۲	تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور - اسفند ۱۴۰۳	۴۵
جدول ۱۶-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی	۵۱
جدول ۱۷-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" به ازای هر ابزار پذیرش	۵۲
جدول ۱۸-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر ابزار پذیرش	۵۴
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۳	۵۸
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - اسفند ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته	۵۹
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - اسفند ۱۴۰۳	۶۰
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - اسفند ۱۴۰۳ و ماه گذشته	۶۱

جدول ۳-۵ کیفیت خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی.....	۶۲
جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - بهمن و اسفند ۱۴۰۳.....	۶۴
جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - بهمن و اسفند ۱۴۰۳.....	۶۹
جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - بهمن و اسفند ۱۴۰۳.....	۷۱
جدول ۴-۳ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - بهمن و اسفند ۱۴۰۳.....	۷۲
جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - بهمن و اسفند ۱۴۰۳.....	۷۴
جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - بهمن و اسفند ۱۴۰۳.....	۷۵
جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن.....	۷۷
جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۳.....	۷۸
جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP - بهمن و اسفند ۱۴۰۳.....	۷۹
جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - اسفند ۱۴۰۳.....	۸۰
جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در بهمن و اسفند ۱۴۰۳.....	۸۰
جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - بهمن و اسفند ۱۴۰۳.....	۸۲
جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - بهمن و اسفند ۱۴۰۳.....	۸۳
جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشنده‌ای به تفکیک استان اسفند ۱۴۰۳.....	۸۵
جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشنده‌ای فعال سیستمی به تفکیک استان - اسفند ۱۴۰۳.....	۸۷
جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده‌ای فعال سیستمی هر شرکت - بهمن و اسفند ۱۴۰۳.....	۹۰
جدول ۴-۱۶ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده‌ای تراکنش‌دار هر شرکت - بهمن و اسفند ۱۴۰۳.....	۹۲
جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده‌ای فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - اسفند ۱۴۰۳.....	۹۴
جدول ۴-۱۸ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - اسفند ۱۴۰۳.....	۹۸
جدول ۴-۱۹ نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی - اسفند ۱۴۰۳.....	۹۹
جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۳.....	۱۰۴
جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - اسفند ۱۴۰۳.....	۱۰۶
جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - اسفند ۱۴۰۳.....	۱۰۸
جدول ۵-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - بهمن و اسفند ۱۴۰۳.....	۱۰۹
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اسفند ۱۴۰۳.....	۱۱۰
جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اسفند ۱۴۰۳.....	۱۱۲
جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - اسفند ۱۴۰۳.....	۱۱۳

- جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - اسفند ۱۴۰۳..... ۱۱۵
- جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده- بهمن و اسفند ۱۴۰۳..... ۱۱۶
- جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - اسفند ۱۴۰۳..... ۱۱۶

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۱۱۷ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان کیفیت خدمات حس شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپراک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپراک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپراک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپراک در اسفند ۱۴۰۳
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی سپارک در یک نگاه

سهیم مبلغی هر یک از انواع خدمات سپارک		
▼	۹۸/۲۴٪	خرید کالا و خدمات
▲	۱/۷۶٪	پرداخت قبض و خرید شارژ
سهیم تعدادی هر یک از انواع خدمات سپارک		
▲	۸۹/۸۰٪	خرید کالا و خدمات
▼	۵/۱۷٪	پرداخت قبض و خرید شارژ
▲	۵/۰۴٪	مانده گیری
ضریب نفوذ منطقه ای		
سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور		
▲	۱،۹۸۱/۹۵	کل ابزارها
▲	۱،۷۳۷/۶۲	کارتخوان فروشگاهی
▼	۱/۰۴	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۲۴۳/۲۹	ابزار پذیرش اینترنتی
سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور		
▲	۷۴/۳۱	کل ابزارها
▲	۶۷/۶۹	کارتخوان فروشگاهی
▼	۱/۵۲	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۵/۱۰	ابزار پذیرش اینترنتی
نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی		
▲	۱،۸۱۷،۶۲۶	بیشترین تعداد تهران
▲	۱۰،۲۵۵	بیشترین تغییر تهران
▲	۰/۲۱۶	بیشترین سرانه مازندران
▲	۸۹/۶۳	بیشترین سرانه تعداد تراکنش هرمزگان
نسبت دهکی مبالغ تراکنش های سپارکی		
▲	۵۸۲/۱۱	نسبت متوسط دهک دوم به دهک اول

۱ جایگاه سپارک در اقتصاد ملی

سهیم از نقدینگی		
▲	۱۶/۷۱ درصد	نسبت ارزش تراکنش های سپارک به نقدینگی
▼	۱/۵۳ درصد	نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی

۲ شاخص های عملکردی سپارک در اسفند ۱۴۰۳ ماه

آمار عملکردی		
▲	۴،۵۹۳،۹۸۳،۷۱۷ تراکنش	تعداد تراکنش های سپارک
▲	۲۰،۵۳۹،۳۷۱،۶۵۰ میلیون ریال	ارزش تراکنش های سپارک
رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها		
▲	۲۳/۶۵٪	رشد اسمی ماهانه اسفند ۱۴۰۳ نسبت به بهمن ۱۴۰۳
▲	۱۹/۶۵٪	رشد حقیقی ماهانه اسفند ۱۴۰۳ نسبت به بهمن ۱۴۰۳
▲	۴۷/۸۶٪	رشد اسمی ماهانه اسفند ۱۴۰۳ نسبت به اسفند ۱۴۰۲
▲	۷/۸۱٪	رشد حقیقی ماهانه اسفند ۱۴۰۳ نسبت به اسفند ۱۴۰۲
سهیم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها		
▼	۶/۸۶٪	ابزار پذیرش اینترنتی
▼	۲/۰۵٪	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۹۱/۰۹٪	کارتخوان فروشگاهی

گزارش اقتصادی شاپرک

۳

کیفیت انجام خدمات پرداخت

سهیم تراکنش‌های موفق

درصد تراکنش‌های موفق به کل تراکنش‌ها	۹۲/۵۰٪
درصد تراکنش‌های موفق شاپرک به کل تراکنش‌ها	۹۹/۹۸٪

سهیم هر یک از خطاهای رخ داد در تراکنش‌ها

خطای پذیرندگی	۱/۳۶٪
خطای شاپرکی	۰/۲۳٪
خطای صادر کنندگی	۱۳/۶۸٪
خطای کاربری	۸۴/۷۲٪
خطای کسب و کار	۰/۰۰٪

کیفیت ارائه خدمات

سطح کیفیت ارائه خدمات شبکه	۹۸/۸۵٪
سطح کیفیت ارائه خدمات شاپرک	۹۹/۹۸٪

تراکنش‌های ناتمام

درصد تراکنش‌های معوق از کل تراکنش‌ها	۰/۱۲٪
درصد تغییرات تراکنش‌های معوق	-۰/۹۹٪

۴

شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در اسفند ۱۴۰۳

شاخص اثربخشی مبلغی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	۲/۸۹۷	فراپردازان آروند امید
پایین‌ترین میزان شاخص	۰/۴۷۴	فن آوا کارت

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها

بالاترین میزان شاخص	۱/۲۲۲٪	الکترونیک کارت دماوند
پایین‌ترین میزان شاخص	۰/۱۷٪	فراپردازان آروند امید

سهیم کارتهای فعال و فاقد تراکنش از پایانه‌های فعال

بیشترین سهیم	الکترونیک کارت دماوند	۳۲/۶۹٪
کمترین سهیم	پرداخت نوین آراین	۷/۱۶٪

ستون اول مربوط به شرکت‌های PSP و ستون دوم مربوط به بانک‌های پذیرنده

بالاترین سهیم از کل تراکنش‌های بازار

سهیم مبلغی	به پرداخت ملت	۲۰/۱۶٪	بانک ملت	۱۵/۸۴٪
سهیم تعدادی	پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۸۲٪	بانک سپه	۱۶/۸۹٪

بالاترین سهیم مبلغ تراکنش‌ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	به پرداخت ملت	۲۳/۹۶٪	بانک ملی	۱۶/۴۵٪
ابزار پذیرش موبایلی	به پرداخت ملت	۴۸/۳۹٪	بانک ملت	۵۳/۲۵٪
کارتخوان فروشگاهی	به پرداخت ملت	۱۸/۹۰٪	بانک ملت	۱۵/۷۰٪

بالاترین سهیم تعداد تراکنش‌ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	به پرداخت ملت	۳۷/۷۷٪	بانک ملت	۴۰/۰۷٪
ابزار پذیرش موبایلی	به پرداخت ملت	۴۶/۴۶٪	بانک ملت	۵۳/۷۷٪
کارتخوان فروشگاهی	پرداخت الکترونیک سامان	۲۱/۰۸٪	بانک سپه	۱۸/۳۵٪

شاخص هر فیندال - هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۲/۴۶۹	۱/۹۳۹
ابزار پذیرش موبایلی	۳/۲۶۰	۳/۶۴۱
کارتخوان فروشگاهی	۱/۲۴۶	۸۹۵

بالاترین سهیم بانک‌های صادر کنند از تعداد کارت‌های تراکنش‌دار

کارت هدیه و بن کارت	بانک ملی	۱۳/۸۸٪
کارت اعتباری	بانک ملت	۱۴/۴۵٪
کارت برداشت نقدی	بانک ملی	۲۰/۷۷٪

فصل ۱

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

بررسی کلان اقتصادی عملکرد شبکه الکترونیک پرداخت کارتی، شاپرک با استفاده از قیاس با شاخص‌های اقتصادی در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

در این بخش، جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا بهمن ۱۴۰۳) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۳

دوره	نقدینگی (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
اسفند ۱۴۰۲	۷۸,۷۷۴,۵۰۰	۱۳,۸۹۱,۲۲۷	۱۷/۶۳٪
فروردین ۱۴۰۳	۷۹,۶۸۲,۹۰۰	۹,۷۲۸,۵۳۰	۱۲/۲۱٪
اردیبهشت ۱۴۰۳	۸۱,۲۹۶,۷۰۰	۱۲,۲۴۰,۶۱۲	۱۵/۰۶٪
خرداد ۱۴۰۳	۸۳,۵۳۹,۹۰۰	۱۲,۴۲۶,۴۲۴	۱۴/۸۷٪
تیر ۱۴۰۳	۸۵,۴۹۱,۵۰۰	۱۲,۴۷۸,۰۸۲	۱۴/۶۰٪
مرداد ۱۴۰۳	۸۷,۹۷۸,۹۰۰	۱۳,۲۵۱,۴۳۶	۱۵/۰۶٪
شهریور ۱۴۰۳	۹۰,۷۰۵,۱۰۰	۱۳,۸۷۶,۷۶۲	۱۵/۳۰٪
مهر ۱۴۰۳	۹۲,۳۳۴,۵۰۰	۱۴,۲۱۲,۲۸۰	۱۵/۳۹٪
آبان ۱۴۰۳	۹۳,۹۲۲,۱۰۰	۱۴,۷۱۲,۰۰۴	۱۵/۶۶٪
آذر ۱۴۰۳	۹۶,۰۳۶,۱۰۰	۱۴,۸۴۱,۳۴۰	۱۵/۴۵٪
دی ۱۴۰۳	۹۷,۲۳۳,۳۰۰	۱۵,۵۲۰,۳۹۱	۱۵/۹۶٪
بهمن ۱۴۰۳	۹۹,۴۲۰,۱۰۰	۱۶,۶۱۱,۳۶۹	۱۶/۷۱٪

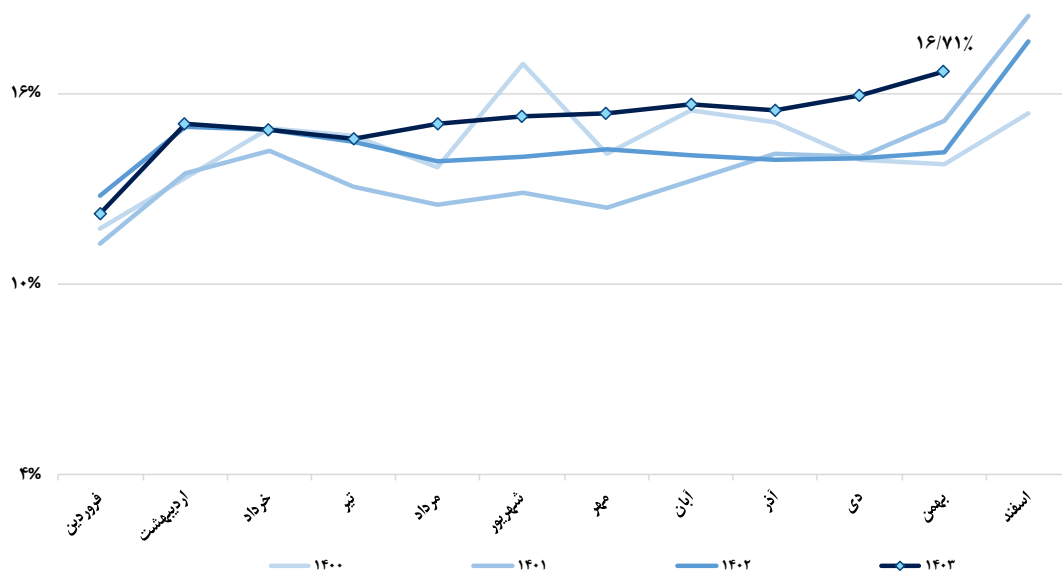
در بهمن ۱۴۰۳ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۶/۷۱ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه دی ۱۴۰۳، افزایش ۰/۷۵ درصدی داشته است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در بهمن ۱۴۰۳، ارزش تراکنش‌های شاپراک افزایش ۷/۰۳ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۲/۲۵ درصدی نقدینگی نسبت به ماه گذشته، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپراکی به نقدینگی نسبت به ماه دی ۱۴۰۳ را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا بهمن ۱۴۰۳ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپراک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۴۰۰ لغایت بهمن ۱۴۰۳ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپراک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۴۰۰ لغایت بهمن ۱۴۰۳

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۳

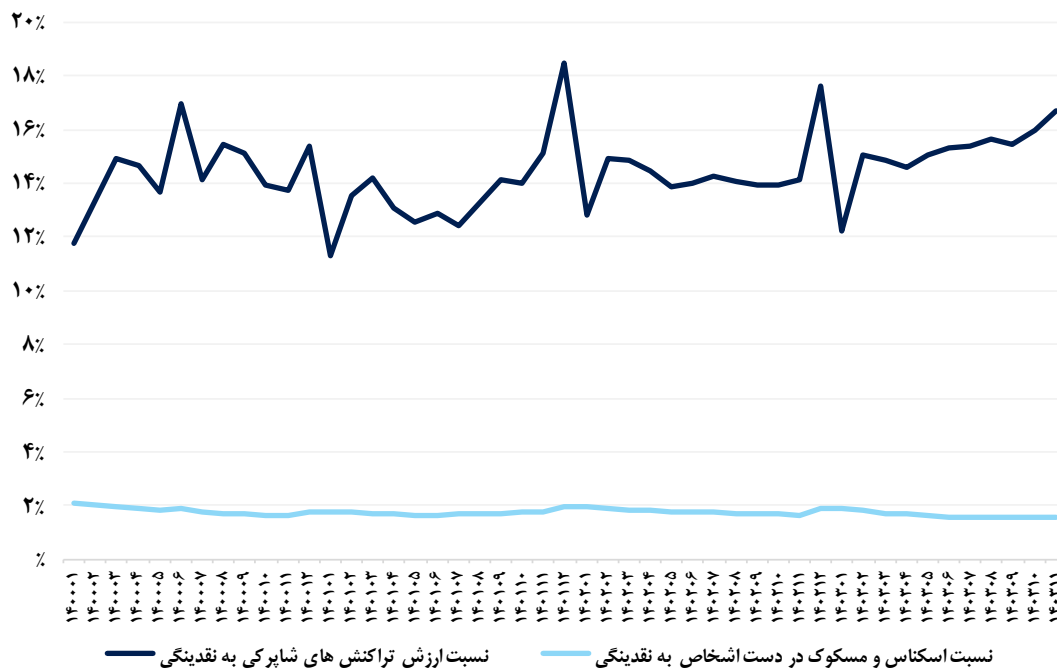
دوره	نقدینگی (میلیارد ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیارد ریال)	نسبت اسکناس و مسکوکات به نقدینگی
اسفند ۱۴۰۲	۷۸,۷۷۴,۵۰۰	۱,۴۶۸,۸۰۰	۱/۸۶٪
فروردین ۱۴۰۳	۷۹,۶۸۲,۹۰۰	۱,۴۸۸,۴۰۰	۱/۸۷٪
اردیبهشت ۱۴۰۳	۸۱,۲۹۶,۷۰۰	۱,۴۶۰,۱۰۰	۱/۸۰٪
خرداد ۱۴۰۳	۸۳,۵۳۹,۹۰۰	۱,۴۳۵,۹۰۰	۱/۷۲٪
تیر ۱۴۰۳	۸۵,۴۹۱,۵۰۰	۱,۴۴۳,۰۰۰	۱/۶۹٪
مرداد ۱۴۰۳	۸۷,۹۷۸,۹۰۰	۱,۴۳۴,۶۰۰	۱/۶۳٪
شهریور ۱۴۰۳	۹۰,۷۰۵,۱۰۰	۱,۴۴۲,۲۰۰	۱/۵۹٪
مهر ۱۴۰۳	۹۲,۳۳۴,۵۰۰	۱,۴۵۹,۸۰۰	۱/۵۸٪
آبان ۱۴۰۳	۹۳,۹۲۲,۱۰۰	۱,۴۸۰,۲۰۰	۱/۵۸٪
آذر ۱۴۰۳	۹۶,۰۳۶,۱۰۰	۱,۴۹۱,۴۰۰	۱/۵۵٪
دی ۱۴۰۳	۹۷,۲۳۳,۳۰۰	۱,۵۰۵,۷۰۰	۱/۵۵٪
بهمن ۱۴۰۳	۹۹,۴۲۰,۱۰۰	۱,۵۲۳,۰۰۰	۱/۵۳٪

در بهمن ۱۴۰۳، ۱/۵۳ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در دی ۱۴۰۳ کاهش ۰/۰۲- درصدی را تجربه نموده است. در بهمن ۱۴۰۳ میزان نقدینگی با افزایش ۲/۲۵ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۱/۱۵ درصدی همراه بوده است.

۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را به کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۴۰۰ تا بهمن ۱۴۰۳) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۱۱/۷۷ درصد در فروردین ماه ۱۴۰۰ به ۱۶/۷۱ درصد در بهمن ۱۴۰۳ افزایش یافته است. این در حالی است که نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۲/۰۷ درصد به ۱/۵۳ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۰/۵۳ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد.

۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارت را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارت را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۳ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

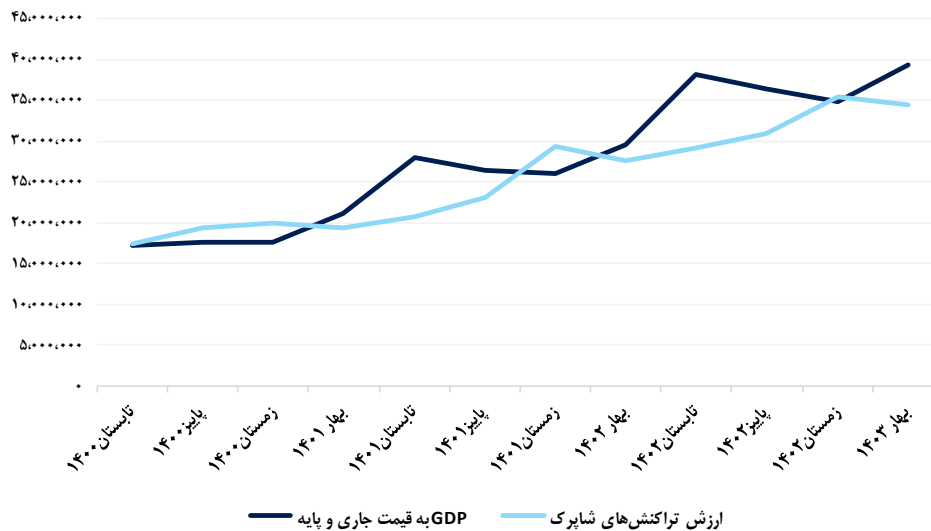
در شکل ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی^۴ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۳ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۵

^۳ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایان‌گر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

^۴ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۴.

^۵ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به بهار ۱۴۰۳ می‌باشد.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۳

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی بازه‌های زمانی بیشتر است.

۱-۲-۲- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP

ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی در کنار GDP، معیاری جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. این آمار در طول زمان^۶ در جدول ۳-۱ ارائه شده است.

^۶ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به بهار ۱۴۰۳ می‌باشد.

جدول ۳-۱ ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت‌ی و GDP در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۳

ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	GDP (میلیارد ریال)	دوره
۱۷,۴۴۶,۲۲۶	۱۷,۲۷۰,۰۰۰	تابستان ۱۴۰۰
۱۹,۳۲۵,۰۴۱	۱۷,۶۲۳,۰۰۰	پاییز ۱۴۰۰
۲۰,۰۶۸,۱۶۶	۱۷,۵۹۲,۰۰۰	زمستان ۱۴۰۰
۱۹,۳۶۷,۲۳۳	۲۱,۲۱۸,۹۴۵	بهار ۱۴۰۱
۲۰,۸۲۵,۶۹۶	۲۸,۰۳۸,۸۰۴	تابستان ۱۴۰۱
۲۳,۰۹۴,۰۲۹	۲۶,۵۲۴,۷۵۷	پاییز ۱۴۰۱
۲۹,۳۶۹,۱۹۶	۲۶,۰۴۱,۳۴۸	زمستان ۱۴۰۱
۲۷,۶۷۰,۸۲۳	۲۹,۶۳۰,۱۵۱	بهار ۱۴۰۲
۲۹,۱۶۲,۶۷۰	۳۸,۲۵۴,۲۵۸	تابستان ۱۴۰۲
۳۰,۹۳۹,۰۱۰	۳۶,۴۱۱,۲۸۶	پاییز ۱۴۰۲
۳۵,۴۵۵,۲۰۷	۳۴,۹۴۶,۹۳۴	زمستان ۱۴۰۲
۳۴,۳۹۵,۵۶۶	۳۹,۲۶۶,۴۴۵	بهار ۱۴۰۳

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود.

فصل ۲

شاخص‌های عملکردی شاپرک

بررسی کلان عملکرد شبکه الکترونیکی پرداخت کارتی، شاپرک در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک

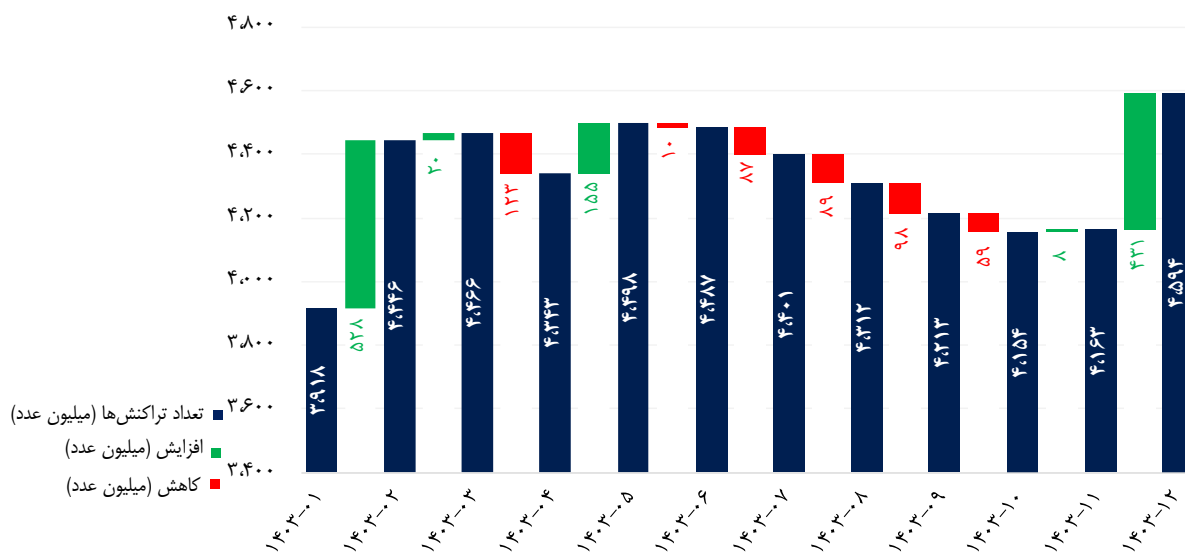
فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲-۱- آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

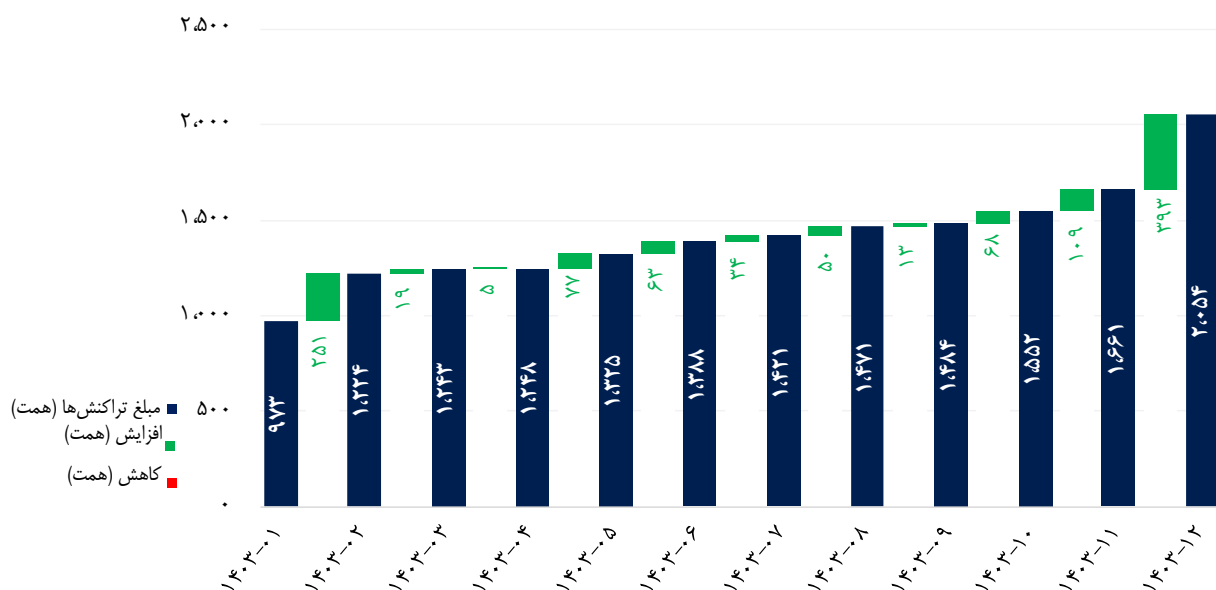
۲-۱-۱- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در شکل ۲-۱، به بررسی تعداد تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ماه ۱۴۰۳ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش تعداد تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اردیبهشت ۱۴۰۳ و تیر ۱۴۰۳ رخ داده است.

شکل ۲-۱- مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۳

در شکل ۲-۲، به بررسی مبلغ تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ماه ۱۴۰۳ پرداخته شده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۳ و تیر ۱۴۰۳ رخ داده است.

شکل ۲-۲- مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۳

در اسفند ماه ۱۴۰۳ بالغ بر ۴,۵۹۴ میلیون تراکنش با ارزش ۲۰,۵۳۹ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به بهمن ماه رشد ۱۰/۳۶ درصدی در تعداد و ۲۳/۶۵ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در اسفند ماه ۱۴۰۳ و درصد تغییرات آن نسبت به ماه گذشته درج شده است.

جدول ۱-۲- مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	بهمن ۱۴۰۳	اسفند ۱۴۰۳	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۴,۱۶۲,۷۷۱,۳۱۸	۴,۵۹۳,۹۸۳,۷۱۷	۱۰/۳۶٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱۶,۶۱۱,۳۶۹,۱۳۴	۲۰,۵۳۹,۳۷۱,۶۵۰	۲۳/۶۵٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در اسفند ۱۴۰۳ و ماه مشابه سال گذشته به همراه درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲- مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۲

نوع	اسفند ۱۴۰۲	اسفند ۱۴۰۳	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۴,۳۰۳,۰۸۲,۹۹۷	۴,۵۹۳,۹۸۳,۷۱۷	۶/۷۶٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱۳,۸۹۱,۲۲۷,۴۵۵	۲۰,۵۳۹,۳۷۱,۶۵۰	۴۷/۸۶٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های اسفند ۱۴۰۳ به نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۲ از نظر تعدادی ۶/۷۶ و از نظر ریالی ۴۷/۸۶ درصد رشد داشته است.

۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرک

در اقتصاد به منظور ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۱ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۲ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	بهمن ۱۴۰۳	اسفند ۱۴۰۳	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱۶۶۱۱،۳۶۹،۱۳۳/۹۰	۲۰،۵۳۹،۳۷۱،۶۵۰/۲۶	۲۳/۶۵٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۵،۴۳۷،۴۳۶،۷۰۵/۰۴	۶،۵۰۵،۹۷۷،۷۱۶/۲۷	۱۹/۶۵٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۳۰۵/۵	۳۱۵/۷	۳/۳۴٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI از سایت مرکز آمار کشور می‌باشد).

همان‌گونه که جدول ۲-۳ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های اسفند ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته با رشد ۲۳/۶۵ درصدی همراه بوده و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها رشد ۱۹/۶۵ درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. در ادامه طی جدول ۲-۴ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۱ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)
^۲ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۴۰۰ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار کشور اخذ شده است.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	اسفند ۱۴۰۲	اسفند ۱۴۰۳	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱۳,۸۹۱,۲۲۷,۴۵۴/۶۰	۲۰,۵۳۹,۳۷۱,۶۵۰/۲۶	۴۷/۸۶٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۶,۰۳۴,۴۱۶,۷۹۱/۷۵	۶,۵۰۵,۹۷۷,۷۱۶/۲۷	۷/۸۱٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۲۳۰/۲۰	۳۱۵/۷۰	۳۷/۱۴٪

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد. (مرجع آمار CPI: سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ رشد ۴۷/۸۶ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده ۷/۸۱ درصد می‌باشد.

۲-۱-۳- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتهخوان فروشگاهی" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی^۱ در اسفند ۱۴۰۳ در قیاس با ماه گذشته در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اسفند ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		رشد
	اسفند ۱۴۰۳	بهمن ۱۴۰۳	
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۵۰۴,۰۷۹	۱,۴۸۰,۶۵۱	۱/۵۸٪
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۴۱۹	۶,۴۲۲	-۰/۰۵٪
کارتهخوان فروشگاهی	۱۰,۷۴۲,۲۸۸	۱۰,۶۳۹,۹۵۷	۰/۹۶٪
مجموع ابزارها	۱۲,۲۵۲,۷۸۶	۱۲,۱۲۷,۰۳۰	۱/۰۴٪

^۱ ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

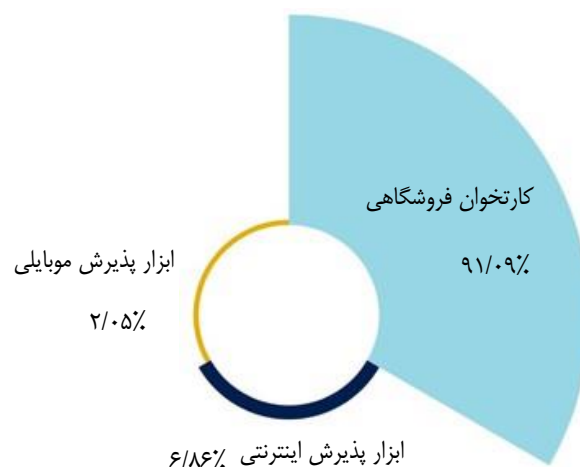
بر اساس جدول ۲-۵، تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به بهمن ماه رشد ۱/۰۴ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، افزایش ۰/۹۶ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در اسفند ۱۴۰۳ نسبت به بهمن ۱۴۰۳ ماه رشد ۱/۵۸ درصدی را تجربه نموده‌اند. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۲-۶ ارائه شده است.

جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- اسفند ۱۴۰۳

ابزار پذیرش	بهمن ۱۴۰۳		اسفند ۱۴۰۳	
	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۴۸۰,۶۵۱	۱۲/۲۱٪	۱,۵۰۴,۰۷۹	۱۲/۲۸٪
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۴۲۲	۰/۰۵٪	۶,۴۱۹	۰/۰۵٪
کارتخوان فروشگاه‌های	۱۰,۶۳۹,۹۵۷	۸۷/۷۴٪	۱۰,۷۴۲,۲۸۸	۸۷/۶۷٪
مجموع ابزارها	۱۲,۱۲۷,۰۳۰	۱۰۰/۰۰٪	۱۲,۲۵۲,۷۸۶	۱۰۰/۰۰٪

۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۳ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه‌های با سهم ۹۱/۰۹ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۲-۳ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها- اسفند ۱۴۰۳

بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها دانست. همچنین به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۲-۷ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اسفند ۱۴۰۳

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۵۰۴,۰۷۹	۳۱۵,۱۴۷,۲۰۰	۲۱۰
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۴۱۹	۹۴,۰۰۸,۷۳۹	۱۴,۶۴۵
کارتخوان فروشگاه‌ها	۱۰,۷۴۲,۲۸۸	۴,۱۸۴,۸۲۷,۷۷۸	۳۹۰
مجموع ابزارها	۱۲,۲۵۲,۷۸۶	۴,۵۹۳,۹۸۳,۷۱۷	۳۷۵

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرکی در اسفند ۱۴۰۳، ۳۷۵ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته افزایش ۳۱/۶۷ واحدی (۹/۲۳ درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین تغییر متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. در اسفند ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با افزایش ۲/۶۳ درصدی از ۲۰۴ تراکنش در بهمن ۱۴۰۳ به ۲۱۰ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۴,۶۴۵ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با کاهش ۸۸/۲۳ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۳۵/۶۳ واحد افزایش نسبت به بهمن ۱۴۰۳ به ۳۹۰ عدد در اسفند ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۲-۸ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اسفند ۱۴۰۳

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۵۰۴,۰۷۹	۵,۰۰۳,۲۴۳,۳۶۵	۳,۳۲۶/۴۵
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۴۱۹	۲۲,۲۲۴,۰۲۳	۳,۴۶۲/۲۳
کارتخوان فروشگاهی	۱۰,۷۴۲,۲۸۸	۱۵,۵۱۳,۹۰۴,۲۶۲	۱,۴۴۴/۱۹
مجموع ابزارها	۱۲,۲۵۲,۷۸۶	۲۰,۵۳۹,۳۷۱,۶۵۰	۱,۶۷۶/۳۰

متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در اسفند ۱۴۰۳ ماه با افزایش ۳۵۱/۵۹ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۳,۳۲۶/۴۵ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۷۴/۴۲ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۳,۴۶۲/۲۳ میلیون ریال به ازای هر ابزار در اسفند ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با توجه به جدول ۲-۸ برابر با ۱,۴۴۴/۱۹ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۲۹۸/۹۹ میلیون ریال افزایش را تجربه نموده است.

در جدول ۲-۹ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش تراکنش‌دار پرداخته شده است.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - اسفند ۱۴۰۳

ابزار پذیرش	تعداد ابزار تراکنش‌دار	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۰۵,۲۸۵	۵,۰۰۳,۲۴۳,۳۶۵	۴۷,۵۲۱/۰
ابزار پذیرش موبایلی	۱۶۵	۲۲,۲۲۴,۰۲۳	۱۳۴,۶۹۱/۱
کارتخوان فروشگاهی	۸,۹۹۲,۳۹۸	۱۵,۵۱۳,۹۰۴,۲۶۲	۱,۷۲۵/۲
مجموع ابزارها	۹,۰۹۷,۸۴۸	۲۰,۵۳۹,۳۷۱,۶۵۰	۲,۲۵۷/۶۱

متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار در اسفند ماه ۱۴۰۳ با افزایش ۵,۲۱۲/۱۷ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۴۷,۵۲۱/۰ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار با کاهش ۵,۶۷۳/۲۸ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۱۳۴,۶۹۱/۱ میلیون ریال به ازای هر ابزار در اسفند ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار نیز با توجه به

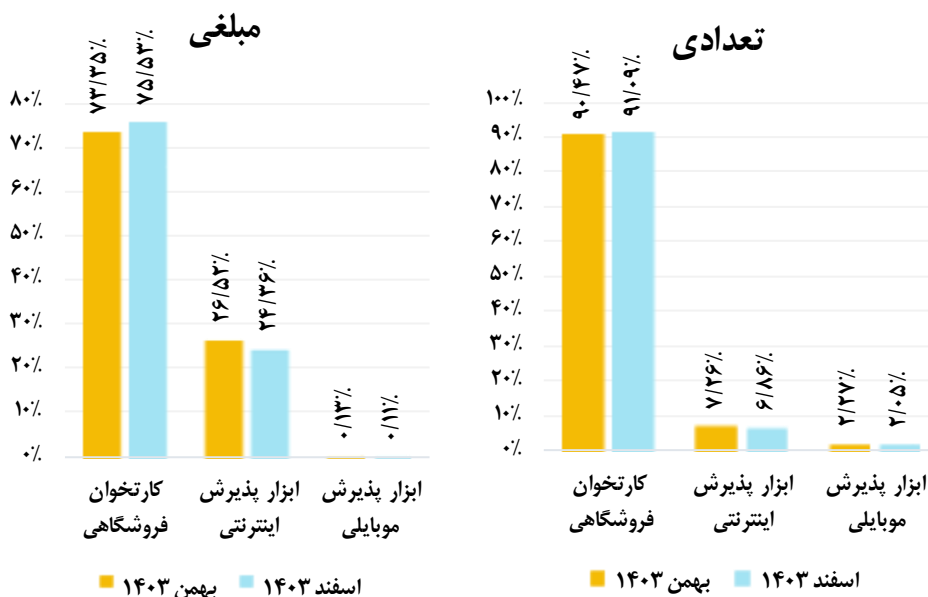
جدول ۲-۹ برابر با ۱,۷۲۵/۲ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۳۴۴/۲۵ میلیون ریال افزایش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۱۰ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. با توجه به اینکه تراکنش‌های سرویس "مانده‌گیری" فاقد مبلغ هستند، تعداد تراکنش‌ها شامل سرویس "خرید" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" می‌باشد. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار پذیرش اینترنتی از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۱۰ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش ابزارهای پذیرش در سرویس‌های "خرید" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" - اسفند ۱۴۰۳

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (تعداد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۸۸,۴۹۷,۲۸۳	۵,۰۰۳,۲۴۳,۳۶۵	۱۷/۳۴
ابزار پذیرش موبایلی	۹۴,۰۰۸,۷۳۹	۲۲,۲۲۴,۰۲۳	۰/۲۴
کارتخوان فروشگاهی	۳,۹۸۰,۱۰۱,۹۶۰	۱۵,۵۱۳,۹۰۴,۲۶۲	۳/۹۰
مجموع ابزارها	۴,۳۶۲,۶۰۷,۹۸۲	۲۰,۵۳۹,۳۷۱,۶۵۰	۴/۷۱

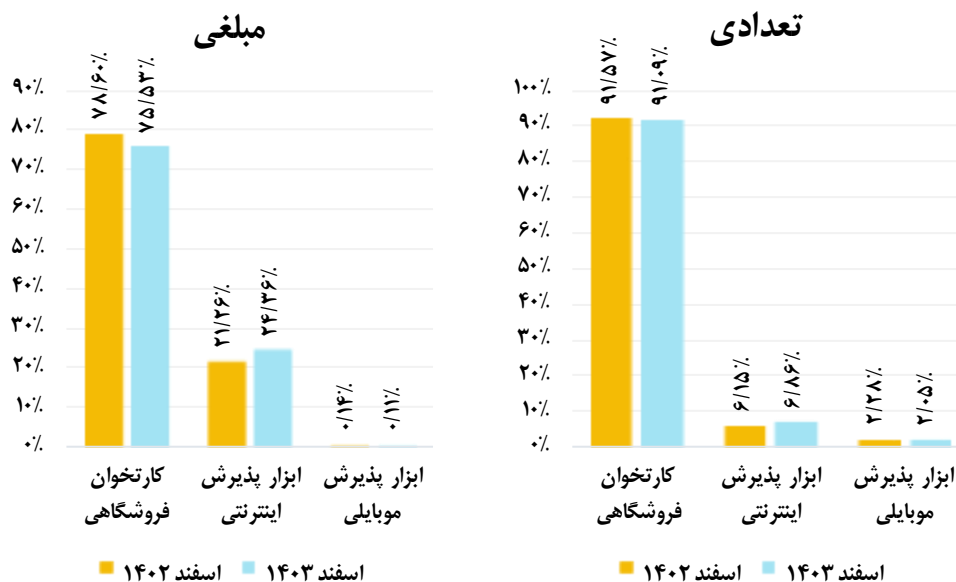
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه اسفند ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۲-۴ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن و اسفند ۱۴۰۳

همانگونه که در شکل ۲-۴ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در اسفند ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته به ترتیب افزایش ۰/۶۳ و ۲/۱۸ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در اسفند ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته به ترتیب کاهش ۰/۴۰ و ۲/۱۶ درصدی را تجربه نموده‌اند. در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز به ترتیب کاهش ۰/۲۳ و کاهش ۰/۲۳ درصدی مشهود می‌باشد.

شکل ۲-۵ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای اسفند ۱۴۰۳ و مقایسه آن با اسفند ۱۴۰۲ را نشان می‌دهند.

شکل ۲-۵ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۳ و ۱۴۰۲

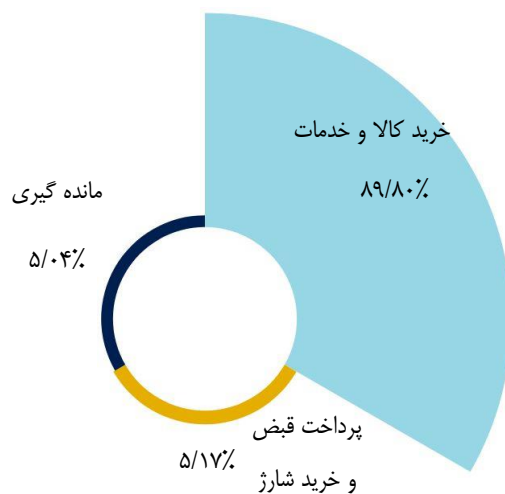
همانگونه که در شکل ۲-۵ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در اسفند ماه ۱۴۰۳ نسبت به ماه مشابه سال گذشته به ترتیب با کاهش ۰/۴۸ و ۳/۰۷ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۰/۷۱ و ۳/۱۰ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب با کاهش ۰/۲۴ و ۰/۳۳ درصدی همراه بوده است.

۲-۱-۵- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

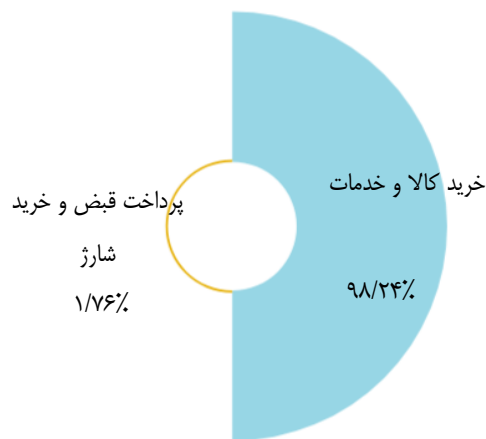
در این راستا شکل ۲-۶ و شکل ۲-۷ به ترتیب سهم تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۲-۶ مبین آن است که در اسفند ۱۴۰۳، ۸۹/۸۰ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۲-۸ نسبت به ماه گذشته این سهم افزایش ۰/۱۲۳ درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۵/۰۴ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

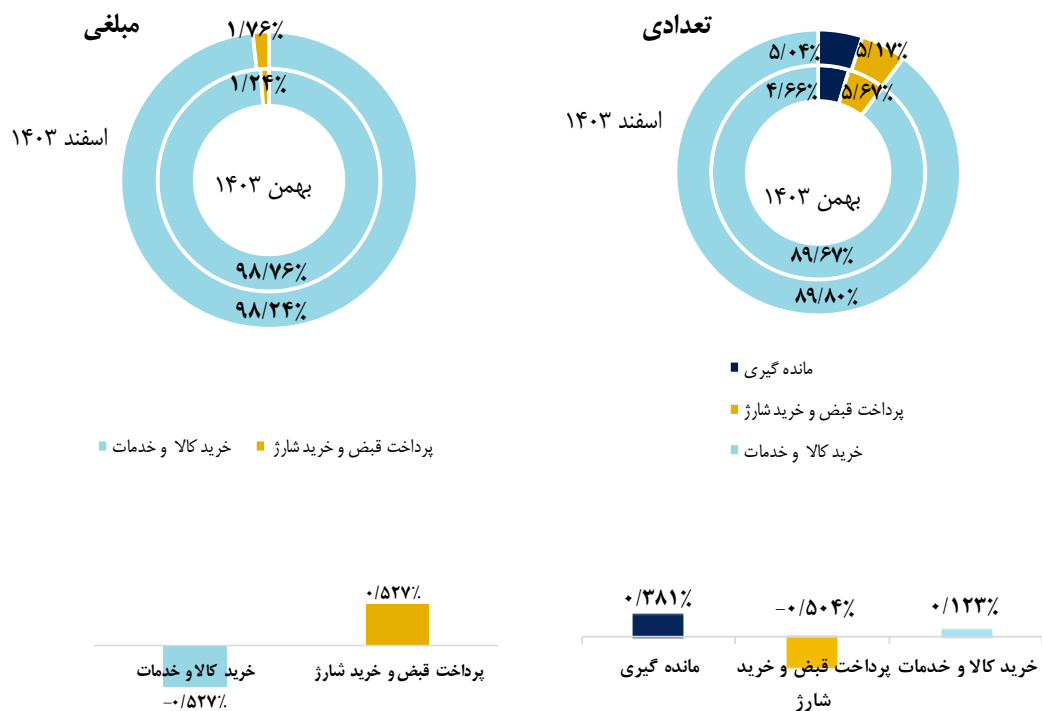
شکل ۲-۶ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - اسفند ۱۴۰۳

شکل ۲-۷ نشان می‌دهد که ۹۸/۲۴ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه اسفند ۱۴۰۳ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۲-۷ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۳

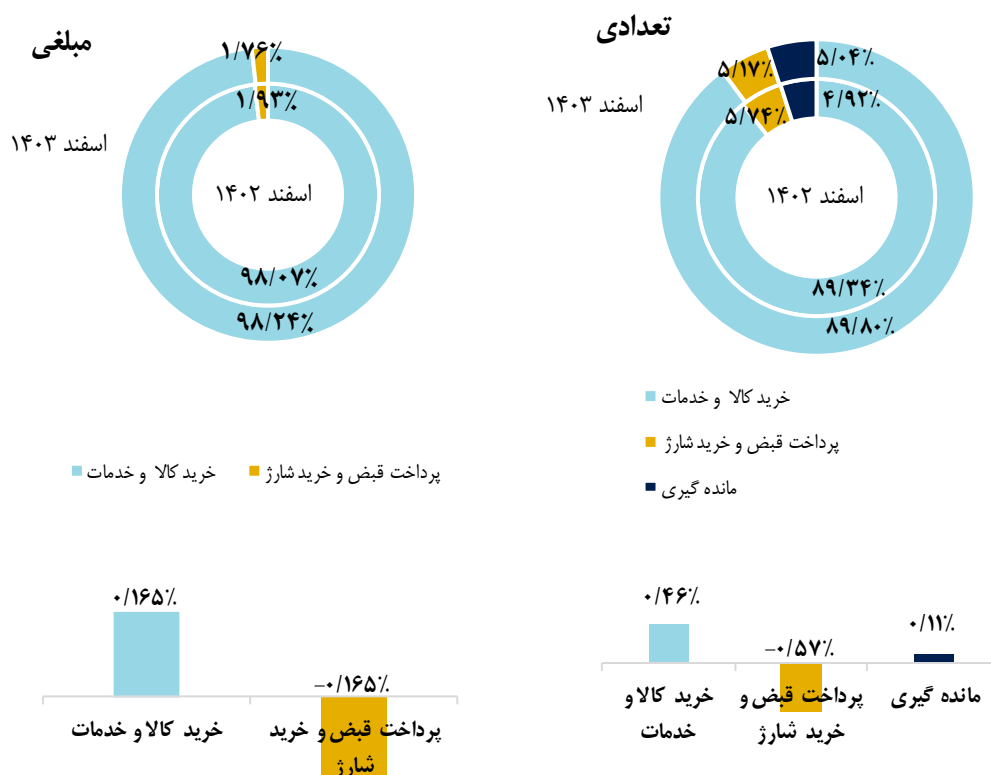
برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۸ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۸ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - بهمن و اسفند ۱۴۰۳

در شکل ۲-۸ ملاحظه می‌شود که نسبت به ماه گذشته، سهم تعدادی خدمت "خرید کالا و خدمات" از کل تراکنش‌ها با افزایش همراه بوده، همچنین خدمات "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" به ترتیب کاهش و افزایش یافته است. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۱۲۳ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاهش ۰/۵۰۴ درصدی و سهم تعدادی تراکنش‌های "مانده‌گیری" با افزایش ۰/۳۸۱ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در اسفند ماه با کاهش ۰/۵۲۷ درصدی همراه بوده است که میزان کاهش یافته به سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" اضافه شده است.

در شکل ۲-۹ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی اسفند ۱۴۰۲ بررسی شده است.

شکل ۲-۹ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - اسفند ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳

بر اساس شکل ۲-۹ ملاحظه می‌شود همزمان با افزایش ۰/۴۶ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در اسفند ۱۴۰۳ نسبت به اسفند ماه ۱۴۰۲، سهم مبلغی آن نیز به میزان ۰/۱۶۵ درصد افزایش

داشته است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۰/۵۷ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز افزایش ۰/۱۱ درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^۱ مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۱ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اسفند ماه ۱۳۹۵/۹۵، ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتهای فروشگاهی با تعداد ۱,۷۳۷/۶۲ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش موبایلی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱/۰۴ ابزار پذیرش موبایلی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۲۴۳/۲۹ ابزار پذیرش اینترنتی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتهای فروشگاهی، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتهای فروشگاهی که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

^۱ آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

جدول ۲-۱۱ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - اسفند ۱۴۰۳

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۵۰۴,۰۷۹	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۲۴۳/۲۹
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۴۱۹		۱/۰۴
کارتخوان فروشگاهی	۱۰,۷۴۲,۲۸۸		۱,۷۳۷/۶۲
کل ابزارها	۱۲,۲۵۲,۷۸۶		۱,۹۸۱/۹۵

۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در اسفند ماه سال جاری در جدول ۲-۱۲ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۲ سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - اسفند ۱۴۰۳

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۳۱۵,۱۴۷,۲۰۰	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۵/۱۰
ابزار پذیرش موبایلی	۹۴,۰۰۸,۷۳۹		۱/۵۲
کارتخوان فروشگاهی	۴,۱۸۴,۸۲۷,۷۷۸		۶۷/۶۹
کل ابزارها	۴,۵۹۳,۹۸۳,۷۱۷		۷۴/۳۱

همانطور که در جدول ۲-۱۲ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در اسفند ماه سال جاری ۷۴/۳۱ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاهی با ۶۷/۶۹ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲-۲-۳- تعداد و سرانه کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان

استان

در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاهی، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی

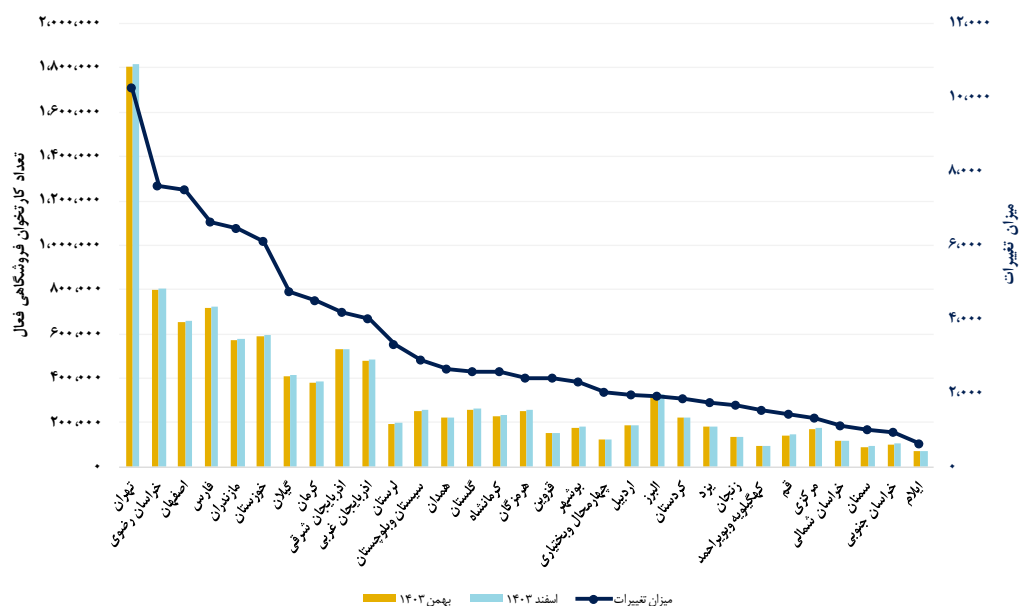
و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در اسفند ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در جدول ۱۳-۲ ارائه شده است.

جدول ۱۳-۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - بهمن و اسفند ۱۴۰۳

نام استان	بهمن ۱۴۰۳	اسفند ۱۴۰۳	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۸۰۷,۳۷۱	۱,۸۱۷,۶۲۶	۱۰,۲۵۵	۰/۵۷٪
خراسان رضوی	۷۹۸,۲۹۹	۸۰۵,۹۰۲	۷,۶۰۳	۰/۹۵٪
فارس	۷۱۴,۹۱۱	۷۲۱,۵۳۴	۶,۶۲۳	۰/۹۳٪
اصفهان	۶۵۲,۳۸۳	۶۵۹,۸۹۵	۷,۵۱۲	۱/۱۵٪
خوزستان	۵۹۱,۷۹۶	۵۹۷,۹۰۹	۶,۱۱۳	۱/۰۳٪

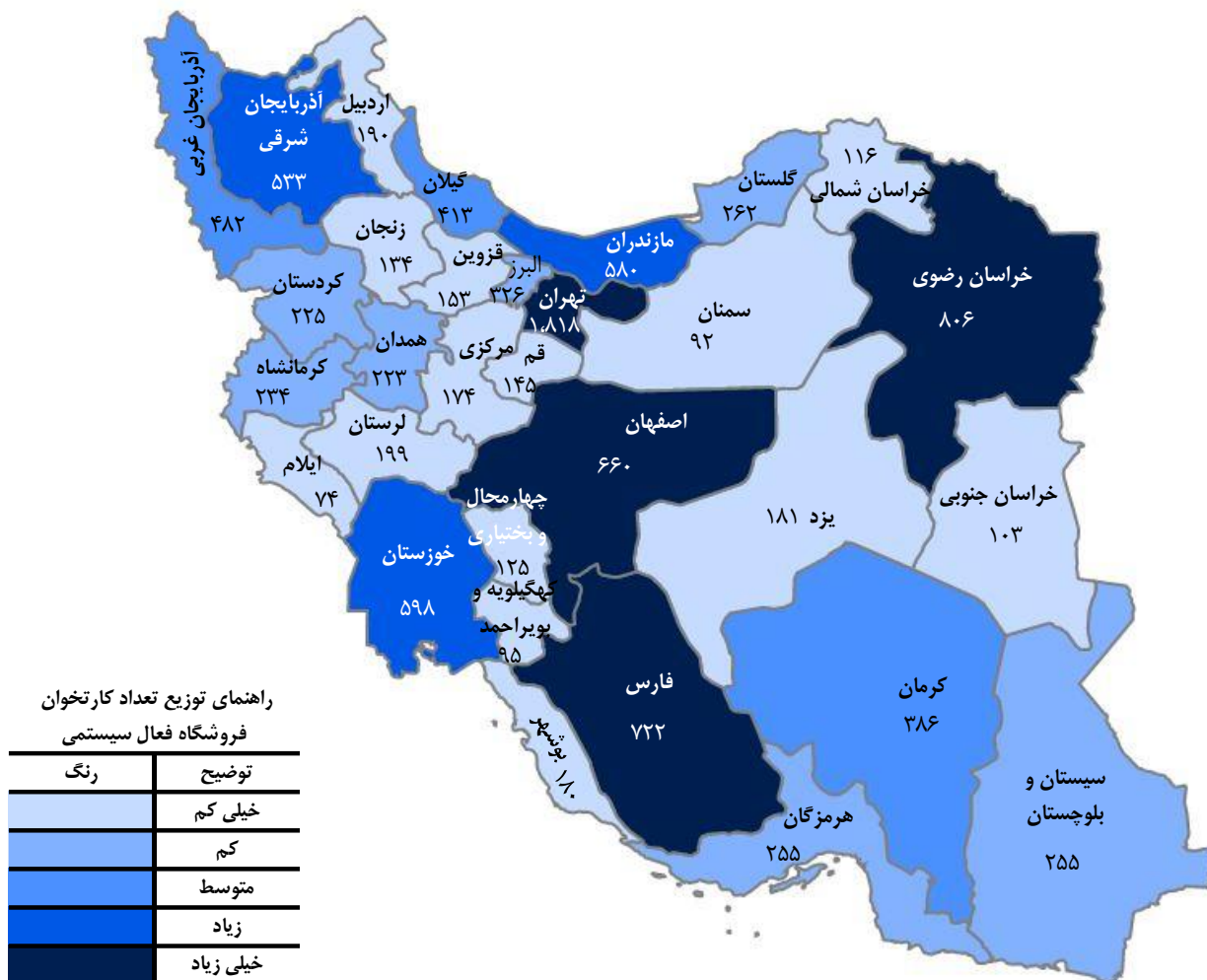
همانگونه که در جدول ۱۳-۲ مشاهده می‌شود، استان‌های تهران، خراسان رضوی، فارس، اصفهان و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال در اسفند ۱۴۰۳ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۱۳-۲، شکل ۱۰-۲ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در اسفند ۱۴۰۳ نسبت به بهمن ماه نشان می‌دهد.

شکل ۱۰-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - اسفند نسبت به بهمن ۱۴۰۳

در اسفند ۱۴۰۳ بیشترین افزایش در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال با ۱۰،۲۵۵ افزایش متعلق به استان تهران می‌باشد. شکل ۲-۱۱ پراکندگی تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

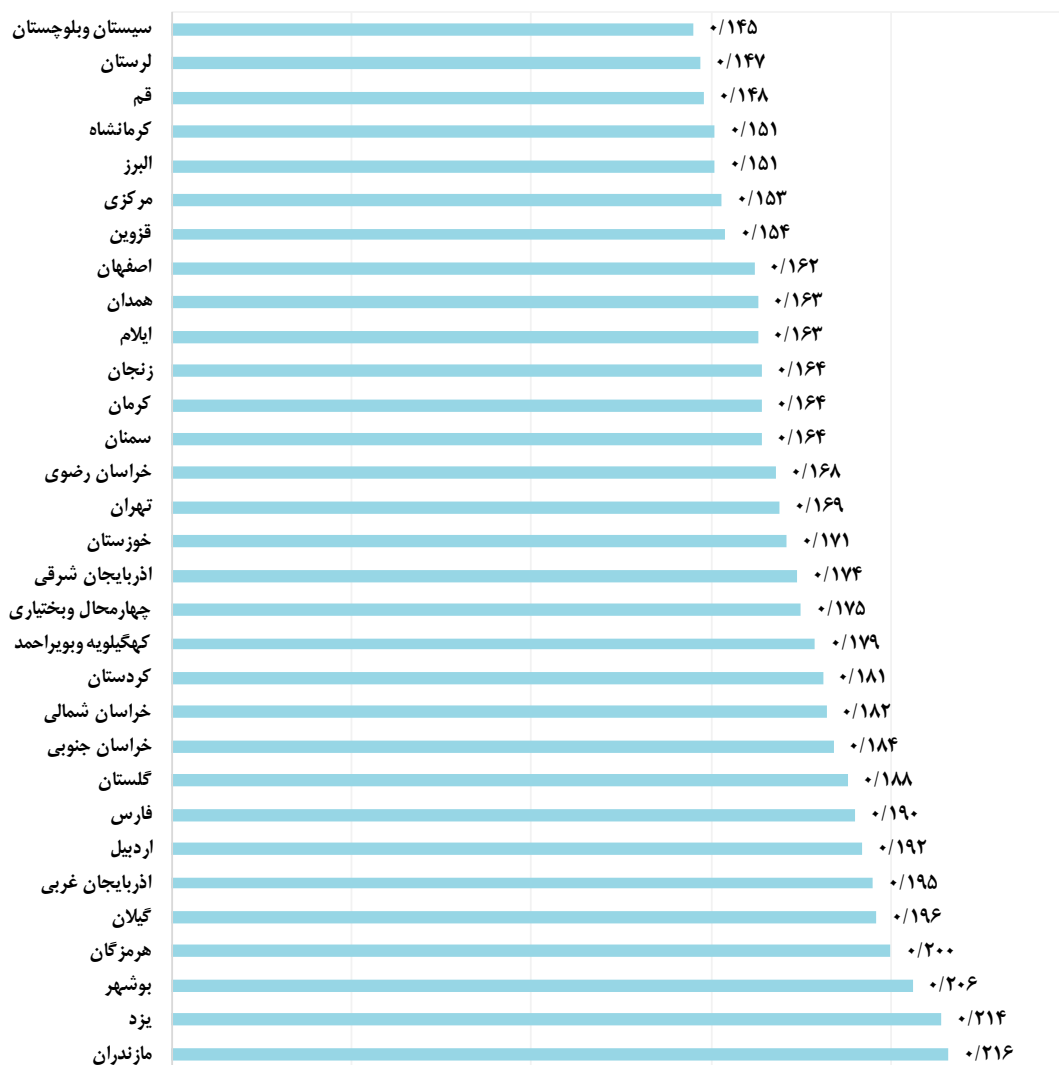
شکل ۲-۱۱ تعداد کارتخوان فروشگاهی (هزار عدد) فعال سیستمی در هر استان - اسفند ۱۴۰۳

در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاهی به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۴ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۴ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - بهمن و اسفند ۱۴۰۳

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی			
استان	بهمن ۱۴۰۳	اسفند ۱۴۰۳	درصد تغییرات
لرستان	۰/۱۴۵	۰/۱۴۷	۱/۶۹٪
کهگیلویه و بویراحمد	۰/۱۷۶	۰/۱۷۹	۱/۶۴٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۷۲	۰/۱۷۵	۱/۶۳٪
قزوین	۰/۱۵۲	۰/۱۵۴	۱/۵۹٪
بوشهر	۰/۲۰۴	۰/۲۰۶	۱/۳۰٪
زنجان	۰/۱۶۲	۰/۱۶۴	۱/۲۶٪
همدان	۰/۱۶۱	۰/۱۶۳	۱/۲۱٪
کرمان	۰/۱۶۲	۰/۱۶۴	۱/۱۸٪
گیلان	۰/۱۹۴	۰/۱۹۶	۱/۱۶٪
اصفهان	۰/۱۶۰	۰/۱۶۲	۱/۱۵٪
سیستان و بلوچستان	۰/۱۴۳	۰/۱۴۵	۱/۱۴٪
مازندران	۰/۲۱۴	۰/۲۱۶	۱/۱۳٪
کرمانشاه	۰/۱۴۹	۰/۱۵۱	۱/۱۳٪
سمنان	۰/۱۶۲	۰/۱۶۴	۱/۱۱٪
اردبیل	۰/۱۹۰	۰/۱۹۲	۱/۰۴٪
خوزستان	۰/۱۶۹	۰/۱۷۱	۱/۰۳٪
قم	۰/۱۴۷	۰/۱۴۸	۱/۰۰٪
گلستان	۰/۱۸۶	۰/۱۸۸	۱/۰۰٪
یزد	۰/۲۱۱	۰/۲۱۴	۰/۹۸٪
خراسان شمالی	۰/۱۸۰	۰/۱۸۲	۰/۹۸٪
هرمزگان	۰/۱۹۸	۰/۲۰۰	۰/۹۶٪
خراسان رضوی	۰/۱۶۶	۰/۱۶۸	۰/۹۵٪
فارس	۰/۱۸۸	۰/۱۹۰	۰/۹۳٪
خراسان جنوبی	۰/۱۸۲	۰/۱۸۴	۰/۹۱٪
ایلام	۰/۱۶۲	۰/۱۶۳	۰/۸۶٪
آذربایجان غربی	۰/۱۹۳	۰/۱۹۵	۰/۸۴٪
کردستان	۰/۱۸۰	۰/۱۸۱	۰/۸۳٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۷۲	۰/۱۷۴	۰/۷۹٪
مرکزی	۰/۱۵۲	۰/۱۵۳	۰/۷۷٪
البرز	۰/۱۵۰	۰/۱۵۱	۰/۵۹٪
تهران	۰/۱۶۸	۰/۱۶۹	۰/۵۷٪

در شکل ۱۲-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۱۲-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - اسفند ۱۴۰۳

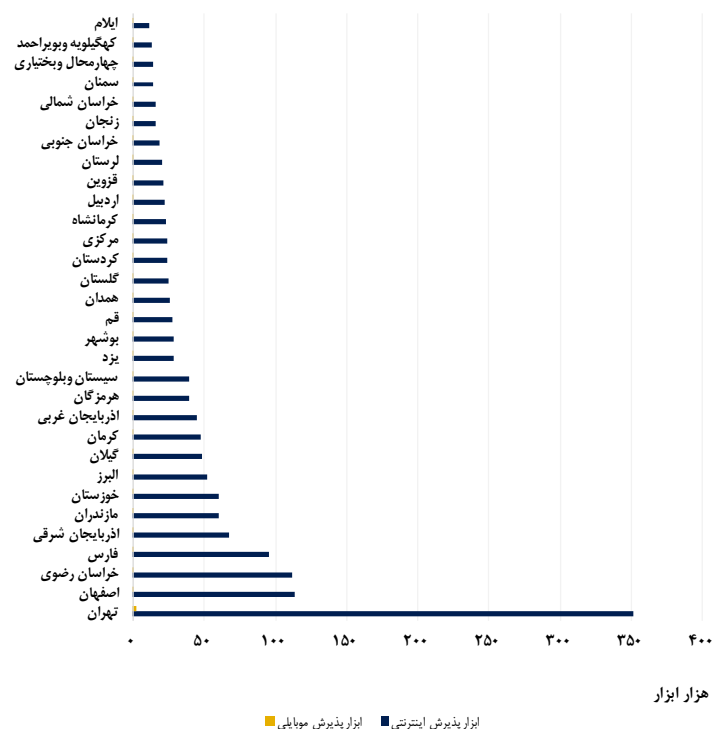
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاهی به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و قم تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در اسفند ۱۴۰۳، تعداد سرانه

ابزار کارتخوان فروشگاهی در کل کشور ۱۷۳۸/۰ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱،۷۳۸ ابزار به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲-۲-۴- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاهی) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سویچ شاپرک، در شکل ۲-۱۳ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۳ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - اسفند ۱۴۰۳

شکل ۲-۱۳ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، اصفهان و خراسان رضوی می‌باشد.

۲-۲-۵- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور

با توجه به جدول ۲-۱۵، عملکرد تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به تفکیک هر استان در ماه بهمن و اسفند ۱۴۰۳ ذکر گردیده است. همچنین درصد تغییرات برای هر استان نسبت به ماه گذشته محاسبه و قابل مشاهده است.

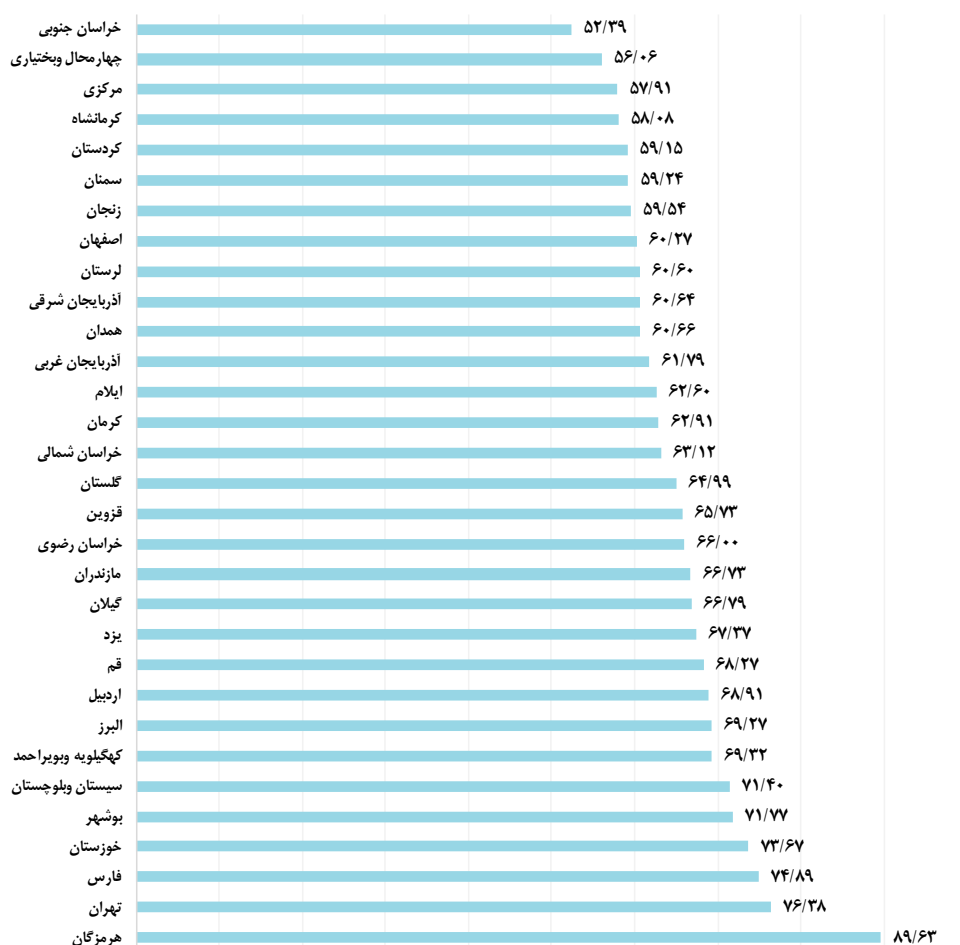
جدول ۲-۱۵ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- اسفند ۱۴۰۳

استان	تعداد تراکنش		مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	
	بهمن ۱۴۰۳	اسفند ۱۴۰۳	درصد تغییرات	درصد تغییرات
اذربایجان شرقی	۱۶۶,۴۹۳,۴۵۴	۱۸۷,۴۵۹,۸۵۳	۱۲/۵۹٪	۲۷/۶۴٪
اذربایجان غربی	۱۴۰,۸۷۹,۲۰۵	۱۵۳,۴۶۲,۱۸۵	۸/۹۳٪	۲۴/۶۴٪
اردبیل	۶۰,۶۲۹,۳۸۲	۶۸,۵۸۸,۱۰۷	۱۳/۱۳٪	۳۰/۰۸٪
اصفهان	۲۲۰,۸۲۸,۳۲۰	۲۴۸,۰۳۷,۲۳۳	۱۲/۳۲٪	۲۸/۴۹٪
البرز	۱۳۱,۹۴۲,۲۷۰	۱۵۰,۵۱۲,۶۷۸	۱۴/۰۷٪	۳۷/۱۰٪
ایلام	۲۵,۱۸۱,۱۴۵	۲۸,۴۱۱,۳۶۱	۱۲/۸۳٪	۳۱/۲۹٪
بوشهر	۶۰,۷۰۳,۹۲۰	۶۲,۸۶۹,۷۹۴	۳/۵۷٪	۱۹/۵۷٪
تهران	۱,۰۸۱,۸۱۲,۳۹۲	۱,۰۷۶,۱۶۷,۹۹۶	۸/۷۲٪	۱۹/۹۱٪
چهارمحال و بختیاری	۳۳,۶۶۱,۳۳۰	۴۰,۱۶۴,۹۴۷	۱۹/۳۲٪	۴۳/۸۱٪
خراسان جنوبی	۲۶,۴۱۹,۴۴۲	۲۹,۶۵۲,۳۹۶	۱۲/۲۴٪	۲۷/۹۰٪
خراسان رضوی	۲۹۱,۰۳۱,۲۵۹	۳۱۹,۶۷۹,۸۵۳	۹/۸۴٪	۲۱/۷۹٪
خراسان شمالی	۳۴,۹۹۷,۲۱۴	۴۰,۴۹۶,۱۱۸	۱۵/۷۱٪	۳۱/۸۹٪
خوزستان	۲۳۷,۵۳۳,۷۷۹	۲۵۷,۹۲۷,۲۱۵	۸/۵۹٪	۲۳/۲۶٪
زنجان	۴۳,۴۷۵,۱۶۳	۵۰,۱۳۸,۱۷۹	۱۵/۳۳٪	۲۹/۹۵٪
سمنان	۲۹,۰۰۲,۳۴۵	۳۳,۳۸۱,۹۷۴	۱۵/۱۰٪	۳۴/۳۷٪
سیستان و بلوچستان	۱۲۲,۰۰۰,۴۱۴	۱۲۶,۱۰۴,۹۸۴	۳/۳۶٪	۱۷/۸۱٪
فارس	۲۶۰,۳۷۴,۶۷۴	۲۸۷,۰۱۹,۹۸۳	۱۰/۲۳٪	۲۳/۲۳٪
قزوین	۵۶,۷۵۶,۲۷۱	۶۵,۷۵۳,۱۶۰	۱۵/۸۵٪	۳۴/۶۷٪
قم	۶۴,۲۷۲,۴۴۰	۶۷,۹۳۴,۴۹۹	۵/۷۰٪	۲۱/۹۵٪
کردستان	۶۷,۱۰۳,۷۴۹	۷۳,۶۱۹,۸۸۰	۹/۷۱٪	۲۴/۰۶٪
کرمان	۱۳۲,۰۵۶,۶۰۷	۱۴۸,۵۴۶,۱۶۱	۱۲/۴۹٪	۲۸/۶۲٪
کرمانشاه	۷۸,۶۸۶,۶۲۴	۹۰,۲۹۸,۱۰۶	۱۴/۷۶٪	۳۰/۸۰٪

استان	تعداد تراکنش		مبلغ تراکنش (میلیون ریال)		درصد تغییرات
	بهمن ۱۴۰۳	اسفند ۱۴۰۳	بهمن ۱۴۰۳	اسفند ۱۴۰۳	
کهگیلویه و بویراحمد	۳۳,۲۲۱,۴۵۵	۳۶,۶۸۴,۹۴۴	۷۱,۵۳۹,۸۲۸	۹۲,۷۴۷,۵۹۹	۲۹/۶۴٪
گلستان	۸۲,۵۲۶,۲۹۸	۹۱,۱۷۲,۹۷۵	۲۲۸,۳۵۲,۶۱۱	۲۸۵,۵۶۴,۱۲۳	۲۵/۰۵٪
گیلان	۱۲۸,۰۶۰,۷۳۸	۱۴۲,۶۶۷,۹۵۷	۳۹۷,۲۴۰,۱۷۰	۵۰۵,۸۹۲,۰۳۳	۲۷/۳۵٪
لرستان	۶۷,۹۷۹,۲۲۷	۸۲,۰۲۴,۴۵۲	۱۶۹,۳۶۰,۳۹۶	۲۴۰,۱۳۷,۲۷۶	۴۱/۷۹٪
مازندران	۱۶۰,۰۶۳,۱۶۸	۱۷۹,۸۴۹,۶۱۸	۶۱۴,۸۴۵,۵۳۳	۷۸۹,۹۹۱,۶۱۳	۲۸/۴۹٪
مرکزی	۵۵,۵۰۹,۵۱۲	۶۵,۹۴۹,۱۴۹	۱۵۸,۴۹۵,۸۸۰	۲۲۱,۰۵۸,۳۰۲	۳۹/۴۷٪
هرمزگان	۱۴۷,۴۷۵,۶۵۲	۱۴۸,۴۹۸,۸۰۶	۴۴۲,۶۸۷,۸۰۵	۴۹۸,۴۹۱,۲۰۵	۱۲/۶۱٪
همدان	۶۹,۱۲۹,۸۳۰	۸۳,۱۸۵,۱۶۷	۱۹۲,۷۴۲,۱۴۸	۲۶۷,۳۸۲,۵۷۲	۳۸/۷۳٪
یزد	۵۲,۹۶۴,۰۳۹	۵۷,۷۲۳,۳۸۷	۲۲۳,۵۶۹,۰۳۸	۲۶۴,۶۶۹,۶۲۱	۱۸/۳۸٪

۲-۲-۶- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای اسفند ۱۴۰۳ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۴ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - اسفند ۱۴۰۳

همانطور که در شکل ۲-۱۴ مشاهده می‌شود، استان‌های هرمزگان، تهران و فارس در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و خراسان جنوبی، چهارمحال و بختیاری و مرکزی کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در اسفند ۱۴۰۳ داشته‌اند.

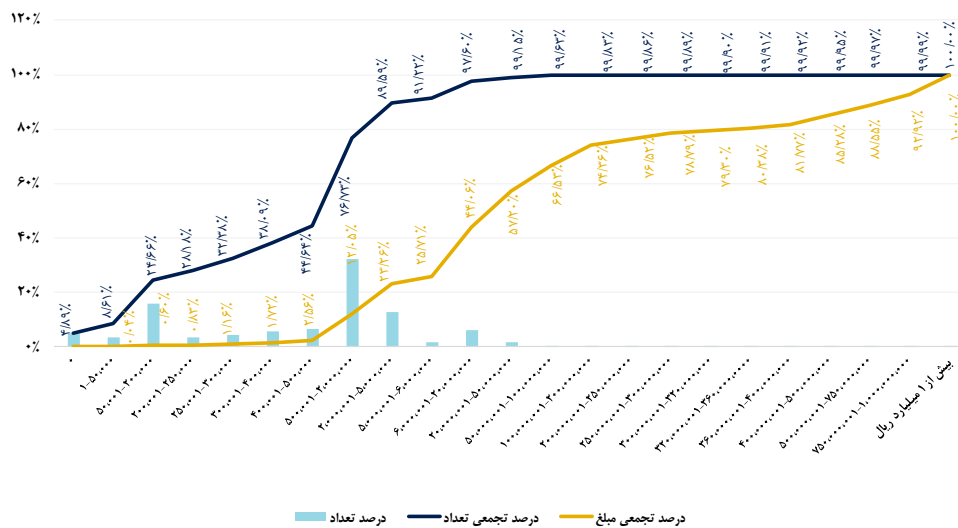
۲-۳- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاهی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در اسفند ۱۴۰۳ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد. بر اساس شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی ترسیم شده است. این دامنه‌ها با توجه دامنه مبلغی کارمزد تراکنش‌ها به شرح زیر می‌باشد:

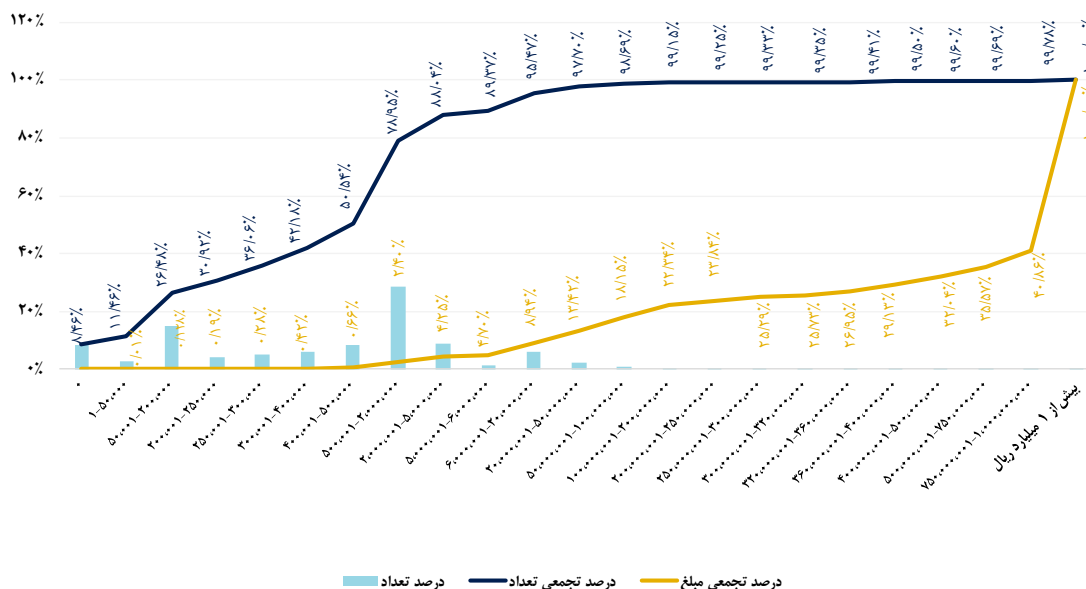
- زیر ۶،۰۰۰،۰۰۰ ریال
 - بین ۶،۰۰۰،۰۰۱ ریال تا ۲۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال
 - بین ۲۰۰،۰۰۰،۰۰۱ ریال تا ۳۲۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال
 - بیش از ۳۲۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال
- سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی ۴/۸۹ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۵ مشخص است در اسفند ۱۴۰۳:
- ۸۶/۳۳ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی مبلغ کمتر از ۶،۰۰۰،۰۰۰ ریال داشته‌اند.
 - ۸/۶۱ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی، در بازه مبلغی ۶،۰۰۰،۰۰۱ ریال تا ۲۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال بوده‌اند.
 - ۰/۱۷ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (بر حسب ریال) - اسفند ۱۴۰۳

در اسفند ماه ۱۴۰۳، تعداد تراکنش‌های با مبلغ کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برابر با ۳,۶۱۲,۵۸۳,۹۶۳ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال برابر با ۳۶۰,۲۰۸,۷۶۹ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال برابر با ۷,۳۰۹,۲۲۸ عدد تراکنش می‌باشد.

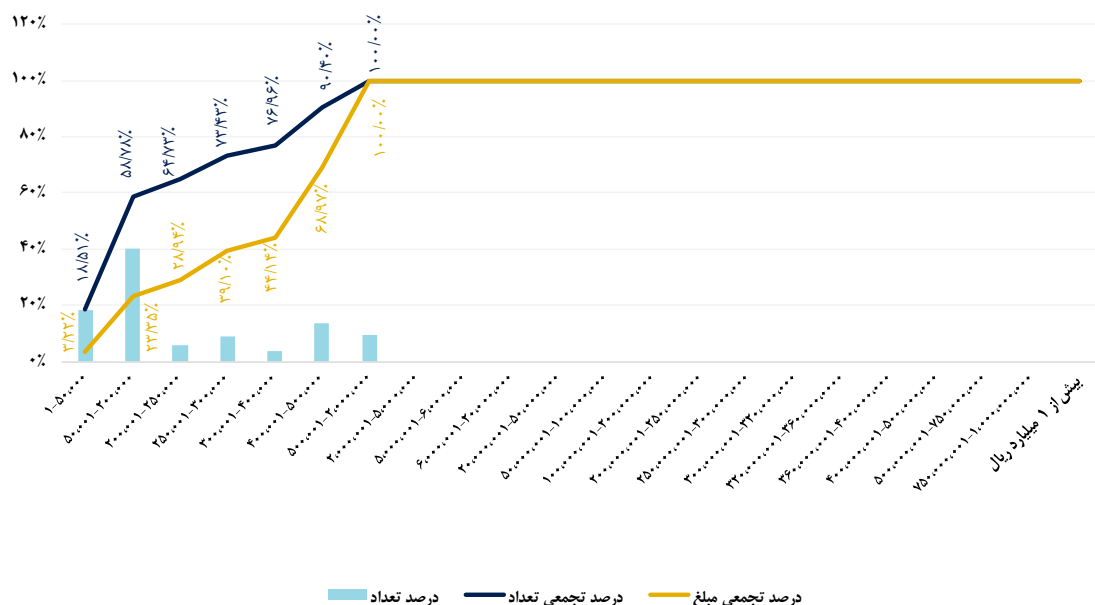
شکل ۲-۱۶ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است. سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی ۸/۴۶ درصد می‌باشد.

شکل ۲-۱۶ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - اسفند ۱۴۰۳

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۸۰/۹۱ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۶/۱۱ درصد کل تراکنش‌ها در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۰ تا ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال هستند.

شکل ۲-۱۷ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۷ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - اسفند ۱۴۰۳

در بررسی شکل ۲-۱۷ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتهخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۱۸/۵۱ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ بین ۱ تا ۵۰,۰۰۰ ریال و ۴۶/۳۳ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ ۵۰ و ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۵۰ هزار ریالی و همچنین استفاده فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی بین ۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده از ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ توسط ابزار پذیرش

موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۷ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

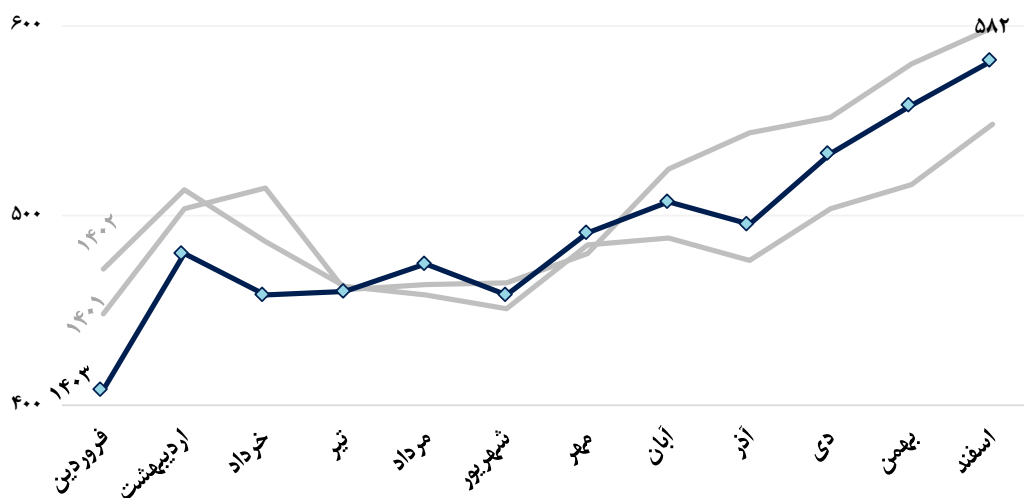
در این بخش شاخص نسبت دهکی ۱ به منظور اندازه‌گیری متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک‌های تراکنشی شاپرک محاسبه می‌گردد. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابر مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند غیر متمرکز آن بیانگر تغییر ارزش تراکنش‌های این شبکه همراه با تغییرات اقتصادی جامعه می‌باشد. جدول ۲-۱۶ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در اسفند ماه ۱۴۰۳ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۴۰۲ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۶ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه نقطه به نقطه	مقایسه ماهانه		مقایسه نقطه به نقطه	مقایسه ماهانه		محاسبه نسبت دهکی
	اسفند ۱۴۰۳	بهمن ۱۴۰۳		اسفند ۱۴۰۳	بهمن ۱۴۰۳	
درصد تغییرات			درصد تغییرات			
۳۹/۷۷٪	۳۷,۵۸۶,۵۰۳	۲۶,۸۹۰,۹۲۹	۱۱/۱۴٪	۳۷,۵۸۶,۵۰۳	۳۳,۸۱۸,۷۳۵	میانگین مبالغ تراکنش دهک دهم (ریال)
۳۱/۶۱٪	۶۴,۵۶۹	۴۹,۰۶۲	۶/۵۲٪	۶۴,۵۶۹	۶۰,۶۱۷	میانگین مبالغ تراکنش دهک اول (ریال)
۶/۲۰٪	۵۸۲/۱۱	۵۴۸/۱۱	۴/۳۴٪	۵۸۲/۱۱	۵۵۷/۹۰	نسبت دهکی

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۶/۲۰ درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۴/۳۴ درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۱۱/۱۴ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۶/۵۲ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۴/۳۴ درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول در قیاس ماهانه شده است.

^۱ تراکنش‌های دوره مورد بررسی بر اساس مبلغ مرتب شده، به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۸ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۱

با توجه به شکل ۲-۱۸، نسبت دهکی در اسفند ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته روند افزایشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در اسفند ۱۴۰۳ نسبت به بهمن رشد ۲۴/۲۱ واحدی را تجربه نموده و برابر با ۵۸۲ است.

۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

جدول ۲-۱۷ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

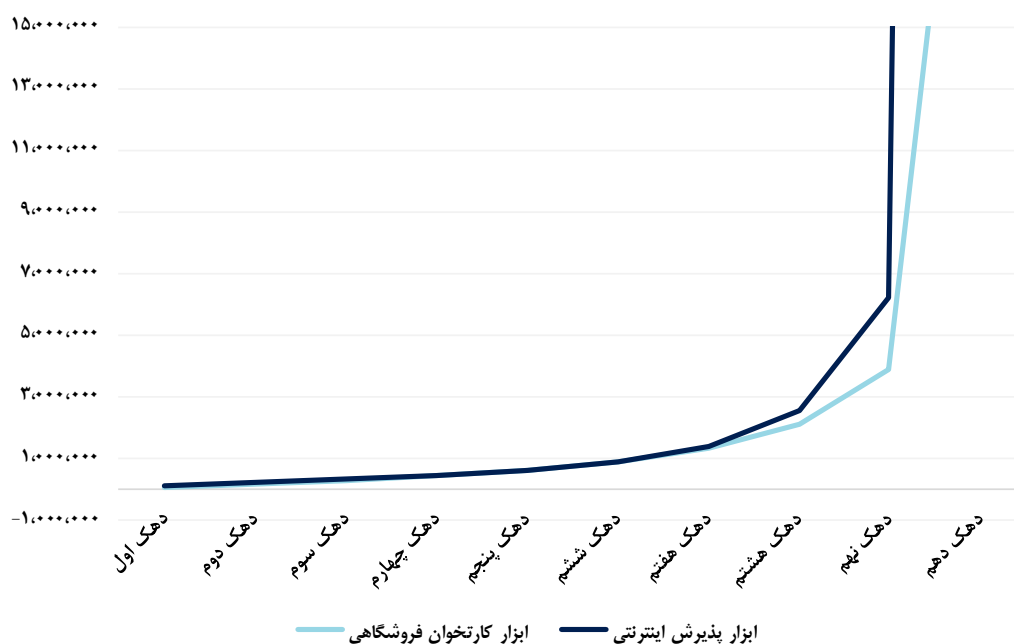
جدول ۲-۱۷ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" به ازای هر ابزار پذیرش

دهک قیمتی	متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)	
	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاهی
دهک اول	۸۸,۲۰۵/۴۶	۶۴,۵۱۲/۳۱
دهک دوم	۲۱۶,۶۳۰/۲۷	۱۵۹,۲۵۲/۴۶
دهک سوم	۳۲۷,۷۱۸/۷۴	۲۷۶,۸۲۱/۴۱

دهک قیمتی	متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)	
	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاهی
دهک چهارم	۴۵۵,۲۱۹/۰۶	۴۳۰,۶۱۳/۲۳
دهک پنجم	۶۰۲,۴۵۱/۰۷	۶۱۳,۰۱۱/۷۹
دهک ششم	۸۷۷,۸۳۳/۷۹	۹۰۰,۱۳۳/۲۸
دهک هفتم	۱,۳۶۴,۵۴۰/۳۲	۱,۳۲۳,۷۰۷/۵۱
دهک هشتم	۲,۵۳۱,۸۲۸/۸۹	۲,۰۹۵,۸۸۴/۲۹
دهک نهم	۶,۱۹۴,۰۹۸/۱۷	۳,۸۸۷,۳۵۰/۹۶
دهک دهم	۲۱۰,۱۱۴,۵۸۷/۵۴	۲۹,۳۰۷,۱۷۶/۸۳

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاهی است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش‌های خرید در دهک دهم می‌باشد. در خدمت "خرید کالا و خدمات" اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۶۰ درصد تراکنش‌ها (۶ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاهی و اینترنتی مربوط به "خرید کالا و خدمات" با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است. اطلاعات جدول ۲-۱۷ در شکل ۲-۱۹ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۹ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - اسفند ۱۴۰۳

در شکل ۲-۱۹ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۲۱۰,۱۱۴,۵۸۷/۵۴ ریال بوده است.

جدول ۲-۱۸ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

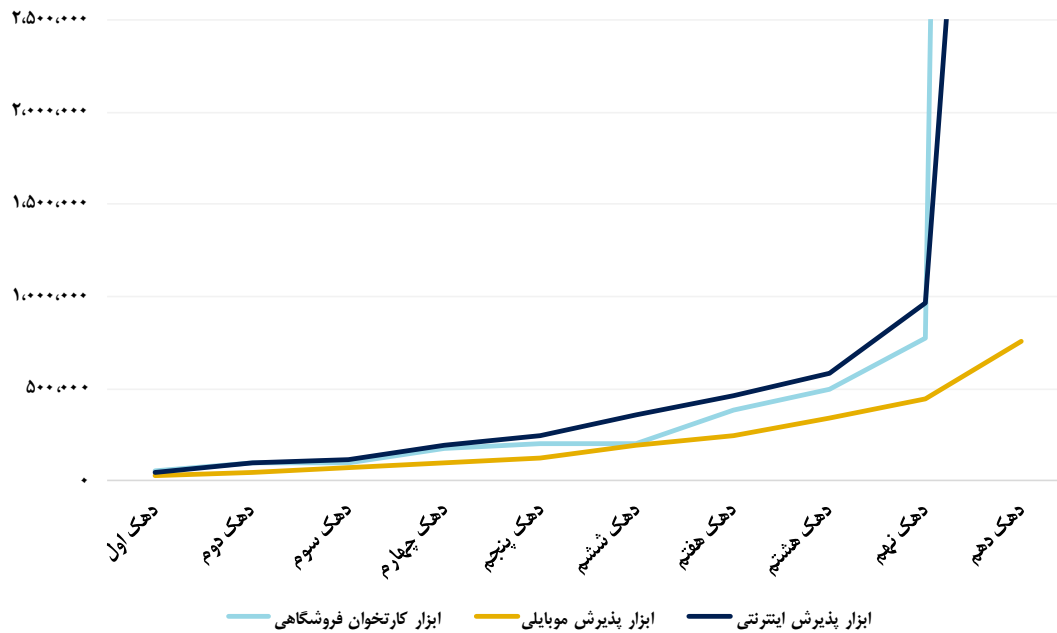
جدول ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر ابزار پذیرش

دهک قیمتی	متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		
	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاهی
دهک اول	۴۵,۷۲۵/۴۴	۳۳,۵۳۱/۷۸	۵۳,۷۶۲/۲۹
دهک دوم	۹۶,۴۹۳/۰۹	۵۰,۶۷۶/۲۷	۹۹,۹۷۹/۱۲
دهک سوم	۱۱۶,۵۰۳/۲۷	۶۹,۹۵۱/۲۳	۱۰۰,۸۰۱/۹۴
دهک چهارم	۱۹۶,۴۸۶/۷۱	۱۰۰,۸۰۶/۴۸	۱۸۰,۰۸۴/۶۲
دهک پنجم	۲۴۴,۰۴۰/۳۲	۱۲۳,۸۵۱/۲۰	۲۰۰,۰۰۰/۰۰
دهک ششم	۳۶۲,۸۶۶/۱۹	۱۹۸,۶۲۷/۰۰	۲۰۲,۷۶۳/۶۰
دهک هفتم	۴۶۵,۰۷۵/۲۵	۲۴۸,۱۶۱/۹۵	۳۸۸,۹۸۹/۰۴
دهک هشتم	۵۸۳,۱۸۵/۷۷	۳۴۱,۴۶۹/۲۲	۵۰۰,۳۰۱/۴۱
دهک نهم	۹۶۶,۰۵۷/۲۲	۴۴۳,۱۲۲/۰۹	۷۷۳,۶۵۱/۹۹
دهک دهم	۷,۹۸۷,۴۷۵/۹۷	۷۵۳,۸۴۰/۸۲	۳۲,۳۸۲,۲۵۲/۳۲

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۸ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاهی و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاهی، خرید کارت شارژ ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰ و ۵۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (سه دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۱۰۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط به ترتیب حداقل ۳۰ و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت

پرداخت قبض و خرید شارژ قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ - اسفند ۱۴۰۳

در شکل ۲-۲۰ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۷,۹۸۷,۴۷۵/۹۷ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاهی در حدود ۳۲,۳۸۲,۲۵۲/۳۲ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۷۵۳,۸۴۰/۸۲ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

فصل ۳

کیفیت ارائه خدمات پرداخت الکترونیک کارت

کیفیت ارائه خدمات توسط شبکه پرداخت الکترونیک کشور و شرکت شاپرک و همچنین بررسی تعداد خطاهای هرگروه خطایی از موارد تحت بررسی در این بخش از گزارش می باشد.

با توجه به اصلاح سند نگاشت بین کدهای خطا و دسته‌بندی کدهای خطا، تعداد خطای هر گروه خطا مورد بازبینی قرار گرفته و اصلاح شده است.

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکش‌های ناتمام از یک سو و افزایش کیفیت خدمات حس شده خدمات و کیفیت خدمات زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۳-۱- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپراک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^۱، "خطای پذیرندگی"^۲، "خطای شاپرکی"^۳، "خطای کاربری"^۴ و "خطای کسب و کار"^۵ طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۳-۱ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطا) کل شبکه شاپراک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۲/۵۰ درصدی تراکنش‌های موفق و ۷/۵۰ درصدی خطاهای رخ داده در اسفند ۱۴۰۳ دارد.

جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۳

نوع تراکنش	تعداد	سهم
تراکنش‌های موفق	۴,۵۹۳,۹۸۳,۷۱۷	۹۲/۵۰٪
تراکنش‌های ناموفق و خطادار	۳۷۲,۷۳۳,۴۴۲	۷/۵۰٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۹۶۷,۶۱۲,۶۶۲	۱۰۰٪

۳-۲- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در اسفند ۱۴۰۳ و ماه گذشته در جدول ۳-۲ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^۱ علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^۲ علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^۳ علت خطا سوئیچ شرکت شاپراک می‌باشد.

^۴ علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیکی (دارندگان کارت) می‌باشد.

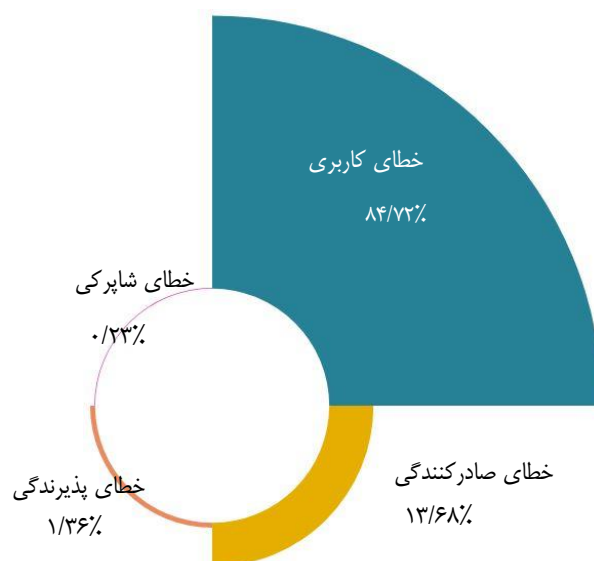
^۵ رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد تراکنش‌ها و خطاها - اسفند ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	بهمن ۱۴۰۳	اسفند ۱۴۰۳	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۲,۱۷۴,۴۵۳	۵,۰۸۴,۱۸۳	۱۳۳/۸۱٪
خطای کاربری	۲۸۷,۲۲۳,۳۸۶	۳۱۵,۷۹۶,۴۸۷	۹/۹۵٪
خطای صادرکنندگی	۲۵,۰۵۷,۹۵۴	۵۰,۹۸۶,۲۹۶	۱۰۳/۴۷٪
خطای شاپرکی	۸۱۶,۸۳۸	۸۶۶,۴۷۶	۶/۰۸٪
خطای کسب و کار	۹۲۸,۰۱۹	۰	-۱۰۰/۰۰٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۳۱۶,۲۰۰,۶۵۰	۳۷۲,۷۳۳,۴۴۲	۱۷/۸۸٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۴,۱۶۲,۷۶۹,۱۳۵	۴,۵۹۳,۹۸۳,۷۱۷	۱۰/۳۶٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۴۷۸,۹۶۹,۷۸۵	۴,۹۶۶,۷۱۷,۱۵۹	۱۰/۸۹٪

درصد تغییرات تعداد تراکنش‌های خطا در تمام گروه‌های خطایی در اسفند ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۳ قابل ملاحظه می‌باشد. همانطور که در ابتدای این فصل ذکر شد، با توجه به بازنگری و بهبود صورت گرفته در نگاشت بین کدهای خطا و دسته بندی گروه‌های خطایی، گروه خطایی کسب و کار حذف شده و خطاهای آن بر اساس محل وقوع و کشف خطا در سایر گروه‌های خطایی طبقه بندی گردید.

شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - اسفند ۱۴۰۳

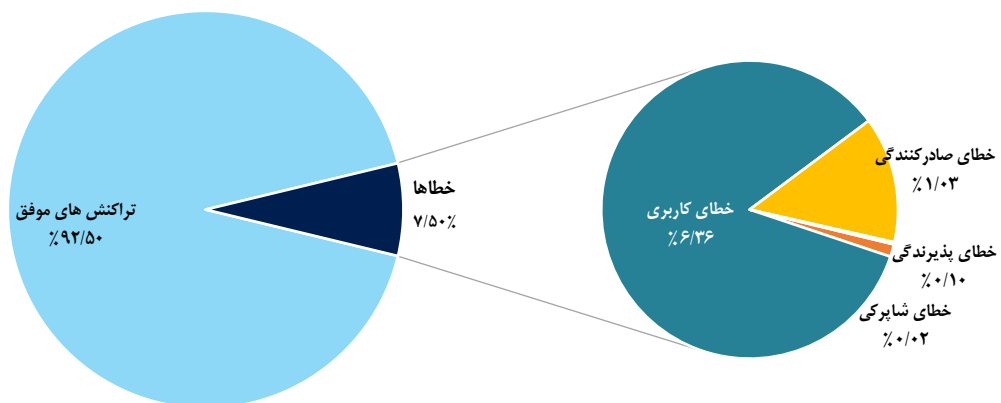
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات شکل ۱-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۴/۷۲ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به

عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - اسفند ۱۴۰۳

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
موفق	۴,۵۹۳,۹۸۳,۷۱۷	۹۲/۵۰٪
خطای پذیرندگی	۵,۰۸۴,۱۸۳	۰/۱۰٪
خطای کاربری	۳۱۵,۷۹۶,۴۸۷	۶/۳۶٪
خطای صادرکنندگی	۵۰,۹۸۶,۲۹۶	۱/۰۳٪
خطای شاپرکی	۸۶۶,۴۷۶	۰/۰۱۷٪
تعداد کل تراکنش ها	۴,۹۶۶,۷۱۷,۱۵۹	۱۰۰/۰۰٪

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل زیر به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش های موفق و ناموفق از کل تراکنش ها در شکل آمده است.

شکل ۳-۲ سهم هر یک از انواع تراکنش های ناموفق و تراکنش های موفق از کل تراکنش ها - اسفند ۱۴۰۳

همانگونه که در شکل ۳-۲ ملاحظه می شود، کمترین سهم در تراکنش های خطا دار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۱۷ درصدی از کل تراکنش ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۲۳ درصدی را در بین تراکنش های خطا دار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در اسفند ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - اسفند ۱۴۰۳ و ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	سهم از کل تراکنش‌ها بهمن ۱۴۰۳	سهم از کل تراکنش‌ها اسفند ۱۴۰۳	تغییر سهم
خطای پذیرندگی	۰/۰۵٪	۰/۱۰٪	۰/۰۵۴٪
خطای کاربری	۶/۴۱٪	۶/۳۶٪	-۰/۰۵۴٪
خطای صادرکنندگی	۰/۵۶٪	۱/۰۳٪	۰/۴۶۷٪
خطای شاپرکی	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۰۱٪
کسب و کار	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۲۱٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۷/۰۶٪	۷/۵۰٪	۰/۴۴۵٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۹۲/۹۴٪	۹۲/۵۰٪	-۰/۴۴۵٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین افزایش سهم تعداد خطای صادرکنندگی و پذیرندگی و کاهش سهم خطای کاربری و شاپرکی در اسفند ۱۴۰۳ نسبت به بهمن ماه می‌باشد.

۳-۳- کیفیت خدمات شاپرک

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص کیفیت خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص کیفیت خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۵-۳ کیفیت خدمات شاپراک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

تراکنش‌های موفق	اسفند ۱۴۰۲		بهمن ۱۴۰۳		اسفند ۱۴۰۳	
	تعداد تراکنش‌ها	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات
تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^۱	۴,۶۰۱,۹۱۵,۶۴۴	۹۸/۸۵٪	۴,۴۴۹,۹۹۲,۵۲۱	۹۹/۳۵٪	۴,۹۰۹,۷۸۰,۲۰۴	۹۸/۸۵٪
تراکنش‌های موفق سیستمی شاپرکی ^۲	۴,۶۵۴,۹۸۶,۴۰۱	۹۹/۹۹٪	۴,۴۷۸,۱۵۲,۹۴۷	۹۹/۹۸٪	۴,۹۶۵,۸۵۰,۶۸۳	۹۹/۹۸٪
تعداد کل تراکنش	۴,۶۵۵,۴۷۸,۱۳۱	-	۴,۴۷۸,۹۶۹,۷۸۵	-	۴,۹۶۶,۷۱۷,۱۵۹	-

جدول ۵-۳ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۸ درصدی خدمات شرکت شاپراک در اسفند ۱۴۰۳ می‌باشد که نسبت به اسفند ۱۴۰۲ و بهمن ۱۴۰۳ به ترتیب رشد ۰/۰۰۷- و ۰/۰۰۱ درصدی داشته است.

در نمودارهای شکل ۳-۳ و شکل ۴-۳ به ترتیب روند کیفیت خدمات تراکنش‌های موفق سیستمی شاپراک و کل شبکه پرداخت در دوازده ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۳ قابل مشاهده است.

^۱ تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپراک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران رخ داده‌اند.

^۲ تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپراک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

شکل ۳-۳ روند کیفیت خدمات شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۳

با توجه به شکل ۳-۳ کمترین و بیشترین درصد کیفیت خدمات شاپرک به ترتیب در ماه‌های مرداد ۱۴۰۳ و اردیبهشت ۱۴۰۳ رخ داده است.

شکل ۴-۳ روند کیفیت خدمات شبکه پرداخت در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۳

همچنین با توجه به شکل ۴-۳ کمترین و بیشترین درصد کیفیت خدمات شبکه پرداخت به ترتیب در ماه‌های آبان ۱۴۰۳ و اسفند ۱۴۰۳ مشاهده می‌شود.

۴-۳- آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^۱ رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپراک - بهمن و اسفند ۱۴۰۳

تغییرات	اسفند ۱۴۰۳	بهمن ۱۴۰۳	وضعیت تراکنش
-۰/۹۹٪	۵۷۳,۷۹۶	۵۷۹,۵۳۴	تعداد تراکنش‌های مغایرتی
۱۰/۳۶٪	۴,۵۹۳,۹۸۳,۷۱۷	۴,۱۶۲,۷۶۹,۱۳۵	تعداد کل تراکنش‌های موفق
-۰/۰۰۱٪	۰/۰۱۲٪	۰/۰۱۴٪	نسبت تعداد تراکنش‌های مغایرتی به کل تراکنش‌های موفق

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام (مغایرتی) اسفند ماه نسبت به بهمن ماه با کاهش قابل توجه ۰/۹۹ درصدی همراه بوده است. همزمان با افزایش ۱۰/۳۶ درصدی تعداد کل تراکنش‌های موفق در اسفند ۱۴۰۳ نسبت به بهمن ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با کاهش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های مغایرتی به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۰۰۱ درصدی را تجربه نموده است.

^۱ تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپراک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

فصل ۴

بررسی عملکرد کلی شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت

در این بخش به بررسی عملکرد شرکت های ارائه کننده خدمات پرداخت در شبکه پرداخت کشور و بررسی شاخص های تدوین شده به ازای هر شرکت در سطح کلی پرداخته خواهد شد.

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

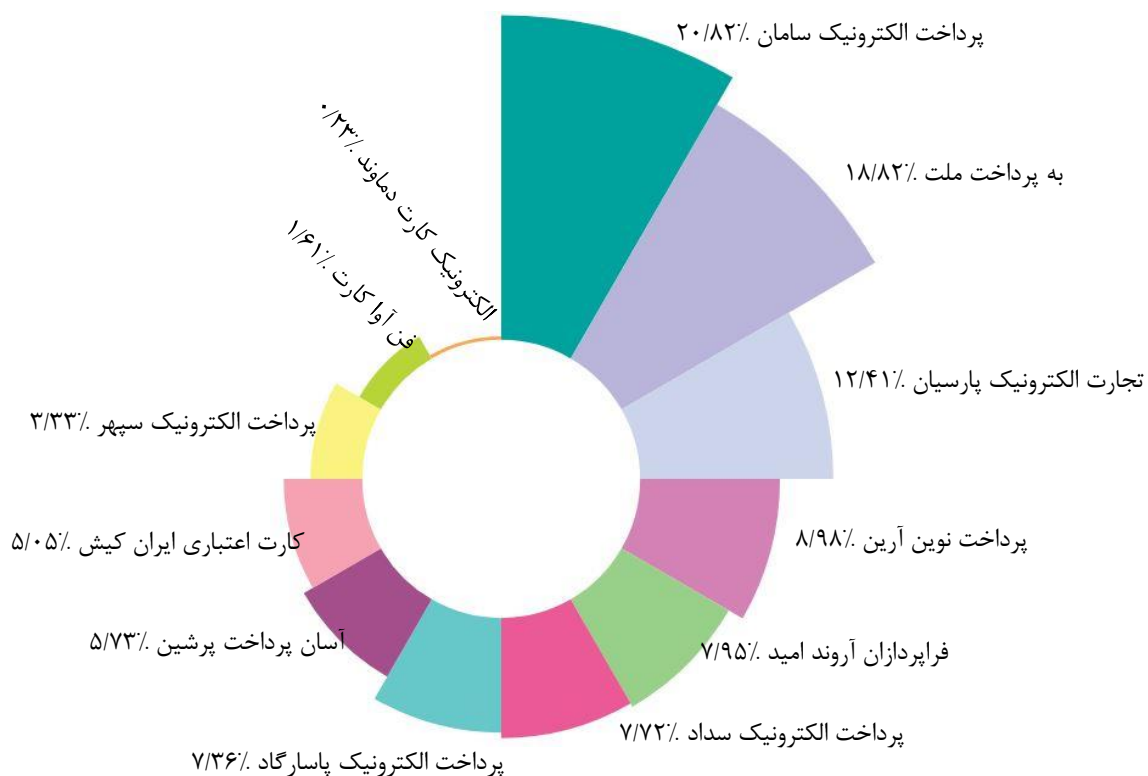
۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

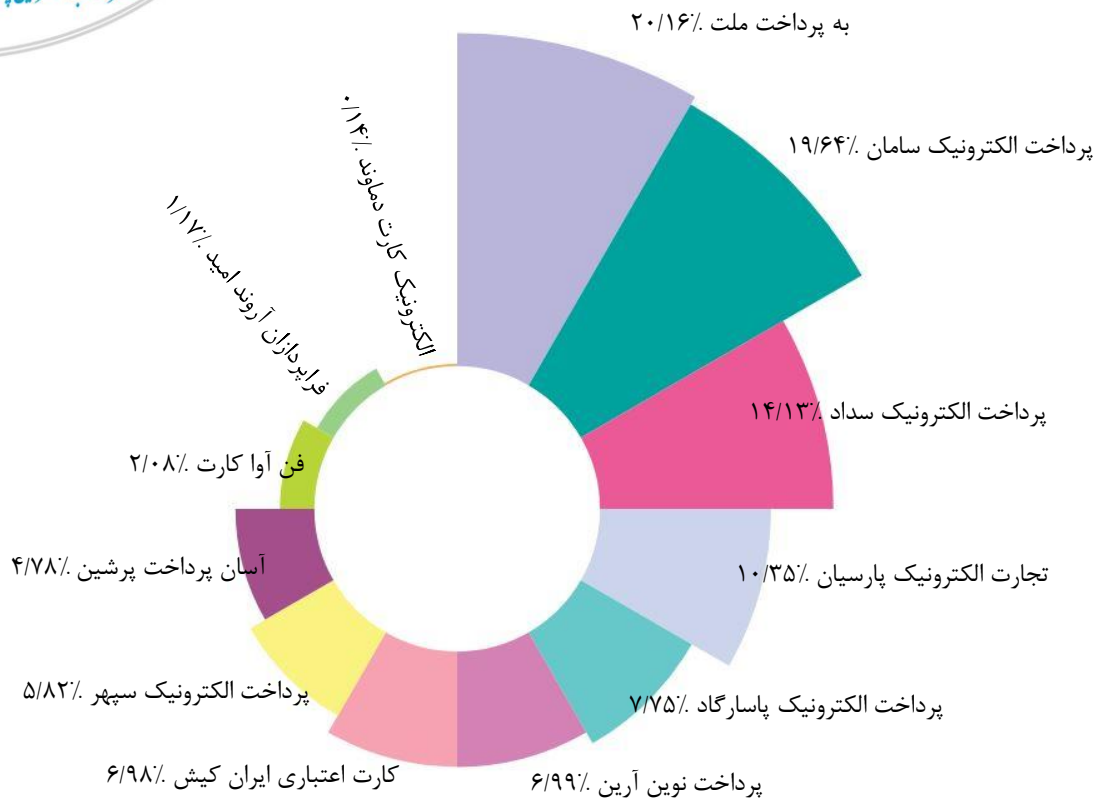
۱-۱-۴- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار

تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارت، در دو شکل ۱-۴ و ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۳

شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۳

در شاخص سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها، به ترتیب شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با سهم ۲۰/۸۲ و شرکت "به پرداخت ملت" با سهم ۲۰/۱۶ درصدی جایگاه‌های اول را به خود اختصاص داده‌اند. در این ماه اختلاف سهم تعدادی شرکت "به پرداخت ملت" - دومین شرکت بازار از لحاظ تعداد تراکنش - و اختلاف مبلغی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" - دومین شرکت بازار از لحاظ مبلغی - با شرکت‌های پرداخت الکترونیک سامان و به پرداخت ملت به ترتیب حدود ۲/۰۰ و ۰/۵۲ درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش بهمن ماه سال ۱۴۰۳ حکایت از آن دارد که در مولفه سهم تعدادی، شرکت پرداخت نوین آرین با "یک" پله صعود در جایگاه "چهارم" قرار گرفت. شرکت فرابرداران آروند امید با "یک" پله نزول در جایگاه "پنجم" قرار گرفت. در سهم مبلغ تراکنش‌ها نیز شرکت به پرداخت ملت با "یک" پله صعود در جایگاه "نخست" قرار گرفت. شرکت پرداخت الکترونیک سامان با "یک" پله نزول در جایگاه "دوم" قرار گرفت. شرکت پرداخت نوین آرین با "یک" پله صعود در جایگاه "ششم" قرار گرفت. شرکت کارت اعتباری ایران کیش با "یک" پله نزول در جایگاه "هفتم" قرار گرفت.

۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی بهمن و اسفند ۱۴۰۳ در جدول ۴-۱ ارائه شده است.

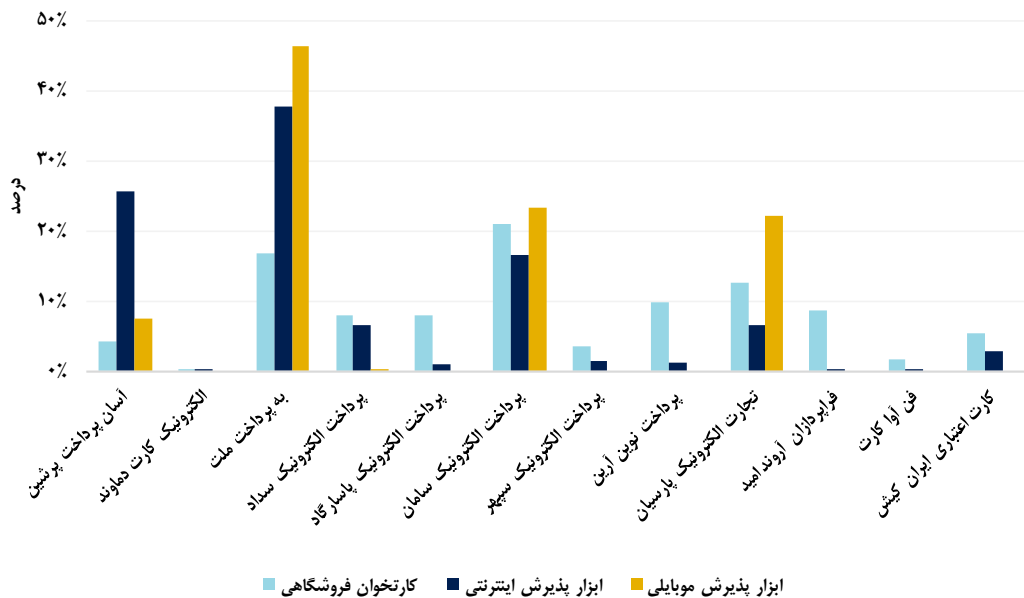
شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در اسفند ماه با پوشش ۲۱/۰۸ درصد از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها، همانند ماه گذشته بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. شرکت "به پرداخت ملت" نیز در هر دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب با کسب ۳۷/۷۷ و ۴۶/۴۶ درصد از سهم بازار، دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار می‌باشد.

جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش- بهمن و اسفند ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۱۸٪	۴/۱۷٪	-۰/۰۱٪	۳۴/۸۵٪	۲۵/۸۳٪	-۰/۹۸٪	۷/۵۱٪	۷/۴۸٪	-۰/۰۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۴٪	۰/۲۵٪	-۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۶/۷۳٪	۱۶/۷۷٪	۰/۰۴٪	۳۸/۸۴٪	۳۷/۷۷٪	-۱/۰۸٪	۴۶/۶۴٪	۴۶/۴۶٪	-۰/۱۸٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۰۱٪	۷/۹۷٪	-۰/۰۴٪	۶/۵۹٪	۶/۵۳٪	-۰/۰۶٪	۰/۳۴٪	۰/۲۴٪	-۰/۱۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۷/۸۷٪	۸/۰۰٪	۰/۱۳٪	۱/۱۶٪	۱/۱۱٪	-۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۹۲٪	۲۱/۰۸٪	۰/۱۶٪	۱۶/۱۶٪	۱۶/۶۰٪	-۰/۴۴٪	۲۳/۹۹٪	۲۳/۴۷٪	-۰/۵۲٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۳۶٪	۳/۵۵٪	۰/۱۹٪	۱/۲۹٪	۱/۳۷٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آریا	۹/۳۸٪	۹/۷۸٪	۰/۴۰٪	۱/۲۳٪	۱/۱۴٪	-۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۲/۷۴٪	۱۲/۶۲٪	-۰/۱۲٪	۶/۹۳٪	۶/۶۹٪	-۰/۲۵٪	۲۱/۵۳٪	۲۲/۲۳٪	۰/۷۰٪
فراپردازان آروند امید	۹/۷۴٪	۸/۷۲٪	-۱/۰۲٪	۰/۱۰٪	۰/۰۸٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۱/۶۷٪	۱/۷۶٪	۰/۰۹٪	۰/۱۰٪	۰/۰۱٪	-۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۵/۱۷٪	۵/۳۳٪	۰/۱۶٪	۲/۸۳٪	۲/۸۷٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱/۰۳ درصد کاهش به شرکت "فراپردازان آروند امید" تعلق دارد. بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی با رقم ۱/۰۸ درصد کاهش به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با رقم ۰/۷۰ درصد افزایش دارای بالاترین اختلاف در بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز می‌باشد.

سهام شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۳-۴ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۳

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که در ماه جاری مجموع تعداد تراکنش‌ها، شرکت "الکترونیک کارت دماوند" در هر سه ابزار پذیرش کمترین سهم از کل تعداد و شرکت "به پرداخت ملت" در ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در ابزار پذیرش کارت خوان فروشگاهی بیشترین سهم از کل تعداد را به خود اختصاص داده اند.

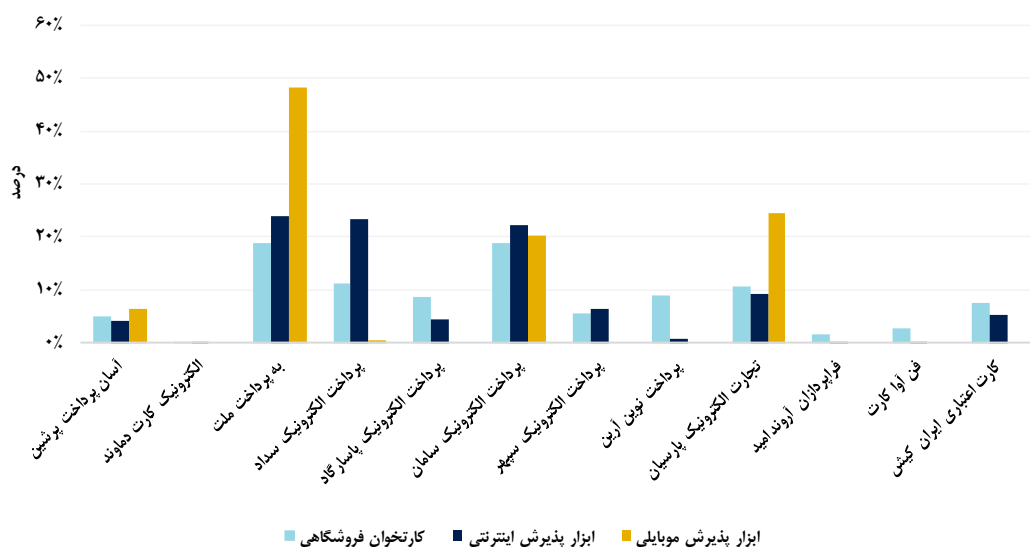
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی بهمن و اسفند ۱۴۰۳ در جدول ۲-۴ نمایش داده شده است. در این ماه شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۱۸/۹۰ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فروشگاهی، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. شرکت "به پرداخت ملت" در اسفند ماه، از مبالغ ابزار پذیرش موبایلی با پوشش ۴۸/۳۹ درصدی دارای بالاترین سهم می‌باشد. در ابزار پذیرش اینترنتی نیز شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۳/۹۶ درصدی دارای بالاترین سهم در این ابزار می‌باشد.

جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - بهمن و اسفند ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۹۸٪	۵/۰۱٪	-۰/۰۳٪	۳/۶۲٪	۴/۰۵٪	-۰/۴۳٪	۶/۳۹٪	۶/۳۱٪	-۰/۰۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۸٪	۰/۱۹٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۸/۹۳٪	۱۸/۹۰٪	-۰/۰۳٪	۲۳/۲۵٪	۲۳/۹۶٪	-۰/۷۱٪	۴۸/۹۶٪	۴۸/۳۹٪	-۰/۵۷٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۸۰٪	۱۱/۱۶٪	-۰/۶۴٪	۲۶/۸۶٪	۲۳/۴۰٪	-۳/۴۶٪	۰/۳۱٪	۰/۳۷٪	-۰/۰۶٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۸۵٪	۸/۸۰٪	-۰/۰۵٪	۳/۹۸٪	۴/۵۴٪	-۰/۵۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۸۰٪	۱۸/۷۷٪	-۰/۰۳٪	۲۴/۷۵٪	۲۲/۳۴٪	-۲/۴۱٪	۲۰/۷۳٪	۲۰/۳۸٪	-۰/۳۵٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۷۶٪	۵/۶۳٪	-۰/۱۳٪	۴/۹۱٪	۶/۴۵٪	-۱/۵۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آرین	۸/۸۸٪	۹/۰۵٪	-۰/۱۸٪	۰/۵۴٪	۰/۶۳٪	-۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۰/۶۷٪	۱۰/۶۷٪	۰/۰۰٪	۶/۶۲٪	۹/۲۹٪	-۲/۶۶٪	۳۳/۶۱٪	۲۴/۵۴٪	-۰/۹۴٪
فرایرداران آروند امید	۱/۵۷٪	۱/۵۱٪	-۰/۰۵٪	۰/۰۷٪	۰/۰۹٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۲/۰۱٪	۲/۷۵٪	-۰/۷۴٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۷/۵۹٪	۷/۵۵٪	-۰/۰۴٪	۵/۳۸٪	۵/۲۵٪	-۰/۱۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های نسبت به ماه گذشته با افزایش ۰/۷۵ درصدی به شرکت "فن آوا کارت" تعلق دارد. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" در ابزار پذیرش اینترنتی با کاهش ۳/۴۶ درصدی، بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با ۰/۹۴ درصد افزایش نیز دارای بیشترین اختلاف سهم در مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد.

شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در اسفند ۱۴۰۳ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۳

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که در ماه جاری مجموع مبلغ تراکنش‌ها، شرکت "الکترونیک کارت دماوند" در هر سه ابزار پذیرش کمترین سهم از کل مبلغ و شرکت "به پرداخت ملت" در هر سه ابزار پذیرش بیشترین سهم از کل مبلغ را به خود اختصاص داده‌اند.

۴-۱-۳ سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی بهمن و اسفند ۱۴۰۳ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پوشش ۲۱/۲۳ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، در این ماه نیز بالاترین سهم را به خود اختصاص داده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" همچنین در حوزه تراکنش‌های مانده‌گیری با در اختیار داشتن ۱۷/۸۲ درصد از بازار تراکنش‌های فوق، بیشترین سهم را دارد. در این ماه شرکت "به پرداخت ملت" با کسب ۲۵/۴۹ درصد از سهم بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها خدمت ارائه می‌دهد.

جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس- بهمن و اسفند ۱۴۰۳

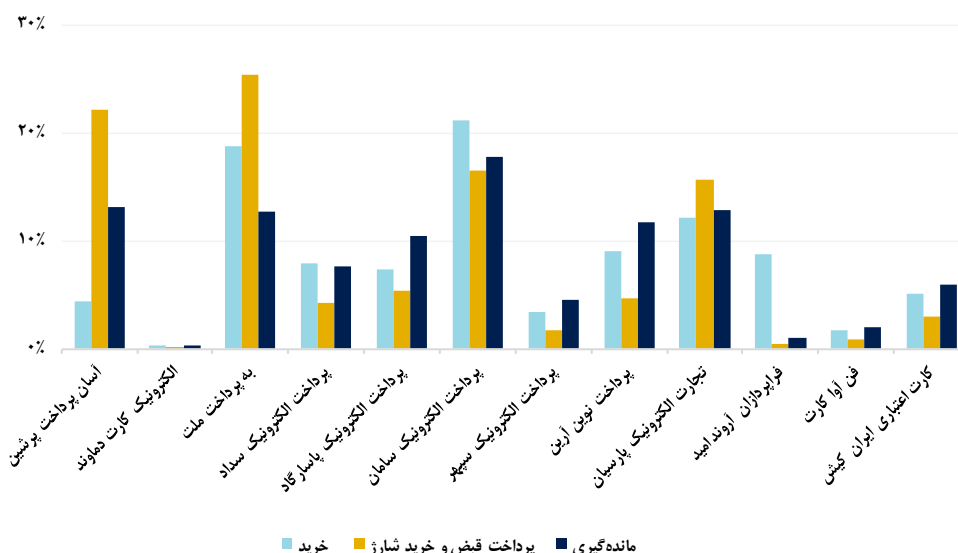
نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری		
	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۳۶٪	۴/۳۷٪	۰/۰٪	۲۱/۸۷٪	۲۲/۱۷٪	۰/۳۰٪	۱۲/۹۵٪	۱۳/۰۸٪	۰/۱۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۲٪	۰/۲۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۹٪	۰/۰۹٪	-۰/۰۱٪	۰/۲۶٪	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۸/۹۱٪	۱۸/۷۸٪	-۰/۱۳٪	۲۵/۵۱٪	۲۵/۴۹٪	-۰/۰۳٪	۱۲/۸۶٪	۱۲/۷۴٪	-۰/۱۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۹۵٪	۷/۹۳٪	-۰/۰۲٪	۴/۲۵٪	۴/۱۸٪	-۰/۰۷٪	۷/۸۰٪	۷/۶۱٪	-۰/۱۹٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۷/۱۳٪	۷/۳۰٪	۰/۱۷٪	۵/۴۸٪	۵/۳۱٪	-۰/۱۷٪	۱۰/۷۳٪	۱۰/۵۲٪	-۰/۲۱٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۱/۰۴٪	۲۱/۲۳٪	۰/۱۹٪	۱۶/۹۶٪	۱۶/۶۱٪	-۰/۳۵٪	۱۷/۴۹٪	۱۷/۸۲٪	۰/۳۳٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۱۶٪	۳/۳۶٪	۰/۲۰٪	۱/۶۹٪	۱/۶۴٪	-۰/۰۵٪	۴/۴۵٪	۴/۵۲٪	۰/۰۷٪
پرداخت نوین آراین	۸/۶۸٪	۹/۰۸٪	۰/۴۰٪	۴/۶۵٪	۴/۷۲٪	۰/۰۷٪	۱۱/۴۰٪	۱۱/۶۷٪	۰/۲۷٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۲/۲۹٪	۱۲/۱۹٪	-۰/۱۰٪	۱۵/۴۷٪	۱۵/۶۸٪	۰/۲۱٪	۱۳/۳۴٪	۱۲/۹۳٪	-۰/۴۱٪
فراپردازان آروند امید	۹/۷۷٪	۸/۷۷٪	-۰/۹۹٪	۰/۳۴٪	۰/۳۷٪	۰/۰۳٪	۰/۹۶٪	۰/۹۹٪	۰/۰۳٪
فن آوا کارت	۱/۵۴٪	۱/۶۳٪	۰/۰۹٪	۰/۶۹٪	۰/۷۹٪	۰/۱۰٪	۱/۸۴٪	۱/۹۵٪	۰/۱۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۴/۹۵٪	۵/۱۲٪	۰/۱۸٪	۳/۰۰٪	۲/۹۷٪	-۰/۰۳٪	۵/۹۲٪	۵/۹۱٪	-۰/۰۲٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی در تراکنش‌های خرید در ماه اسفند نسبت به بهمن با کاهش ۰/۹۹ درصدی به شرکت "فراپردازان آروند امید" تعلق دارد. در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کاهش ۰/۳۵ درصدی دارای بیشترین اختلاف سهم تعدادی می‌باشد. بیشترین اختلاف

سهم تعدادی در تراکنش‌های مانده‌گیری نیز شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با کاهش ۰/۴۱ درصدی دارای می‌باشد.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

همچنین علاوه بر این سه سرویس، در این ماه ۱۸،۲۹۶ عدد تراکنش "درخواست تایید رمز کارت" و ۹،۷۸۵ عدد تراکنش "درخواست چکیده صورتحساب" در شرکت‌های "فرپردازان آروند امید"، "فن آوا کارت"، "پرداخت الکترونیک سپهر"، "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" ثبت شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اسفند ۱۴۰۳

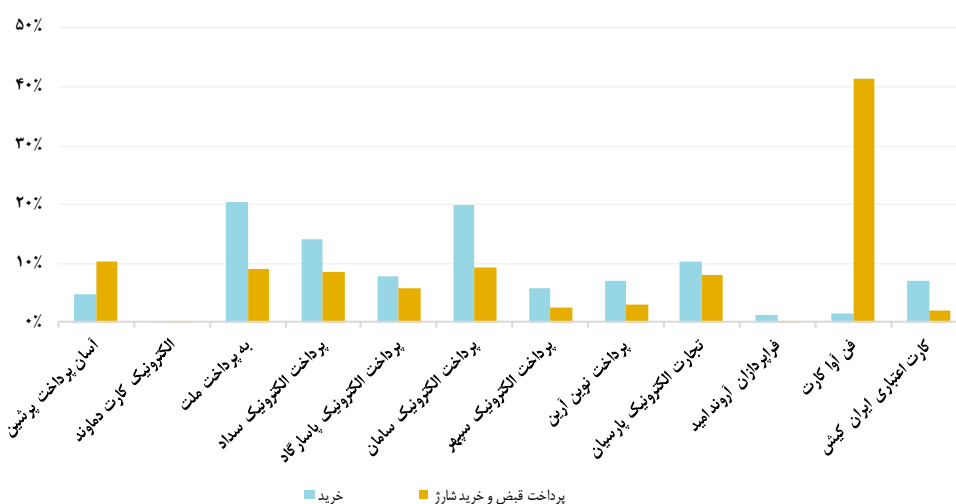
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی بهمن و اسفند ۱۴۰۳ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در اسفند ماه شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۰/۳۶ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. همچنین شرکت "فن آوا کارت" در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ اسفند ماه با سهم مبلغی ۴۱/۳۲ درصدی بیشترین سهم مبلغی این نوع از تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده است.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - بهمن و اسفند ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۴۸٪	۴/۶۸٪	۰/۱۹٪	۱۵/۳۶٪	۱۰/۳۲٪	-۵/۰۴٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۴٪	۰/۱۵٪	۰/۰۱٪	۰/۰۴٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۲٪
به پرداخت ملت	۲۰/۲۰٪	۲۰/۳۶٪	۰/۱۶٪	۱۳/۱۸٪	۹/۰۸٪	-۴/۱۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۵/۸۴٪	۱۴/۲۳٪	-۱/۶۱٪	۱۱/۰۲٪	۸/۶۵٪	-۲/۳۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۷/۵۳٪	۷/۷۹٪	۰/۲۶٪	۹/۱۰٪	۵/۷۴٪	-۳/۳۵٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۴۷٪	۱۹/۸۳٪	-۰/۶۴٪	۱۳/۲۳٪	۹/۲۷٪	-۳/۹۵٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۵۶٪	۵/۸۸٪	۰/۳۲٪	۳/۰۲٪	۲/۴۴٪	-۰/۵۹٪
پرداخت نوین آریا	۶/۶۹٪	۷/۰۶٪	۰/۳۸٪	۳/۹۲٪	۲/۹۲٪	-۱/۰۱٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۹/۶۰٪	۱۰/۳۹٪	۰/۸۰٪	۱۱/۰۷٪	۷/۹۹٪	-۳/۰۸٪
فراپردازان آروند امید	۱/۱۸٪	۱/۱۸٪	۰/۰۰٪	۰/۲۶٪	۰/۲۰٪	-۰/۰۶٪
فن آوا کارت	۱/۲۸٪	۱/۳۸٪	۰/۱۰٪	۱۶/۸۵٪	۴۱/۳۲٪	۲۴/۴۷٪
کارت اعتباری ایران کیش	۷/۰۵٪	۷/۰۷٪	۰/۰۲٪	۲/۹۷٪	۲/۰۵٪	-۰/۹۲٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در ماه جاری و بهمن ماه با ۱/۶۱ درصد کاهش در شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" گزارش شده است. این شاخص در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز با افزایش ۲۴/۴۷ درصدی، در شرکت "فن آوا کارت" مشاهده می‌شود.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در اسفند ماه نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اسفند ۱۴۰۳

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی بهمن و اسفند ۱۴۰۳ را منعکس نموده است.

جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - بهمن و اسفند ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	بهمن	اسفند	
آسان پرداخت پرشین	۰/۰۳۵٪	۰/۱۰۶٪	۰/۰۷۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۳۶٪	۱/۲۲۲٪	۱/۱۸۶٪
به پرداخت ملت	۰/۰۸۷٪	۰/۲۰۱٪	۰/۱۱۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۴۴٪	۰/۲۰۲٪	۰/۱۵۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۰۴۰٪	۰/۰۷۱٪	۰/۰۳۱٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۰۳۰٪	۰/۰۶۱٪	۰/۰۳۲٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۸۱٪	۰/۱۲۰٪	۰/۰۳۹٪
پرداخت نوین آراین	۰/۰۷۲٪	۰/۰۵۶٪	-۰/۰۱۶٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۲۵٪	۰/۰۲۷٪	۰/۰۰۲٪
فراپردازان آروند امید	۰/۰۱۷٪	۰/۰۱۷٪	۰/۰۰۱٪
فن آوا کارت	۰/۱۱۰٪	۰/۱۳۹٪	۰/۰۲۹٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۰۴۸٪	۰/۱۱۶٪	۰/۰۶۸٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

۴-۱-۵- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال -

هیرشمن^۱ به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.^۲ شاخص هرفیندال-هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال - هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

^۱ Herfindahl-Hirshman Index

^۲ برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کارو مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. درواقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

در جدول ۴-۷ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای اسفند ماه محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش- اسفند ۱۴۰۳

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتخوان فروشگاه		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i^2		S_i^2		S_i^2	
آسان پرداخت پرشین		۴		۲۶		۷	
الکترونیک کارت دماوند		۰		۰		۰	
به پرداخت ملت		۱۷		۳۸		۴۶	
پرداخت الکترونیک سداد		۸		۷		۰	
پرداخت الکترونیک پاسارگاد		۸		۱		۰	
پرداخت الکترونیک سامان		۲۱		۱۷		۲۳	
پرداخت الکترونیک سپهر		۴		۱		۰	
پرداخت نوین آراین		۱۰		۱		۰	
تجارت الکترونیک پارس‌یان		۱۳		۷		۲۲	
فراپردازان آروند امید		۹		۰		۰	
فن آوا کارت		۲		۰		۰	
کارت اعتباری ایران کیش		۵		۳		۰	
جمع		۱,۲۴۶		۲,۴۶۹		۳,۲۶۰	

در اسفند ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاه‌های عددی حدود ۱,۲۴۶ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب ارقامی در حدود ۲,۴۶۹ و ۳,۲۶۰ حاصل شده است (بیشتر از ۱,۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست. به این معنا که تعداد کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "به پرداخت ملت" و "پس از آن با اختلاف زیاد شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "به پرداخت ملت" و "پس از آن با اختلاف، شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارس‌یان" و "آسان پرداخت پرشین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در اسفند ماه نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP - بهمن و اسفند ۱۴۰۳

کارخوان فروشنده			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی			HHI
اختلاف	اسفند	بهمن	اختلاف	اسفند	بهمن	اختلاف	اسفند	بهمن	
-۱	۱,۳۴۶	۱,۳۴۷	-۲۳	۲,۴۶۹	۲,۴۹۱	-۱۱	۳,۳۶۰	۳,۳۷۱	شاخص H-H

در ماه اسفند شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در سه ابزار پذیرش کارخوان فروشنده و اینترنتی و موبایلی کاهش داشته است. البته این تغییرات در آن‌ها حائز اهمیت نمی‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را تغییر نداده است. بالا رفتن این شاخص بیانگر بیشتر شدن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و کاهش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است. کاهش این شاخص نیز بیانگر کاهش تمرکز در شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت دارای سهم بالا و افزایش سهم سایر شرکت‌های بازار است.

۴-۱-۶- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال -

هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هریک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۴-۹ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای اسفند ۱۴۰۳ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس- اسفند ۱۴۰۳

شاخص H-H و شرکت PSP		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده‌گیری	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
آسان پرداخت پرشین		۱۹	۴	۴۹۱	۲۲	۱۷۱	۱۳
الکترونیک کارت دماوند		۰	۰	۰	۰	۰	۰
به پرداخت ملت		۳۵۳	۱۹	۶۵۰	۲۵	۱۶۲	۱۳
پرداخت الکترونیک سداد		۶۳	۸	۱۷	۴	۵۸	۸
پرداخت الکترونیک پاسارگاد		۵۳	۷	۲۸	۵	۱۱۱	۱۱
پرداخت الکترونیک سامان		۴۵۱	۲۱	۲۷۶	۱۷	۳۱۸	۱۸
پرداخت الکترونیک سپهر		۱۱	۳	۳	۲	۲۰	۵
پرداخت نوین آراین		۸۲	۹	۲۲	۵	۱۳۶	۱۲
تجارت الکترونیک پارسیان		۱۴۹	۱۲	۲۴۶	۱۶	۱۶۷	۱۳
فرایردازان آروند امید		۷۷	۹	۰	۰	۱	۱
فن آوا کارت		۳	۲	۱	۱	۴	۲
کارت اعتباری ایران کیش		۲۶	۵	۹	۳	۳۵	۶
جمع		۱,۲۸۷	-	۱,۷۴۳	-	۱,۱۸۳	-

در اسفند ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در تراکنش‌های خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری به ترتیب ۱,۲۸۷، ۱,۷۴۳ و ۱,۱۸۳ به دست آمده است (بین ۱۰,۰۰۰ تا ۱۰,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این سرویس‌هاست. به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های سرویس‌های مذکور در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه اسفند ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۱۰ ارائه شده است.

جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در بهمن و اسفند ۱۴۰۳

شاخص HHI		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده‌گیری	
		بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف
شاخص H-H		۱,۲۹۲	۱,۲۸۷	-۵	۱,۷۳۸	۱,۷۴۳	۵
						۱,۱۸۲	۱,۱۸۳
							۱

در ماه اسفند شاخص هرفیندال-هیرشمن در دو سرویس "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" افزایش و یک سرویس "خرید" کاهش داشته است. این تغییرات در هیچ‌یک از سرویس‌ها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را نسبت به ماه پیشین تغییر نداده است.

۴-۲- بررسی عملکرد شرکت های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص های حوزه ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می باشد. با توجه به آینده ی صنعت پرداخت در حوزه ی پرداخت- های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه ی اطلاعات در خصوص کارتهای فروشگاهی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش دار مورد بررسی قرار گرفته است.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه ی سرمایه گذاری هر یک از شرکت های PSP در ابزارهای پذیرش می شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می گیرد. سهم هر یک از شرکت های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه بهمن و اسفند ۱۴۰۳ در جدول ۴-۱۱، ذکر شده است. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با کسب سهم بازار ۱۵/۶۲ درصدی همانند ماه قبل به عنوان دارنده ی بالاترین تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی محسوب می گردد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" نیز با سهم بازار ۴۹/۱۹ درصد همچنان از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت ها با بازتعریف بعضی از کارتهای فروشگاهی خود به عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می کند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند. در بازار ابزار پذیرش موبایلی شرکت "آسان پرداخت پرشین" نیز همانند ماه قبل بخش قابل توجهی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل با ۵۱/۳۵ درصد در اختیار دارد.

جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - بهمن و اسفند ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارخوان فروشگاه			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۹۵٪	۴/۹۲٪	-۰/۰۳٪	۲۵/۱۱٪	۲۵/۱۴٪	۰/۰۳٪	۵۱/۴۰٪	۵۱/۳۵٪	-۰/۰۵٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۲٪	۰/۵۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۲/۳۴٪	۱۲/۴۳٪	۰/۰۹٪	۳/۷۲٪	۳/۷۵٪	۰/۰۳٪	۲۶/۹۲٪	۲۶/۹۲٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۴۴٪	۷/۴۴٪	-۰/۰۱٪	۱/۳۴٪	۱/۳۴٪	۰/۰۰٪	۰/۵۹٪	۰/۵۹٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۵/۸۴٪	۱۵/۶۲٪	-۰/۲۲٪	۲/۲۰٪	۲/۱۹٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۶۷٪	۱۴/۵۴٪	-۰/۱۳٪	۷/۲۹٪	۷/۳۵٪	۰/۰۶٪	۱۵/۰۴٪	۱۵/۰۸٪	۰/۰۴٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۶/۵۶٪	۶/۶۵٪	۰/۰۹٪	۶/۶۹٪	۶/۸۲٪	۰/۱۳٪	۰/۲۲٪	۰/۲۲٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آری	۱۲/۵۷٪	۱۲/۸۰٪	۰/۲۳٪	۰/۱۲٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۰/۲۵٪	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسبان	۱۰/۵۲٪	۱۰/۴۰٪	-۰/۱۲٪	۴۹/۵۲٪	۴۹/۱۹٪	-۰/۳۳٪	۴/۰۶٪	۴/۰۷٪	۰/۰۱٪
فراپرازان آروند امید	۳/۰۲٪	۳/۰۱٪	-۰/۰۱٪	۰/۱۶٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪	۰/۱۱٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۳/۵۹٪	۳/۷۳٪	۰/۱۳٪	۰/۰۵٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۷/۹۹٪	۷/۹۵٪	-۰/۰۴٪	۳/۸۱٪	۳/۸۸٪	۰/۰۷٪	۱/۳۹٪	۱/۴۰٪	۰/۰۱٪

در سهم تعدادی کارخوانهای فروشگاه، در شرکت "پرداخت نوین آری" با ۰/۲۳ درصد افزایش نسبت به ماه پیشین، بیشترین اختلاف رخ داده است. در ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین تغییر سهم در شرکت "تجارت الکترونیک پارسبان" با کاهش ۰/۳۳ درصدی مشاهده می‌شود. در سهم ابزار پذیرش موبایلی شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کاهش ۰/۰۵ درصدی دارای بیشترین اختلاف نسبت به ماه گذشته است. سهم هریک از شرکت‌های PSP از تعداد کارخوانهای فروشگاه، ابزار پذیرش اینترنتی موبایلی تراکنش‌دار در دو ماه متوالی بهمن و اسفند ۱۴۰۳ در جدول ۴-۱۲ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارخوان فروشگاه تراکنش‌دار با کسب ۱۵/۶۵ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب سهم ۴۰/۱۴ درصدی بیشترین سهم در ابزارهای تراکنش‌دار اینترنتی را به خود اختصاص داده است. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با ۵۵/۷۶ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار موبایلی را نیز در دست دارد.

جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار - بهمن و اسفند ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاه			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۴۵٪	۴/۳۸٪	-۰/۰۷٪	۸/۷۴٪	۸/۹۸٪	۰/۲۴٪	۷/۷۴٪	۷/۲۷٪	-۰/۴۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۴۰٪	۰/۴۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪
به پرداخت ملت	۱۲/۵۲٪	۱۲/۷۱٪	۰/۱۹٪	۱۷/۳۳٪	۱۶/۹۰٪	-۰/۴۳٪	۱۴/۸۴٪	۱۵/۷۶٪	+۰/۹۲٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۸۷٪	۷/۹۷٪	۰/۱۱٪	۴/۲۲٪	۴/۱۳٪	-۰/۰۹٪	۹/۶۸٪	۹/۰۹٪	-۰/۵۹٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۵/۹۲٪	۱۵/۶۵٪	-۰/۲۷٪	۲/۹۸٪	۳/۱۳٪	۰/۱۳٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۵/۲۳٪	۱۵/۱۷٪	-۰/۰۷٪	۳۹/۳۵٪	۴۰/۱۴٪	۰/۱۰٪	۵۴/۸۴٪	۵۵/۷۶٪	+۰/۹۲٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۶/۲۸٪	۶/۳۴٪	۰/۰۶٪	۱۲/۴۹٪	۱۳/۲۰٪	۰/۷۱٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪
پرداخت نوین آراین	۱۳/۴۳٪	۱۳/۶۷٪	۰/۲۴٪	۰/۴۹٪	۰/۴۱٪	-۰/۰۷٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۹/۷۶٪	۹/۷۰٪	-۰/۰۶٪	۳/۶۴٪	۳/۶۷٪	۰/۰۳٪	۱۲/۹۰٪	۱۲/۱۲٪	-۰/۷۸٪
فراپردازان آروند امید	۲/۸۱٪	۲/۷۷٪	-۰/۰۴٪	۰/۳۱٪	۰/۲۷٪	-۰/۰۴٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪
فن آوا کارت	۳/۱۶٪	۳/۲۸٪	۰/۱۲٪	۰/۰۶٪	۰/۰۶٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۱۷٪	۷/۹۶٪	-۰/۲۱٪	۱۰/۳۹٪	۹/۱۱٪	-۱/۲۹٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪

سهم بازار کارتخوان فروشگاهی شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با کاهش ۰/۲۷ درصدی، بیشترین اختلاف را داشته است. در سهم بازار ابزار پذیرش اینترنتی تراکنش دار شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با کاهش ۱/۲۹ بالاترین تفاضل را داشته است. دو شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" به طور همزمان با افزایش ۰/۹۲ درصدی بالاترین تفاضل را در سهم از تعداد بازار ابزار پذیرش موبایلی تراکنش دار کسب نموده‌اند.

۴-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی

کارتخوان فروشگاهی به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^۱ تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاهی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاهی در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در استان‌های کشور

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاهی به تفکیک استان‌های کشور در اسفند ماه در جدول ۴-۱۳ ارائه شده است. در مجموع شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت" و "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" تقریباً در اکثر استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی پشتیبانی می‌نمایند.

^۱ سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در اسفند ماه نزدیک به ۹۱ درصد بوده که حدود ۷۶ درصد مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتهای فروشنده به تفکیک استان اسفند ۱۴۰۳

استان	آسان پرداخت پویشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	فراپازان آروند امید	فیو کارت	کارت اعتباری ایران کیس
آذربایجان شرقی	۳/۶۴٪	۰/۱۱٪	۱۵/۶۶٪	۶/۸۳٪	۱۰/۷۷٪	۱۸/۵۱٪	۳/۴۱٪	۱۲/۶۱٪	۱۲/۳۵٪	۱/۸۷٪	۵/۲۵٪
آذربایجان غربی	۴/۶۰٪	۰/۱۴٪	۱۷/۳۴٪	۶/۴۶٪	۱۱/۸۲٪	۱۸/۳۴٪	۵/۱۲٪	۸/۱۷٪	۱۱/۰۴٪	۱/۵۹٪	۵/۰۶٪
اردبیل	۳/۸۸٪	۰/۲۰٪	۱۶/۹۴٪	۶/۶۲٪	۶/۱۹٪	۲۰/۷۸٪	۳/۰۹٪	۷/۴۳٪	۱۶/۳۱٪	۱/۸۶٪	۵/۱۱٪
اصفهان	۶/۸۸٪	۰/۲۵٪	۱۹/۸۰٪	۹/۴۷٪	۷/۹۱٪	۱۴/۵۸٪	۳/۵۲٪	۱۷/۰۰٪	۵/۹۰٪	۰/۹۳٪	۴/۴۷٪
البرز	۲/۶۱٪	۰/۲۴٪	۱۶/۸۷٪	۷/۱۰٪	۶/۸۱٪	۲۱/۴۳٪	۲/۷۷٪	۱۶/۸۳٪	۸/۸۰٪	۲/۳۰٪	۴/۶۰٪
ایلام	۶/۴۳٪	۰/۰۲٪	۲۵/۳۹٪	۱۱/۱۶٪	۳/۹۲٪	۱۸/۷۹٪	۴/۳۶٪	۱۰/۱۳٪	۱۱/۶۶٪	۲/۲۴٪	۴/۵۴٪
بوشهر	۵/۲۴٪	۰/۷۴٪	۱۵/۴۵٪	۸/۰۵٪	۵/۵۲٪	۲۰/۱۹٪	۶/۲۱٪	۱۴/۱۳٪	۷/۹۵٪	۰/۸۰٪	۵/۴۷٪
تهران	۲/۸۴٪	۰/۱۸٪	۱۸/۳۱٪	۶/۶۸٪	۷/۹۰٪	۲۵/۳۶٪	۲/۲۳٪	۱۳/۹۵٪	۷/۴۶٪	۳/۰۶٪	۵/۱۸٪
چهارمحال و بختیاری	۵/۵۹٪	۰/۱۴٪	۱۷/۴۷٪	۱۰/۱۶٪	۸/۴۷٪	۲۷/۶۲٪	۴/۸۱٪	۹/۶۴٪	۵/۳۷٪	۱/۱۳٪	۴/۲۵٪
خراسان جنوبی	۶/۳۶٪	۰/۱۶٪	۲۳/۳۷٪	۷/۵۶٪	۴/۱۰٪	۲۷/۸۰٪	۲/۶۰٪	۱۰/۲۵٪	۸/۳۶٪	۰/۹۹٪	۵/۱۰٪
خراسان رضوی	۴/۵۹٪	۰/۱۹٪	۱۲/۹۴٪	۷/۹۹٪	۷/۵۵٪	۲۰/۶۴٪	۲/۷۴٪	۱۲/۳۳٪	۹/۱۳٪	۰/۹۴٪	۴/۸۸٪
خراسان شمالی	۳/۰۰٪	۰/۳۱٪	۱۷/۵۵٪	۶/۸۸٪	۵/۵۳٪	۲۴/۶۳٪	۶/۴۶٪	۱۱/۰۱٪	۱۲/۵۰٪	۱/۵۳٪	۴/۵۶٪
خوزستان	۳/۶۱٪	۰/۷۸٪	۱۴/۱۴٪	۹/۴۸٪	۱۱/۷۶٪	۱۶/۸۴٪	۳/۴۰٪	۱۳/۶۷٪	۶/۶۰٪	۲/۱۱٪	۶/۷۷٪
زنجان	۲/۹۲٪	۰/۷۸٪	۲۳/۴۰٪	۶/۶۸٪	۶/۱۳٪	۱۷/۵۸٪	۴/۷۸٪	۱۱/۳۸٪	۱۱/۷۱٪	۰/۸۹٪	۶/۸۸٪
سمنان	۵/۲۸٪	۰/۰۲٪	۱۷/۶۸٪	۸/۶۷٪	۳/۳۱٪	۲۶/۳۵٪	۲/۴۷٪	۱۲/۸۳٪	۹/۴۸٪	۱/۱۸٪	۶/۵۳٪
سیستان و بلوچستان	۲/۴۷٪	۰/۰۲٪	۱۴/۹۴٪	۱۴/۳۹٪	۵/۱۲٪	۲۲/۲۸٪	۵/۲۹٪	۱۵/۹۰٪	۷/۵۱٪	۰/۲۴٪	۴/۴۴٪
فارس	۶/۰۳٪	۰/۱۸٪	۱۸/۴۳٪	۶/۸۱٪	۶/۵۶٪	۲۱/۳۰٪	۲/۶۹٪	۱۴/۵۲٪	۱۰/۸۳٪	۶/۴۰٪	۴/۵۳٪
قزوین	۳/۲۳٪	۰/۵۶٪	۱۸/۹۹٪	۸/۴۰٪	۶/۲۳٪	۱۶/۱۴٪	۳/۳۸٪	۱۳/۳۵٪	۱۰/۸۸٪	۲/۱۴٪	۶/۱۱٪
قم	۶/۰۷٪	۰/۰۱٪	۱۸/۹۹٪	۶/۱۳٪	۵/۹۰٪	۲۴/۳۹٪	۲/۴۲٪	۱۲/۹۷٪	۹/۲۴٪	۱/۵۷٪	۵/۳۱٪
کردستان	۴/۳۳٪	۰/۱۳٪	۱۳/۵۲٪	۷/۵۴٪	۷/۵۶٪	۲۹/۲۰٪	۵/۳۳٪	۷/۵۵٪	۱۰/۶۷٪	۱/۲۰٪	۴/۲۰٪
کرمان	۶/۸۳٪	۰/۰۴٪	۱۶/۳۶٪	۱۱/۴۶٪	۶/۸۱٪	۲۴/۱۶٪	۳/۱۹٪	۹/۱۲٪	۵/۲۰٪	۱/۰۵٪	۳/۹۰٪
کرمانشاه	۳/۰۱٪	۰/۰۴٪	۱۴/۹۶٪	۶/۶۲٪	۱۰/۴۶٪	۱۷/۴۸٪	۴/۷۲٪	۷/۹۸٪	۱۰/۳۷٪	۱/۶۴٪	۱۱/۹۶٪
کهگیلویه و بویراحمد	۵/۸۸٪	۰/۰۲٪	۱۶/۳۰٪	۶/۸۷٪	۵/۷۸٪	۲۷/۸۰٪	۴/۶۲٪	۱۴/۴۰٪	۸/۵۴٪	۱/۹۳٪	۴/۱۷٪
گلستان	۱/۹۰٪	۰/۲۴٪	۱۴/۲۷٪	۹/۴۲٪	۶/۵۲٪	۱۸/۴۷٪	۸/۲۹٪	۱۱/۴۵٪	۱۱/۶۳٪	۱/۴۰٪	۴/۱۳٪
گیلان	۳/۶۸٪	۰/۲۵٪	۱۲/۳۴٪	۹/۴۹٪	۱۲/۰۹٪	۱۸/۷۰٪	۵/۲۳٪	۸/۶۲٪	۱۲/۹۹٪	۱/۱۲٪	۵/۳۷٪
لرستان	۵/۱۸٪	۰/۰۱٪	۱۷/۱۱٪	۷/۰۰٪	۸/۲۸٪	۲۰/۰۰٪	۴/۰۷٪	۹/۶۷٪	۱۱/۱۰٪	۳/۲۲٪	۷/۰۲٪
مازندران	۲/۸۴٪	۰/۵۸٪	۱۶/۱۹٪	۸/۴۱٪	۹/۵۷٪	۱۸/۳۲٪	۴/۵۹٪	۱۲/۵۰٪	۱۱/۰۹٪	۰/۹۳٪	۵/۴۳٪
مرکزی	۷/۴۷٪	۰/۰۳٪	۱۴/۹۱٪	۶/۶۸٪	۷/۶۹٪	۲۵/۰۹٪	۲/۷۰٪	۹/۹۸٪	۱۰/۳۱٪	۰/۹۳٪	۶/۸۲٪
هرمزگان	۴/۱۹٪	۰/۲۳٪	۲۰/۲۸٪	۷/۸۰٪	۶/۲۴٪	۱۶/۳۶٪	۳/۴۵٪	۱۴/۱۱٪	۵/۵۳٪	۲/۰۱٪	۶/۷۵٪
همدان	۴/۹۰٪	۰/۸۸٪	۱۳/۳۵٪	۶/۴۴٪	۸/۵۸٪	۱۷/۲۱٪	۳/۷۵٪	۱۳/۴۶٪	۹/۵۳٪	۱/۴۹٪	۵/۲۹٪
یزد	۳/۴۸٪	۰/۱۱٪	۱۸/۵۶٪	۸/۲۶٪	۳/۷۷٪	۲۷/۴۳٪	۳/۸۲٪	۱۲/۹۸٪	۷/۷۲٪	۰/۵۹٪	۵/۲۵٪

سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتهای فروشنده به تفکیک استان‌های کشور برای اسفند ماه ۱۴۰۳ در شکل ۴-۸ به تصویر کشیده شده است.

۴-۳-۲- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان

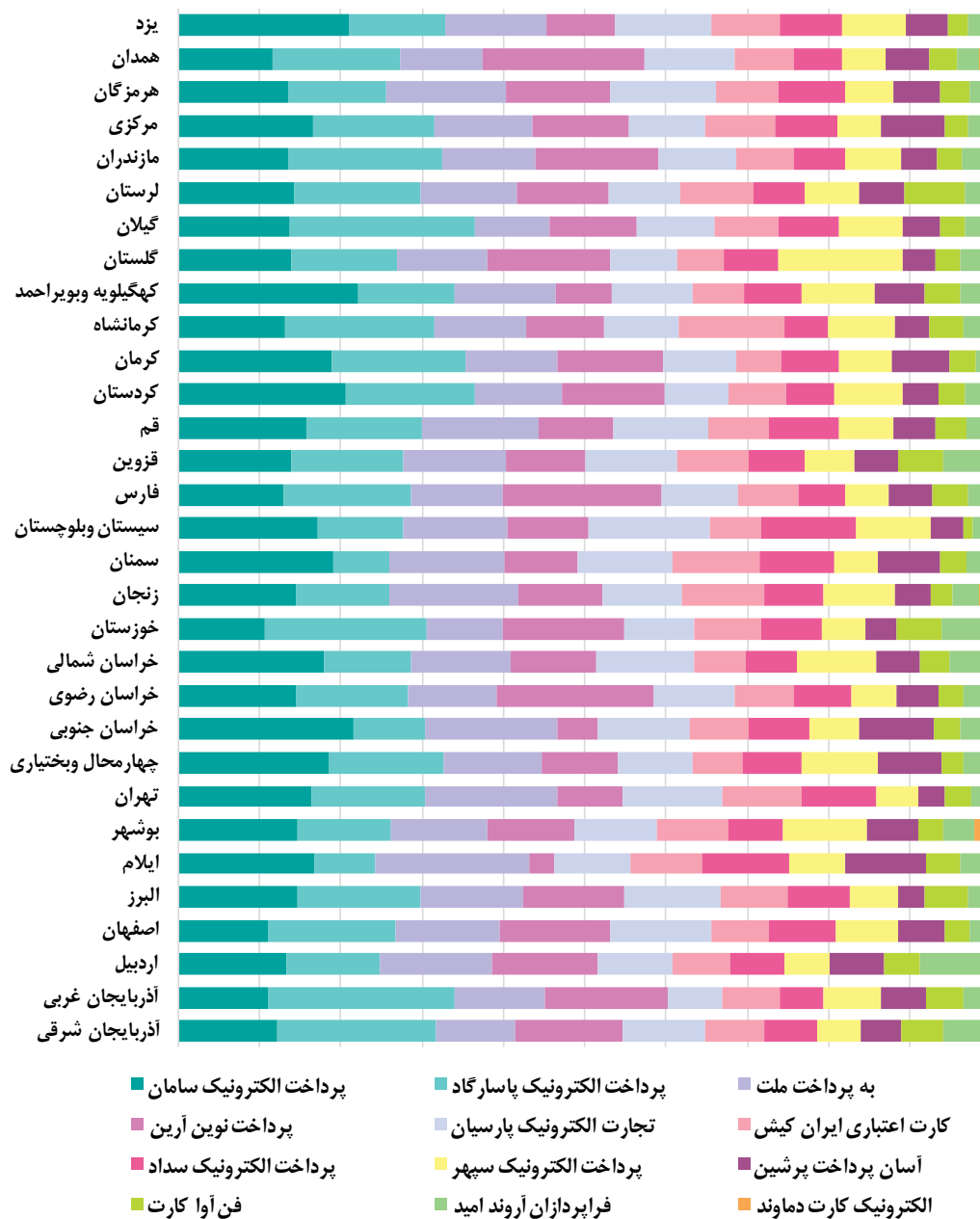
فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۱۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای آبان ماه نشان می‌دهد. شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "پرداخت الکترونیک پاسارگاد"، "به پرداخت ملت" بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - اسفند ۱۴۰۳

استان	اسان پرداخت پرفین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	فراپروازان آروند امید	فین او کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۴/۹۵٪	۰/۲۵٪	۹/۷۳٪	۶/۵۱٪	۱۹/۵۵٪	۱۲/۱۴٪	۵/۴۳٪	۱۳/۲۷٪	۱۰/۱۶٪	۵/۶۸٪	۵/۰۷٪	۷/۲۶٪
آذربایجان غربی	۵/۵۷٪	۰/۲۴٪	۱۱/۲۳٪	۵/۴۶٪	۲۲/۸۲٪	۱۱/۰۹٪	۷/۰۰٪	۱۵/۰۹٪	۶/۷۱٪	۳/۲۴٪	۴/۵۶٪	۶/۹۸٪
اردبیل	۶/۷۲٪	۰/۴۱٪	۱۳/۶۲٪	۶/۶۲٪	۱۱/۵۰٪	۱۳/۳۶٪	۵/۶۷٪	۱۳/۰۲٪	۹/۲۵٪	۸/۲۹٪	۴/۲۸٪	۷/۰۵٪
اصفهان	۵/۷۴٪	۰/۳۴٪	۱۲/۷۸٪	۸/۲۸٪	۱۵/۶۸٪	۱۱/۰۱٪	۷/۷۹٪	۱۳/۷۴٪	۱۲/۴۴٪	۲/۲۱٪	۳/۰۷٪	۶/۹۳٪
البرز	۳/۱۷٪	۰/۳۸٪	۱۲/۶۰٪	۷/۵۱٪	۱۵/۱۴٪	۱۴/۷۳٪	۶/۰۳٪	۱۲/۳۸٪	۱۱/۸۹٪	۲/۴۸٪	۵/۴۲٪	۸/۳۹٪
ایلام	۱۰/۰۸٪	۰/۰۷٪	۱۸/۹۸٪	۱۰/۷۹٪	۷/۵۴٪	۱۶/۷۳٪	۶/۷۴٪	۳/۰۷٪	۹/۲۷٪	۳/۸۱٪	۴/۰۸٪	۸/۸۵٪
بوشهر	۶/۲۴٪	۲/۰۶٪	۱۱/۸۰٪	۶/۶۴٪	۱۱/۵۴٪	۱۴/۵۹٪	۱۰/۲۶٪	۱۰/۷۱٪	۱۰/۲۳٪	۳/۸۱٪	۳/۱۱٪	۸/۹۱٪
تهران	۳/۲۳٪	۰/۳۳٪	۱۶/۳۰٪	۹/۳۰٪	۱۳/۹۴٪	۱۶/۳۵٪	۵/۰۸٪	۸/۱۶٪	۱۲/۱۰٪	۲/۱۷٪	۳/۲۸٪	۹/۷۶٪
چهارمحال و بختیاری	۷/۸۱٪	۰/۴۵٪	۱۱/۹۹٪	۷/۴۰٪	۱۴/۱۳٪	۱۸/۵۰٪	۹/۳۸٪	۹/۵۵٪	۹/۰۹٪	۲/۹۰٪	۲/۶۹٪	۶/۱۱٪
خراسان جنوبی	۹/۱۱٪	۰/۵۷٪	۱۶/۳۵٪	۷/۳۶٪	۸/۸۳٪	۲۱/۵۱٪	۶/۲۱٪	۴/۹۹٪	۱۱/۲۸٪	۳/۱۴٪	۳/۴۰٪	۷/۳۴٪
خراسان رضوی	۵/۱۵٪	۰/۴۳٪	۱۰/۸۲٪	۶/۹۸٪	۱۳/۷۷٪	۱۴/۵۴٪	۵/۶۳٪	۱۹/۳۱٪	۱۰/۱۰٪	۲/۹۴٪	۳/۰۹٪	۷/۲۵٪
خراسان شمالی	۵/۳۳٪	۰/۴۸٪	۱۲/۲۶٪	۶/۳۹٪	۱۰/۸۵٪	۱۷/۸۶٪	۹/۷۵٪	۱۰/۴۷٪	۱۳/۰۱٪	۴/۶۸٪	۳/۶۴٪	۶/۲۸٪
خوزستان	۳/۸۴٪	۱/۰۱٪	۹/۳۵٪	۷/۴۸٪	۲۰/۰۵٪	۱۰/۵۶٪	۵/۴۳٪	۱۴/۸۸٪	۸/۵۵٪	۵/۰۵٪	۵/۵۲٪	۸/۲۸٪
زنجان	۴/۳۷٪	۱/۵۱٪	۱۵/۹۴٪	۷/۲۳٪	۱۱/۴۴٪	۱۴/۴۸٪	۸/۹۵٪	۱۰/۴۰٪	۹/۶۹٪	۳/۱۸٪	۲/۷۰٪	۱۰/۱۲٪
سمنان	۷/۶۲٪	۰/۱۵٪	۱۴/۲۹٪	۹/۱۳٪	۶/۹۰٪	۱۹/۰۰٪	۵/۳۶٪	۹/۰۱٪	۱۱/۶۷٪	۲/۸۸٪	۳/۳۰٪	۱۰/۷۱٪
سیستان و بلوچستان	۴/۰۳٪	۰/۱۰٪	۱۲/۸۳٪	۱۱/۶۲٪	۱۰/۶۷٪	۱۷/۰۷٪	۹/۳۴٪	۹/۹۴٪	۱۴/۷۸٪	۲/۰۸٪	۱/۱۳٪	۶/۴۱٪
فارس	۵/۴۷٪	۰/۷۵٪	۱۱/۴۴٪	۵/۷۸٪	۱۵/۶۷٪	۱۲/۸۶٪	۵/۲۷٪	۱۹/۴۳٪	۹/۳۶٪	۲/۰۵٪	۴/۳۴٪	۷/۵۸٪
قزوین	۵/۴۶٪	۰/۸۳٪	۱۲/۶۱٪	۶/۸۸٪	۱۳/۷۴٪	۱۳/۸۷٪	۶/۰۳٪	۹/۹۵٪	۱۱/۲۲٪	۵/۰۷٪	۵/۵۰٪	۸/۸۵٪
قم	۵/۰۷٪	۰/۰۵٪	۱۴/۲۳٪	۸/۵۶٪	۱۴/۳۰٪	۱۵/۷۳٪	۶/۷۷٪	۹/۲۵٪	۱۱/۷۲٪	۲/۹۶٪	۳/۱۵٪	۷/۱۵٪
کردستان	۴/۵۴٪	۰/۳۶٪	۱۰/۸۱٪	۵/۹۷٪	۱۵/۹۲٪	۲۰/۵۳٪	۸/۲۸٪	۱۲/۶۲٪	۷/۸۹٪	۲/۹۱٪	۳/۱۵٪	۷/۰۳٪
کرمان	۷/۱۴٪	۰/۱۵٪	۱۱/۴۳٪	۷/۱۸٪	۱۶/۳۸٪	۱۸/۸۹٪	۶/۴۷٪	۱۲/۸۵٪	۹/۰۴٪	۱/۸۱٪	۳/۱۰٪	۵/۵۵٪
کرمانشاه	۴/۳۴٪	۰/۱۴٪	۱۱/۴۴٪	۵/۴۴٪	۱۸/۲۶٪	۱۳/۱۷٪	۸/۱۷٪	۹/۴۳٪	۹/۱۹٪	۳/۳۳٪	۴/۱۰٪	۱۲/۰۱٪
کهگیلویه و بویراحمد	۶/۰۲٪	۰/۰۸٪	۱۲/۳۸٪	۷/۰۵٪	۱۱/۹۰٪	۲۲/۰۵٪	۹/۰۷٪	۶/۹۳٪	۱۰/۰۷٪	۳/۶۴٪	۴/۵۶٪	۶/۲۵٪
گلستان	۴/۰۷٪	۰/۵۵٪	۱۱/۰۹٪	۶/۷۷٪	۱۲/۹۴٪	۱۳/۹۵٪	۱۵/۲۹٪	۱۵/۰۶٪	۸/۳۹٪	۳/۱۸٪	۳/۱۱٪	۵/۶۰٪
گیلان	۴/۵۰٪	۰/۴۳٪	۹/۰۹٪	۷/۶۰٪	۲۲/۷۸٪	۱۳/۷۰٪	۷/۸۳٪	۱۰/۹۱٪	۹/۴۰٪	۲/۸۳٪	۳/۰۹٪	۷/۸۶٪
لرستان	۵/۵۸٪	۰/۰۳٪	۱۱/۹۰٪	۶/۳۰٪	۱۵/۴۵٪	۱۴/۲۵٪	۶/۸۱٪	۱۱/۳۰٪	۸/۸۰٪	۳/۱۵٪	۷/۴۳٪	۹/۰۱٪
مازندران	۴/۳۹٪	۱/۲۶٪	۱۱/۳۶٪	۶/۱۹٪	۱۸/۹۶٪	۱۳/۵۸٪	۷/۰۴٪	۱۵/۱۵٪	۹/۶۸٪	۲/۳۴٪	۳/۰۰٪	۷/۰۶٪
مرکزی	۷/۸۹٪	۰/۱۵٪	۱۱/۹۴٪	۷/۵۹٪	۱۴/۹۴٪	۱۶/۶۳٪	۵/۵۰٪	۱۱/۹۳٪	۹/۳۰٪	۲/۷۳٪	۲/۷۳٪	۸/۶۸٪
هرمزگان	۵/۷۱٪	۰/۸۷٪	۱۴/۷۰٪	۸/۳۱٪	۱۲/۰۲٪	۱۳/۴۸٪	۵/۸۵٪	۱۳/۰۱٪	۱۳/۰۱٪	۱/۷۶٪	۳/۶۸٪	۷/۵۸٪
همدان	۵/۳۶٪	۱/۵۱٪	۱۰/۱۳٪	۵/۹۸٪	۱۵/۵۶٪	۱۱/۶۵٪	۵/۲۵٪	۲۰/۰۵٪	۱۱/۰۱٪	۲/۷۰٪	۳/۴۷٪	۷/۳۴٪
یزد	۵/۱۲٪	۰/۴۴٪	۱۲/۵۳٪	۷/۵۵٪	۱۱/۹۲٪	۲۰/۹۰٪	۷/۹۹٪	۸/۳۲٪	۱۲/۰۰٪	۲/۳۷٪	۲/۵۰٪	۸/۳۶٪

شکل ۴-۹ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره اسفند ۱۴۰۳ به تصویر می‌کشد.

شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - اسفند ۱۴۰۳

۴-۳-۳- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های در بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^۱ عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جاییابی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در اسفند ماه محاسبه شده است.

^۱ این شاخص به عبارتی همان متوسط تعداد تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - بهمن و اسفند ۱۴۰۳

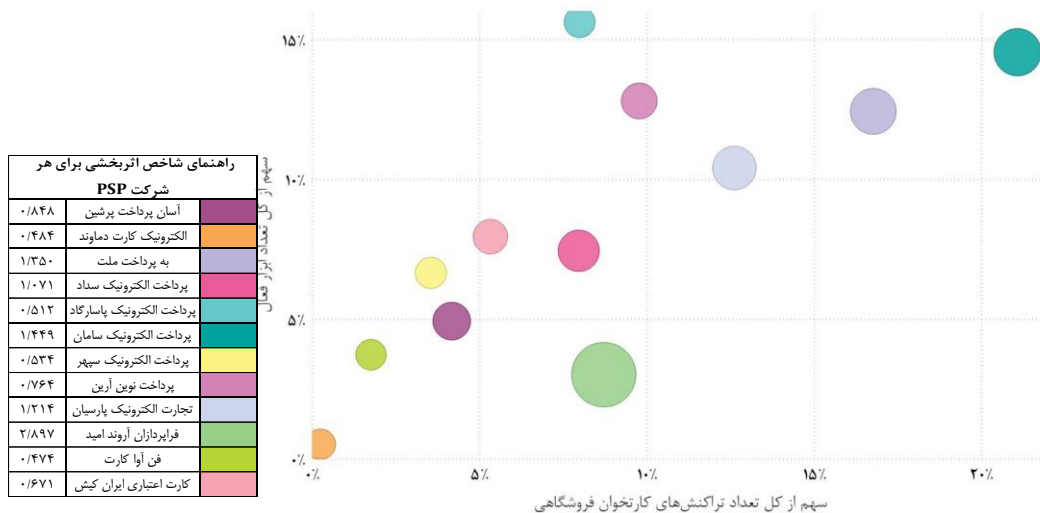
شرکت	کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی		اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی		
	سهم از کل تعداد تراکنشها	سهم از کل تعداد ابزار	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۱۷٪	۴/۹۳٪	-/۸۴۵	-/۸۴۸	-/۰۰۳
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۵٪	۰/۵۳٪	-/۴۵۷	-/۴۸۴	-/۰۲۶
به پرداخت ملت	۱۶/۷۷٪	۱۲/۴۳٪	۱/۳۵۵	۱/۳۵۰	-/۰۰۵
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۹۷٪	۷/۴۴٪	۱/۰۷۶	۱/۰۷۱	-/۰۰۵
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۰۰٪	۱۵/۶۲٪	-/۴۹۷	-/۵۱۲	-/۰۱۵
پرداخت الکترونیک سامان	۲۱/۰۸٪	۱۴/۵۴٪	۱/۴۲۶	۱/۴۴۹	-/۰۲۳
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۵۵٪	۶/۶۵٪	-/۵۱۲	-/۵۳۴	-/۰۲۳
پرداخت نوین آراین	۹/۷۸٪	۱۲/۸۰٪	-/۷۴۶	-/۷۶۴	-/۰۱۸
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۲/۶۲٪	۱۰/۴۰٪	۱/۲۱۲	۱/۲۱۴	-/۰۰۲
فراپردازان آروند امید	۸/۷۲٪	۳/۰۱٪	۳/۲۳۰	۲/۸۹۷	-/۰۳۳۴
فن آوا کارت	۱/۷۶٪	۳/۷۲٪	-/۴۶۵	-/۴۷۴	-/۰۰۹
کارت اعتباری ایران کیش	۵/۳۳٪	۷/۹۵٪	-/۶۴۷	-/۶۷۱	-/۰۲۴

در اسفند ماه شرکت‌های "فراپردازان آروند امید"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سداد" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتهای آنها بیشتر از سهم تعداد کارتهای هایشان از کل کارتهای کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

بیشترین تغییر در میزان شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در اسفند ماه ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در شرکت "فراپردازان آروند امید" با ۰/۳۳۴ واحد کاهش گزارش می‌شود. این امر به دلیل کاهش سهم تعداد تراکنش‌ها و کاهش تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی آن ارزیابی می‌شود. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم تعدادی تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتهای فروشگاهی آنها، شاخص مذکور در هریک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد.

شکل ۴-۱۰، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP را برای دوره اسفند ۱۴۰۳ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

شکل ۴-۱۰ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP- اسفند ۱۴۰۳

اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^۱ در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

^۱ با حداقل یک تراکنش در ماه.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش دار در اسفند ماه محاسبه و ارائه می‌نماید.

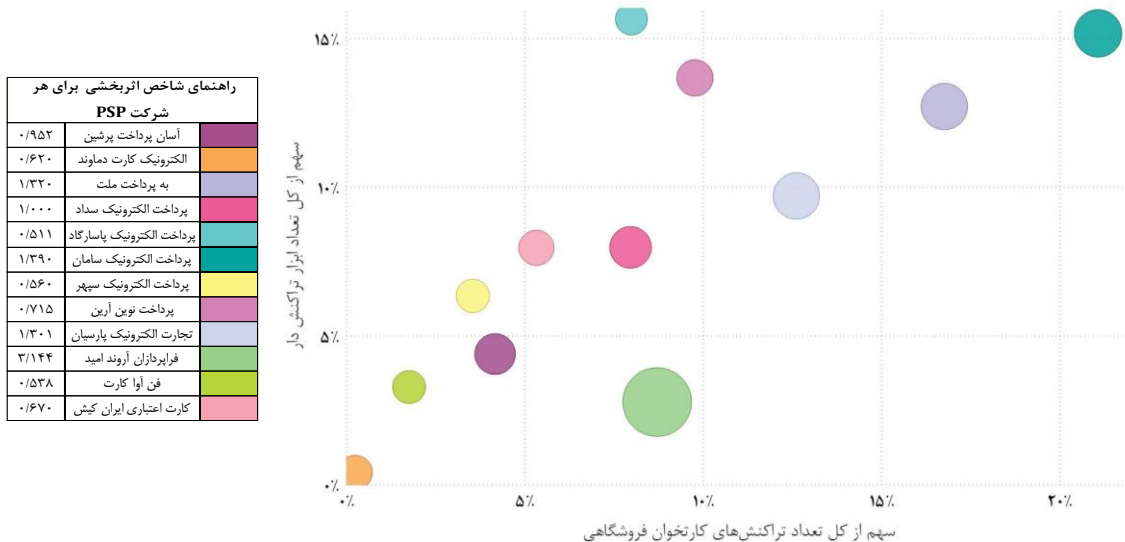
جدول ۴-۱۶ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش دار هر شرکت - بهمن و اسفند ۱۴۰۳

شرکت	کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش دار		اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش دار		
	سهم از کل تعداد تراکنش‌ها	سهم از کل تعداد ابزار	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۱۷٪	۴/۳۸٪	-۰/۹۳۹	-۰/۹۵۲	-۰/۰۱۳
الکترونیک کارت دماوند	-۰/۲۵٪	-۰/۴۰٪	-۰/۵۹۲	-۰/۶۲۰	-۰/۰۲۸
به پرداخت ملت	۱۶/۷۷٪	۱۲/۷۱٪	۱/۳۳۵	۱/۳۲۰	-۰/۰۱۵
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۹۷٪	۷/۹۷٪	۱/۰۱۹	۱/۰۰۰	-۰/۰۱۹
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۰۰٪	۱۵/۶۵٪	-۰/۴۹۴	-۰/۵۱۱	-۰/۰۱۷
پرداخت الکترونیک سامان	۲۱/۰۸٪	۱۵/۱۷٪	۱/۳۷۴	۱/۳۹۰	-۰/۰۱۶
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۵۵٪	۶/۳۴٪	-۰/۵۳۵	-۰/۵۶۰	-۰/۰۲۵
پرداخت نوین آریا	۹/۷۸٪	۱۳/۶۷٪	-۰/۶۹۸	-۰/۷۱۵	-۰/۰۱۷
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۲/۶۲٪	۹/۷۰٪	۱/۳۰۶	۱/۳۰۱	-۰/۰۰۵
فراپدازان آروند امید	۸/۷۲٪	۲/۷۷٪	۳/۴۶۹	۳/۱۴۴	-۰/۳۲۵
فن آوا کارت	۱/۷۶٪	۳/۲۸٪	-۰/۵۲۸	-۰/۵۳۸	-۰/۰۱۰
کارت اعتباری ایران کیش	۵/۳۳٪	۷/۹۶٪	-۰/۶۳۳	-۰/۶۷۰	-۰/۰۳۷

در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش دار همانند ماه گذشته شرکت‌های "فراپدازان آروند امید"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به عددی بالاتر از یک دست یافته‌اند. بالاترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش دار نیز در شرکت "فراپدازان آروند امید" با کاهش ۰/۳۲۵ واحدی مشاهده می‌شود. چرا که سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های کاهش و سهم تعداد ابزار کاهش داشته است.

دستیابی به عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش دار، بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌های تراکنش دار بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های تراکنش دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. عملکرد

مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتهای تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضا با افزایش و یا کاهش مواجه شود.

شکل ۴-۱۱ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتهای تراکنش‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP- اسفند ۱۴۰۳

شکل ۴-۱۱ ، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتهای تراکنش‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP را بر اساس نام اختصاری برای دوره اسفند ۱۴۰۳ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

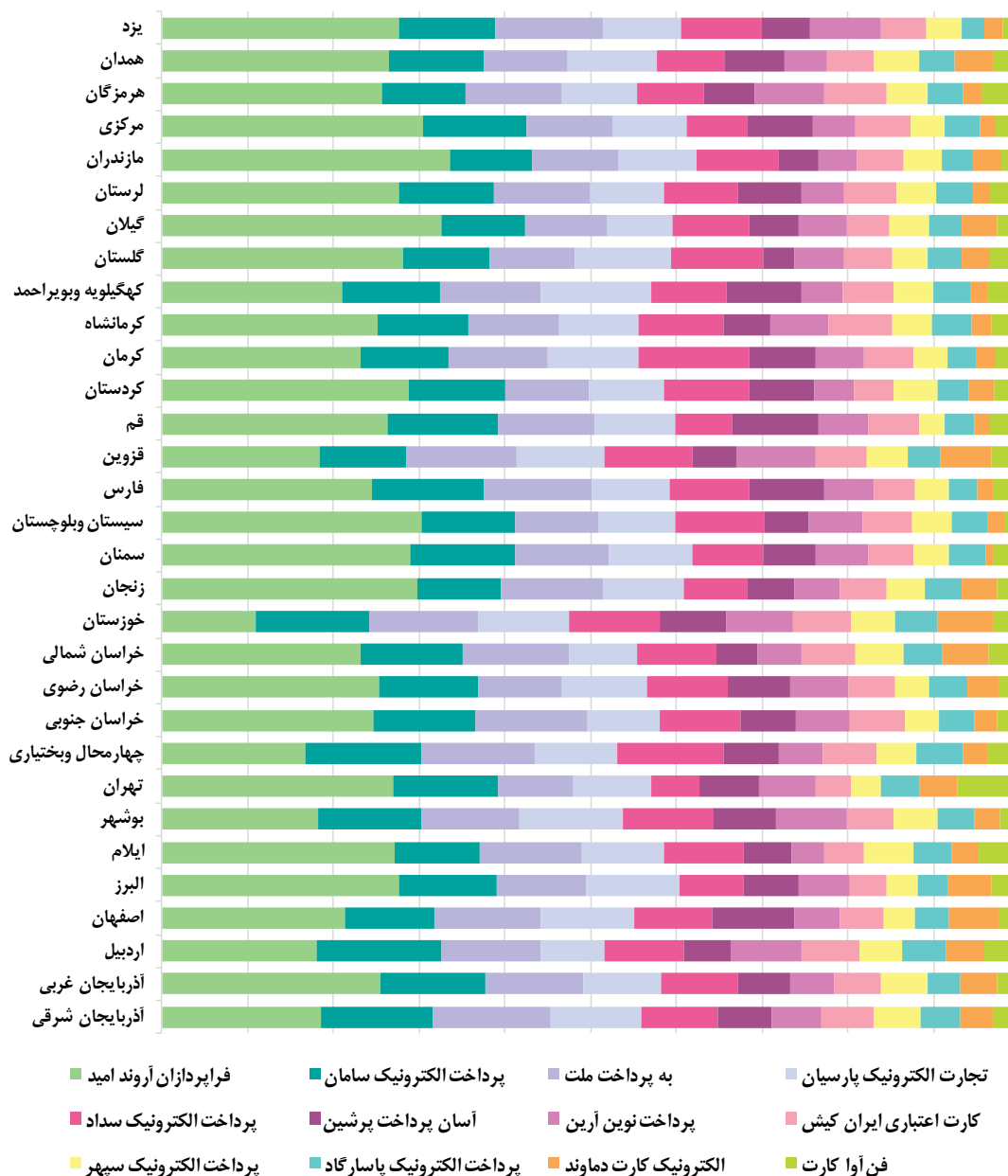
۴-۳-۴ شاخص اثربخشی کارتهای تراکنش‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی کارتهای تراکنش‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "فرابردازان آروند امید" در تمام استان‌ها و شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتهای تراکنش‌های فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. در جدول ۴-۱۷ این شاخص در اسفند ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - اسفند ۱۴۰۳

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	فراپردازان آروند امید	فن آ کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۰/۷۳۶	۰/۴۴۳	۱/۶۰۹	۱/۰۵۰	۰/۵۵۱	۱/۵۲۵	۰/۶۲۸	۰/۶۷۷	۱/۲۴۱	۲/۱۷۴	۰/۳۶۸	۰/۷۳۳
آذربایجان غربی	۰/۸۲۵	۰/۵۷۳	۱/۵۳۵	۱/۱۸۴	۰/۵۱۸	۱/۶۵۴	۰/۷۳۱	۰/۶۹۱	۱/۲۱۷	۲/۴۰۴	۰/۳۴۸	۰/۷۲۵
اردبیل	۰/۵۷۷	۰/۴۹۲	۱/۲۴۴	۱/۰۰۰	۰/۵۳۸	۱/۵۵۵	۰/۵۴۵	۰/۸۸۹	۰/۷۹۴	۱/۹۴۴	۰/۴۳۶	۰/۷۲۶
اصفهان	۱/۱۹۸	۰/۷۳۱	۱/۵۵۰	۱/۱۴۳	۰/۵۰۴	۱/۳۲۴	۰/۴۵۲	۰/۶۷۶	۱/۳۶۸	۲/۶۷۲	۰/۳۰۳	۰/۶۴۵
البرز	۰/۸۲۵	۰/۶۵۲	۱/۳۳۹	۰/۹۴۶	۰/۴۵۰	۱/۴۵۶	۰/۴۶۰	۰/۷۷۷	۱/۴۱۵	۲/۵۴۸	۰/۴۲۵	۰/۵۵۵
ایلام	۰/۶۳۸	۰/۳۴۱	۱/۳۳۸	۱/۰۳۴	۰/۵۲۰	۱/۱۲۳	۰/۶۴۷	۰/۴۴۴	۱/۰۹۲	۲/۰۶۵	۰/۵۳۹	۰/۵۱۳
بوشهر	۰/۸۴۰	۰/۳۵۶	۱/۳۰۹	۱/۳۱۲	۰/۴۷۸	۱/۳۸۴	۰/۵۹۹	۰/۹۵۷	۱/۳۸۳	۲/۰۸۸	۰/۲۵۹	۰/۶۱۳
تهران	۰/۸۸۰	۰/۵۶۳	۱/۱۲۳	۰/۷۱۸	۰/۵۶۷	۱/۵۵۱	۰/۴۳۹	۰/۸۳۸	۱/۱۵۳	۲/۴۳۲	۰/۹۳۴	۰/۵۳۱
چهارمحال و بختیاری	۰/۷۱۶	۰/۳۱۰	۱/۴۵۷	۱/۳۷۴	۰/۵۹۹	۱/۴۹۳	۰/۵۱۳	۰/۵۶۰	۱/۰۶۰	۱/۸۵۲	۰/۴۱۸	۰/۶۹۵
خراسان جنوبی	۰/۶۹۸	۰/۳۷۲	۱/۴۳۰	۱/۰۳۷	۰/۴۶۴	۱/۲۹۳	۰/۴۱۸	۰/۶۷۱	۰/۹۰۹	۲/۶۶۱	۰/۲۹۲	۰/۷۰۵
خراسان رضوی	۰/۸۹۱	۰/۴۴۸	۱/۱۹۵	۱/۱۴۵	۰/۵۳۴	۱/۴۲۰	۰/۴۸۷	۰/۸۴۳	۱/۲۲۱	۲/۱۰۳	۰/۳۰۵	۰/۶۷۴
خراسان شمالی	۰/۵۶۵	۰/۶۳۴	۱/۴۳۲	۱/۰۷۷	۰/۵۰۹	۱/۳۷۹	۰/۶۶۳	۰/۵۷۵	۰/۹۱۷	۲/۶۶۹	۰/۴۲۱	۰/۷۳۷
خوزستان	۰/۹۴۱	۰/۷۶۶	۱/۵۱۱	۱/۲۶۷	۰/۵۸۶	۱/۵۹۵	۰/۶۳۷	۰/۹۱۹	۱/۲۷۳	۱/۳۰۶	۰/۳۸۴	۰/۸۱۲
زنجان	۰/۶۶۹	۰/۵۱۶	۱/۴۶۸	۰/۹۳۴	۰/۵۳۵	۱/۲۱۳	۰/۵۳۴	۰/۶۶۲	۱/۱۷۴	۲/۶۸۱	۰/۳۳۰	۰/۶۸۰
سمنان	۰/۶۹۳	۰/۱۰۱	۱/۲۳۷	۰/۹۵۱	۰/۴۸۰	۱/۳۸۷	۰/۴۶۰	۰/۶۸۹	۱/۱۰۰	۲/۲۸۸	۰/۳۵۷	۰/۶۱۰
سیستان و بلوچستان	۰/۶۱۴	۰/۲۵۲	۱/۱۶۵	۱/۲۳۸	۰/۴۸۰	۱/۳۰۵	۰/۵۶۶	۰/۷۴۴	۱/۰۷۶	۲/۶۱۱	۰/۲۰۹	۰/۶۹۲
فارس	۱/۱۰۱	۰/۳۳۵	۱/۶۱۱	۱/۱۷۸	۰/۴۱۹	۱/۶۵۶	۰/۵۱۰	۰/۷۴۸	۱/۱۵۸	۲/۱۲۰	۰/۴۰۱	۰/۵۹۶
قزوین	۰/۵۹۰	۰/۶۸۳	۱/۵۰۶	۱/۲۰۷	۰/۴۵۴	۱/۱۶۳	۰/۵۶۲	۱/۰۷۵	۱/۱۹۰	۲/۱۴۴	۰/۳۹۰	۰/۶۹۰
قم	۱/۱۹۸	۰/۲۳۳	۱/۳۳۵	۰/۷۸۶	۰/۴۱۳	۱/۵۵۰	۰/۳۵۸	۰/۶۹۰	۱/۱۰۷	۲/۱۱۹	۰/۴۰۹	۰/۷۰۸
کردستان	۰/۹۵۳	۰/۳۶۹	۱/۲۵۱	۱/۲۶۳	۰/۴۷۵	۱/۴۲۲	۰/۶۴۲	۰/۵۹۸	۱/۱۱۴	۲/۶۶۹	۰/۳۷۹	۰/۵۹۸
کرمان	۰/۹۵۶	۰/۳۹۸	۱/۴۳۱	۱/۵۹۵	۰/۴۱۶	۱/۲۷۹	۰/۴۹۳	۰/۷۱۰	۱/۳۱۴	۲/۸۷۳	۰/۳۳۸	۰/۷۰۲
کرمانشاه	۰/۶۹۴	۰/۳۰۱	۱/۳۰۷	۱/۲۱۷	۰/۵۷۳	۱/۳۲۷	۰/۵۷۸	۰/۸۴۶	۱/۱۷۰	۲/۱۲۴	۰/۴۰۱	۰/۹۱۹
کهگیلویه و بویراحمد	۰/۹۷۷	۰/۲۱۳	۱/۳۱۷	۰/۹۷۵	۰/۴۸۶	۱/۲۶۰	۰/۵۱۰	۰/۵۳۴	۱/۴۳۰	۲/۳۴۵	۰/۴۲۳	۰/۶۶۷
گلستان	۰/۴۶۸	۰/۴۳۶	۱/۲۸۷	۱/۳۹۱	۰/۵۰۳	۱/۳۲۵	۰/۵۴۲	۰/۷۶۰	۱/۴۶۲	۲/۶۵۴	۰/۴۵۱	۰/۷۳۸
گیلان	۰/۸۱۸	۰/۵۸۵	۱/۳۵۷	۱/۲۴۸	۰/۵۳۱	۱/۳۶۶	۰/۶۶۹	۰/۷۹۰	۱/۰۷۷	۴/۵۸۴	۰/۳۶۱	۰/۶۸۴
لرستان	۰/۹۲۹	۰/۲۶۴	۱/۴۳۸	۱/۱۱۰	۰/۵۴۲	۱/۴۰۳	۰/۵۹۸	۰/۶۴۳	۱/۱۰۰	۲/۵۲۵	۰/۴۳۳	۰/۷۷۹
مازندران	۰/۶۴۷	۰/۴۵۸	۱/۴۲۵	۱/۳۵۹	۰/۵۰۵	۱/۳۴۹	۰/۶۵۱	۰/۶۳۱	۱/۲۹۰	۴/۷۴۶	۰/۳۱۱	۰/۷۶۹
مرکزی	۰/۹۴۷	۰/۲۳۸	۱/۲۴۹	۰/۸۸۰	۰/۵۱۵	۱/۵۱۰	۰/۴۹۱	۰/۶۱۹	۱/۰۷۳	۲/۷۷۲	۰/۳۴۱	۰/۷۸۶
هرمزگان	۰/۷۳۴	۰/۲۶۳	۱/۳۷۹	۰/۹۳۹	۰/۵۱۹	۱/۲۱۴	۰/۵۸۹	۱/۰۰۲	۱/۰۸۵	۲/۱۴۳	۰/۵۴۶	۰/۸۹۱
همدان	۰/۹۱۴	۰/۵۸۴	۱/۳۱۸	۱/۰۷۶	۰/۵۵۱	۱/۴۷۷	۰/۷۱۴	۰/۶۷۱	۱/۲۷۴	۲/۵۳۱	۰/۴۲۹	۰/۷۲۱
یزد	۰/۶۷۹	۰/۲۵۴	۱/۴۸۱	۱/۰۹۵	۰/۳۱۶	۱/۳۱۲	۰/۴۷۷	۰/۹۶۷	۱/۰۸۲	۲/۲۶۳	۰/۲۳۴	۰/۶۲۹

همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۴-۱۲ آمده است.

۴-۳-۵- عملکرد شرکت های PSP در ابزار کارتخوان های فروشگاه های

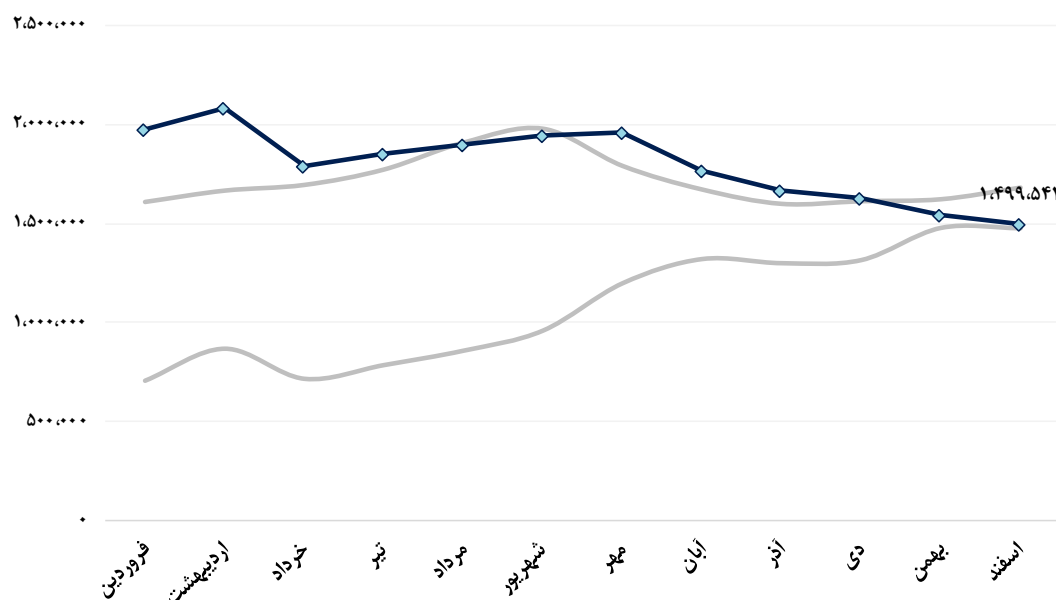
کم تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاه های، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به علاوه موظف به پرداخت هزینه های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره وری در به کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می گیرد، بلکه همه هزینه های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه های کارتخوان در فروشگاه ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان های فروشگاه های کم تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می شود. متأسفانه بی تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان های فروشگاه های به دلیل ارزش نمایی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت ها با بانک ها ناشی می شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه ها و وجود کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره وری کارتخوان های فروشگاه های، آمار کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم تراکنش گفته می شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^۱. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت ها در نصب جدید کارتخوان ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن ها است.

^۱ مدت زمان تعریف کارتخوان کم تراکنش در گذشته، سه ماه متوالی بوده است.

برای مقایسه روند تغییر تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۱۳ از ابتدای سال ۱۴۰۱ تا اسفند ۱۴۰۳ رسم شده است.

شکل ۴-۱۳ مقایسه روند تغییر تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۱ تاکنون

تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش در اسفند ماه با تعداد ۱,۴۹۹,۵۴۲ عدد با کاهش ۳/۰۰ درصدی روبه‌رو بوده است. در این ماه سهم کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۳/۹۶ درصد از کل کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در بهمن ماه تنها ۰/۵۷ درصد کاهش یافته است. جدول زیر سهم تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتهای فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد.

جدول ۴-۱۸ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن- اسفند ۱۴۰۳

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	بهمن ۱۴۰۳	اسفند ۱۴۰۳	
آسان پرداخت پرشین	۲۲/۸۸٪	۲۲/۸۰٪	-۰/۰۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۳۳/۳۹٪	۳۲/۶۹٪	-۰/۷۰٪
به پرداخت ملت	۱۳/۵۱٪	۱۲/۵۳٪	-۰/۹۹٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۹۹٪	۱۱/۹۹٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۳/۹۲٪	۱۴/۱۰٪	+۰/۱۸٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۰/۹۹٪	۱۰/۲۲٪	-۰/۷۸٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱۷/۷۵٪	۱۷/۴۸٪	-۰/۲۷٪
پرداخت نوین آراین	۸/۲۵٪	۷/۱۶٪	-۱/۰۹٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۹/۹۸٪	۱۹/۲۳٪	-۰/۷۴٪
فراپردازان آروند امید	۱۹/۶۷٪	۱۸/۲۹٪	-۱/۳۸٪
فن آوا کارت	۲۲/۳۱٪	۲۲/۲۷٪	-۰/۰۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۴۰٪	۱۳/۴۹٪	-۰/۹۱٪
مجموع	۱۴/۵۳٪	۱۳/۹۶٪	-۰/۵۷٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هر یک از دو مولفه‌ی تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتخوان‌های فعال سیستمی با کاهش ۱/۳۸ درصد، در شرکت "فراپردازان آروند امید" رخ داده است. شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با عددی برابر با ۳۲/۶۹ درصد بالاترین رقم شاخص را نشان می‌دهد. در مقابل آن، تنها ۷/۱۶ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت "پرداخت نوین آراین" را کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می‌شوند.

۴-۴- نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP

در این بخش از گزارش نسبت تعداد ترمینال‌های تراکنش‌دار هر یک از شرکت‌های PSP از ترمینال‌های فعال آن شرکت محاسبه شده و قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۴-۱۹ نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی - اسفند ۱۴۰۳

نام شرکت	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	مجموع
پرداخت نوین آراین	۸۹/۴۰٪	۲۴/۳۹٪	۰/۰۰٪	۸۹/۳۲٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸۹/۷۰٪	۲۱/۶۴٪	۳۹/۴۷٪	۸۸/۰۳٪
پرداخت الکترونیک سامان	۸۷/۳۰٪	۳۸/۲۲٪	۹/۵۰٪	۸۴/۰۱٪
به پرداخت ملت	۸۵/۶۱٪	۳۱/۵۶٪	۱/۵۰٪	۸۳/۳۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸۳/۸۶٪	۹/۹۶٪	۰/۰۰٪	۸۲/۴۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸۳/۸۳٪	۱۶/۴۳٪	۰/۰۰٪	۷۹/۵۱٪
فراپردازان آروند امید	۷۷/۱۲٪	۱۱/۵۶٪	۰/۰۰٪	۷۶/۶۳٪
فن آوا کارت	۷۳/۶۹٪	۹/۶۰٪	۰/۰۰٪	۷۳/۵۸٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۷۹/۷۹٪	۱۳/۵۴٪	۰/۰۰٪	۷۱/۴۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۶۵/۲۷٪	۸/۱۶٪	۰/۰۰٪	۶۵/۲۲٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۷۸/۰۷٪	۰/۵۲٪	۷/۶۶٪	۴۷/۱۷٪
آسان پرداخت پرشین	۷۴/۵۳٪	۲/۵۰٪	۰/۳۶٪	۴۴/۳۴٪
شبکه پرداخت	۸۳/۷۱٪	۷/۰۰٪	۲/۵۷٪	۷۴/۲۵٪

شرکت "پرداخت نوین آراین" دارای بیشترین تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال فعال در اسفند ماه ۱۴۰۳ بوده است و در بررسی نسبت کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار نیز شرکت پرداخت الکترونیک سداد در صدر جدول قرار گرفته است. در این بین کمترین نسبت تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی متعلق به شرکت "آسان پرداخت پرشین" بوده است.

فصل ۵

بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش به بررسی عملکرد بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور در دو حوزه صادرکنندگی و پذیرندگی پرداخت خواهد شد.

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^۱ پذیرنده^۲ و صادرکننده^۳ در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.^۴

۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.

^۱ در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

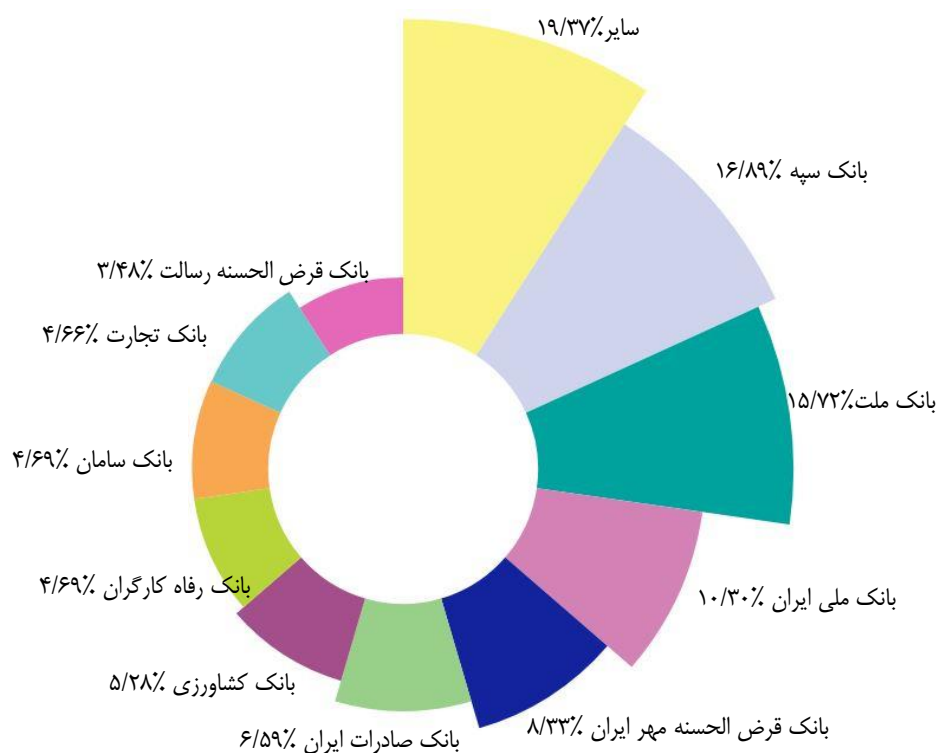
^۲ بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.

^۳ بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

^۴ پیرو نامه‌های ابلاغی بانک مرکزی طی ماه‌های گذشته مبنی بر ادغام ۵ بانک (حکمت، قوامین، مهر اقتصاد، کوثر و انصار) با بانک سپه، از بهمن ماه ۹۹ این ۶ بانک با یکدیگر ادغام گردیده و در جداول و شکل‌های فصل پنجم در قالب بانک "سپه" آورده شده است.

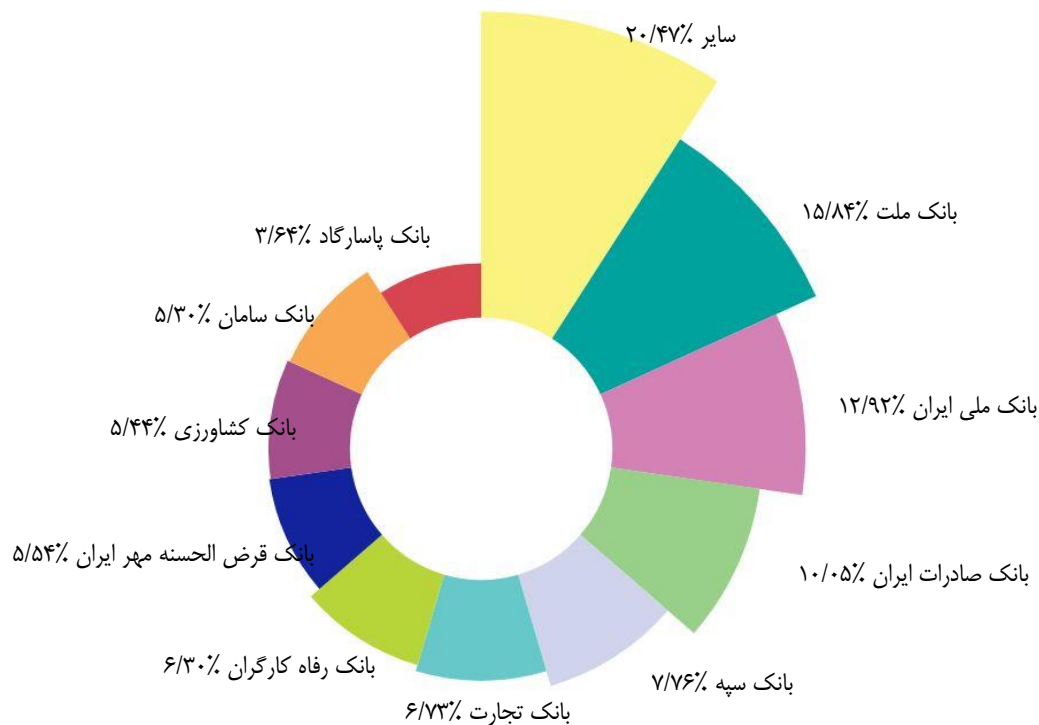
۵-۱-۱- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد. در نمودارهای مربوطه ده بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - اسفند ۱۴۰۳

همچنین شکل ۵-۱ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در اسفند ۱۴۰۳ را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - اسفند ۱۴۰۳

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک سپه" با سهم ۱۶/۸۹ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و "بانک ملت" با سهم ۱۵/۸۴ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته‌اند.

۵-۱-۲- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبای^۱ نیز در نظر گرفته می‌شود.

^۱ منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای اسفند ۱۴۰۳ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۳

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کار تخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کار تخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۱۱٪	۱/۱۹٪	۰/۰۴٪	۱/۰۶٪	۰/۶۳٪	۰/۰۶٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۷٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۵۶٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۱/۴۴٪	۲/۷۹٪	۳/۶۹٪	۱/۱۷٪	۲/۲۲٪	۳/۳۳٪
۴	بانک پارسیان	۳/۳۵٪	۳/۸۳٪	۱/۳۰٪	۲/۷۴٪	۲/۶۸٪	۳/۳۳٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۲۵٪	۱/۸۲٪	۰/۰۴٪	۳/۰۹٪	۵/۳۶٪	۰/۰۸٪
۶	بانک تجارت	۵/۰۵٪	۱/۰۴٪	۰/۰۰٪	۶/۳۴٪	۷/۹۸٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۸۷٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۹۷٪	۰/۳۵٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۹٪	۸/۸۴٪	۰/۰۰٪	۰/۱۷٪	۳/۹۴٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۰/۲۷٪	۲/۴۴٪	۰/۱۴٪	۰/۳۸٪	۰/۳۰٪	۰/۲۹٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴/۸۷٪	۱/۹۸٪	۵/۵۴٪	۵/۱۴٪	۹/۹۳٪	۴/۷۱٪
۱۲	بانک سامان	۴/۴۴٪	۹/۲۰٪	۰/۶۸٪	۴/۵۵٪	۷/۶۲٪	۱/۵۰٪
۱۳	بانک سپه	۱۸/۳۵٪	۲/۶۲٪	۰/۵۱٪	۹/۸۴٪	۱/۳۴٪	۰/۲۶٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۰/۷۱٪	۱/۱۳٪	۰/۰۰٪	۱/۰۱٪	۰/۷۱٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۱/۵۳٪	۲/۸۹٪	۰/۰۰٪	۲/۲۸٪	۱/۷۴٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۷/۱۱٪	۱/۷۶٪	۰/۰۰٪	۹/۸۹٪	۱۰/۶۱٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۳/۰۸٪	۱/۹۵٪	۲۵/۶۴٪	۲/۵۵٪	۱/۴۰٪	۲۴/۷۸٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۸/۸۹٪	۱/۳۹٪	۶/۴۰٪	۷/۰۹٪	۰/۷۳٪	۶/۷۵٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۱٪	۰/۷۳٪	۰/۰۰٪	۰/۲۳٪	۰/۴۹٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۵/۷۲٪	۱/۱۲٪	۰/۰۰٪	۶/۸۳٪	۱/۱۸٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۵۲٪	۰/۲۰٪	۰/۰۱٪	۰/۶۰٪	۰/۶۲٪	۰/۰۱٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱/۰۶٪	۲/۸۵٪	۰/۰۰٪	۱/۹۲٪	۷/۱۹٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۹۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۴٪	۱/۰۷٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۳/۰۰٪	۴۰/۰۷٪	۵۳/۷۷٪	۱۵/۷۰٪	۱۶/۱۴٪	۵۳/۲۵٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۰/۵۲٪	۹/۸۷٪	۲/۱۹٪	۱۱/۸۰٪	۱۶/۴۵٪	۱/۶۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهام هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهام هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲/۶۰٪	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۲/۳۳٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪
۳۰	مؤسسه اعتباری ملل	۰/۴۲٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۴۱٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش های ابزار کارتخوان فروشگاه به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک سامان" و "بانک خاورمیانه"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش های ابزار پذیرش موبایلی به "بانک ملت"، "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و "بانک رفاه کارگران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش های ابزار کارتخوان فروشگاه به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک رفاه کارگران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش های ابزار پذیرش موبایلی به "بانک ملت"، "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و "بانک رفاه کارگران" می باشد.

۵-۱-۳- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از

تراکنش های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - اسفند ۱۴۰۳

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۹۲/۴۲٪	۷/۴۹٪	۰/۰۸٪	۸۳/۹۷٪	۱۶/۰۲٪	۰/۰۱٪
۲	بانک ایران زمین	۹۹/۳۶٪	۰/۶۴٪	۰/۰۰٪	۹۵/۷۳٪	۴/۲۸٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۸۲/۹۳٪	۱۲/۰۹٪	۴/۹۷٪	۶۲/۰۱٪	۳۷/۷۴٪	۰/۲۵٪
۴	بانک پارسیان	۹۱/۳۴٪	۷/۸۳٪	۰/۸۳٪	۷۵/۹۰٪	۲۳/۹۷٪	۰/۱۳٪
۵	بانک پاسارگاد	۹۵/۹۴٪	۴/۰۳٪	۰/۰۳٪	۶۴/۰۸٪	۳۵/۹۱٪	۰/۰۰٪
۶	بانک تجارت	۹۸/۴۸٪	۱/۵۲٪	۰/۰۰٪	۷۱/۱۳٪	۲۸/۸۷٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۹۹/۷۵٪	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪	۸۹/۶۲٪	۱۰/۳۸٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۲۷٪	۰/۷۳٪	۰/۰۰٪	۹۸/۷۰٪	۱/۳۰٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۱۲/۰۰٪	۸۸/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۱/۷۴٪	۸۸/۲۶٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۵۹/۳۴٪	۳۹/۹۴٪	۰/۷۲٪	۷۹/۷۱٪	۲۰/۲۰٪	۰/۰۹٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۹۴/۶۰٪	۲/۸۹٪	۲/۵۱٪	۶۱/۵۴٪	۳۸/۳۸٪	۰/۰۸٪
۱۲	بانک سامان	۸۶/۲۸٪	۱۳/۴۱٪	۰/۳۱٪	۶۴/۹۳٪	۳۵/۰۴٪	۰/۰۳٪
۱۳	بانک سپه	۹۸/۸۷٪	۱/۰۶٪	۰/۰۶٪	۹۵/۷۸٪	۴/۲۲٪	۰/۰۰٪
۱۴	بانک سرمایه	۹۹/۹۳٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۹۹/۵۷٪	۰/۴۳٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۸۹/۳۱٪	۱۰/۶۹٪	۰/۰۰٪	۸۱/۵۶٪	۱۸/۴۴٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۸۷/۵۵٪	۱۲/۴۵٪	۰/۰۰٪	۸۰/۳۰٪	۱۹/۷۰٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۹۸/۱۷٪	۱/۸۳٪	۰/۰۰٪	۷۴/۲۹٪	۲۵/۷۱٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۹۹/۶۵٪	۰/۳۵٪	۰/۰۰٪	۳۸/۴۵٪	۶۱/۵۵٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۸۰/۵۱٪	۳/۸۳٪	۱۵/۶۶٪	۸۳/۹۱٪	۱۴/۹۲٪	۱/۱۷٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۷/۲۲٪	۱/۱۵٪	۱/۶۳٪	۹۶/۶۵٪	۳/۲۱٪	۰/۱۳٪
۲۱	بانک کارآفرین	۶۷/۰۸٪	۳۲/۹۲٪	۰/۰۰٪	۵۹/۱۵٪	۴۰/۸۵٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۹۸/۵۵٪	۱/۴۴٪	۰/۰۰٪	۹۴/۷۱٪	۵/۲۹٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک گردشگری	۹۷/۲۰٪	۲/۷۸٪	۰/۰۳٪	۷۴/۹۱٪	۲۵/۰۹٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۳/۱۶٪	۱۶/۸۴٪	۰/۰۰٪	۴۵/۲۹٪	۵۴/۷۱٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۹۹/۷۴٪	۰/۱۷٪	۰/۰۹٪	۹۹/۵۲٪	۰/۴۷٪	۰/۰۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۸۸/۳۱٪	۱۱/۶۹٪	۰/۰۰٪	۹۳/۴۰٪	۶/۶۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۷۵/۲۹٪	۱۷/۴۴٪	۷/۲۸٪	۷۴/۸۲٪	۲۴/۸۲٪	۰/۳۶٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهیم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهیم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۲۸	بانک ملی ایران	۹۳/۰۰٪	۶/۵۵٪	۰/۴۵٪	۶۸/۹۵٪	۳۱/۰۳٪	۰/۰۱٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۴۹٪	۰/۵۱٪	۰/۰۰٪	۹۸/۹۳٪	۱/۰۷٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۹۹/۲۹٪	۰/۷۱٪	۰/۰۰٪	۹۴/۷۴٪	۵/۲۶٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در اسفند ۱۴۰۳ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به "بانک قرض الحسنه رسالت" تعلق گرفته است. پس از آن "بانک ملت"، "بانک آینده" و "بانک رفاه کارگران" در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.
 - بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در اسفند ۱۴۰۳ در تراکنش‌های بانک‌ها، به "بانک خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از آن، بانک‌های "بانک دی"، "بانک کارآفرین" و "بانک ملت" به ترتیب در مکان‌های بعدی قرار گرفته‌اند.
- کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۵-۳ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - اسفند ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i^+	S_i^-	S_i^+	S_i^-	S_i^+	S_i^-
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۱	۱	۰	۰
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳	بانک آینده	۱	۲	۳	۸	۴	۱۴
۴	بانک پارسیان	۳	۱۱	۴	۱۵	۱	۲
۵	بانک پاسارگاد	۳	۱۱	۲	۳	۰	۰
۶	بانک تجارت	۵	۲۵	۱	۱	۰	۰
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۹	۷۸	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۲	۶	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۵	۲۴	۲	۴	۶	۳۱
۱۲	بانک سامان	۴	۲۰	۹	۸۵	۱	۰
۱۳	بانک سپه	۱۸	۳۳۷	۳	۷	۱	۰
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۱	۱	۱	۱	۰	۰
۱۶	بانک شهر	۲	۲	۳	۸	۰	۰
۱۷	بانک صادرات ایران	۷	۵۰	۲	۳	۰	۰
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۳	۹	۲	۴	۲۶	۶۵۷
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹	۷۹	۱	۲	۶	۴۱
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۱	۱	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۶	۳۳	۱	۱	۰	۰
۲۳	بانک گردشگری	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱	۱	۳	۸	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۱۳	۱۶۹	۴۰	۱۶۰۶	۵۴	۲۸۹۱
۲۸	بانک ملی ایران	۱۱	۱۱۱	۱۰	۹۷	۲	۵
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳	۷	۰	۰	۰	۰
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۸۹۵	-	۱۰۹۳۹	-	۳۶۴۱

ملاحظه می شود در اسفند ۱۴۰۳ شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۳۶۴۱ و در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۱۰۹۳۹ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰)

که با توجه به جدول ۵-۳ همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های ۸۹۵ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۵-۳، این رقم مبین وجود رقابت در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده شده است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در اسفند ۱۴۰۳ نسبت به بهمن ۱۴۰۳ در جدول زیر محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده-بهمن و اسفند ۱۴۰۳

کارتخوان فروشگاه‌های			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی			HHI
دی ۱۴۰۳	بهمن ۱۴۰۳	اختلاف	دی ۱۴۰۳	بهمن ۱۴۰۳	اختلاف	دی ۱۴۰۳	بهمن ۱۴۰۳	اختلاف	
۹۱۶	۸۹۵	-۲۰/۹	۱۰۹۱۶	۱۰۹۳۹	۲۳	۳۰۵۹۳	۳۰۶۴۱	۴۷	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده برای هر دو ابزار پذیرش موبایلی و اینترنتی افزایش و ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های کاهش داشته است.

۵-۲- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^۱ ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۱ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوییچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

۵-۲-۱- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوییچ شاپراک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپراک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^۱، کارت اعتباری^۲ و کارت پیش‌پرداخته^۳ یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در اسفند ۱۴۰۳، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوییچ شاپراک مجموعاً ۱۷۲،۲۸۸،۱۰۲ بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱۶۱،۰۶۸،۹۴۸ عدد و سهم تعدادی ۹۳/۴۹ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۲۶۲۳،۷۴۵ عدد و سهم ۱/۵۲ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اسفند ۱۴۰۳

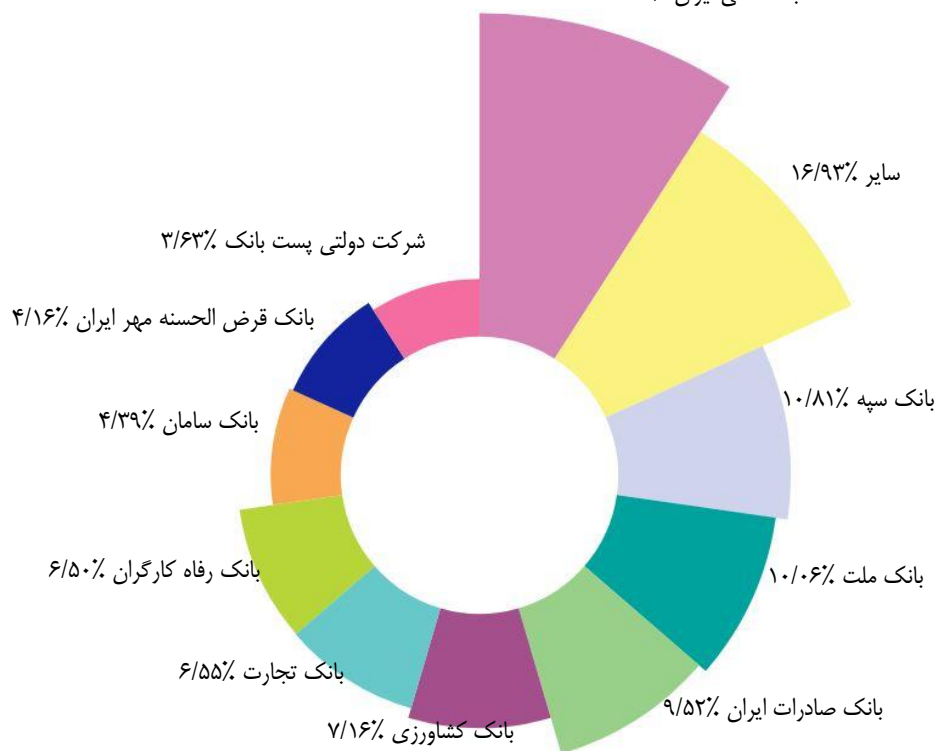
ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
بهمن ۱۴۰۳	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۶،۳۶۵،۵۸۸	۲،۳۱۶،۳۶۵	۱۵۲،۱۳۶،۰۲۷	۱۶۰،۸۱۷،۹۸۰
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۳/۹۶٪	۱/۴۴٪	۹۴/۶۰٪	-
اسفند ۱۴۰۳	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۸،۵۹۵،۴۰۹	۲،۶۲۳،۷۴۵	۱۶۱،۰۶۸،۹۴۸	۱۷۲،۲۸۸،۱۰۲
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۹۹٪	۱/۵۲٪	۹۳/۴۹٪	-
رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار		۳۵/۰۳٪	۱۳/۲۷٪	۵/۸۷٪	۷/۱۳٪

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اسفند ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته، ۷/۱۳ درصد افزایش داشته و نرخ رشد در هر سه نوع کارت افزایشی بوده است.

Debit card ۱
Credit card ۲
Prepaid ۳

۵-۲-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

طی اسفند ۱۴۰۳ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۰ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است. بانک ملی ایران ۲۰/۲۹٪

شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - اسفند ۱۴۰۳

ملاحظه می‌شود که در اسفند ۱۴۰۳ "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه پرداخت بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها ده بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵-۲-۳- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای اسفند ۱۴۰۳ در جدول زیر ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملت"، "بانک سپه"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران"؛ و بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک شهر" و "بانک پارسیان" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اسفند ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۰۲٪	۰/۶۹٪	۱/۴۶٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۵۴٪	۰/۴۲٪	۰/۷۷٪
۳	بانک آینده	۰/۹۰٪	۱/۱۵٪	۱/۹۶٪
۴	بانک پارسیان	۱/۴۲٪	۱/۲۵٪	۸/۹۱٪
۵	بانک پاسارگاد	۴/۰۵٪	۳/۱۲٪	۲/۷۶٪
۶	بانک تجارت	۳/۹۱٪	۶/۶۱٪	۶/۲۸٪
۷	بانک توسعه تعاون	۱/۲۱٪	۰/۹۲٪	۰/۸۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۲٪	۰/۱۲٪	۰/۱۱٪
۱۰	بانک دی	۰/۶۸٪	۰/۵۱٪	۰/۵۴٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۶/۹۴٪	۶/۶۴٪	۳/۷۶٪
۱۲	بانک سامان	۳/۱۲٪	۴/۴۷٪	۳/۳۸٪
۱۳	بانک سپه	۱۴/۳۸٪	۱۰/۶۶٪	۱۲/۵۸٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۴۸٪	۰/۱۹٪	۰/۲۷٪
۱۵	بانک سینا	۱/۴۵٪	۰/۶۵٪	۱/۱۷٪
۱۶	بانک شهر	۳/۲۹٪	۱/۴۴٪	۱۱/۹۸٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۰/۵۵٪	۹/۶۲٪	۷/۳۵٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۵٪	۰/۰۲٪	۰/۰۷٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۱۸٪	۱/۷۶٪	۱/۱۴٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۴/۶۵٪	۴/۱۰٪	۵/۱۴٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۹٪	۰/۱۰٪	۰/۵۳٪
۲۲	بانک کشاورزی	۴/۵۲٪	۷/۳۸٪	۳/۷۶٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۲۳	بانک گردشگری	۰/۳۱٪	۰/۲۵٪	۰/۵۵٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۷۴٪	۲/۹۷٪	۱/۱۲٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک ملت	۱۴/۴۵٪	۱۰/۰۹٪	۸/۱۹٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۱/۷۵٪	۲۰/۷۷٪	۱۳/۸۸٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۵/۳۲٪	۳/۷۳٪	۱/۲۸٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰/۹۹٪	۰/۳۹٪	۰/۲۱٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در نوع کارت اعتباری با ۱۴/۴۵ درصد متعلق به "بانک ملت" و در نوع کارت برداشت و کارت هدیه و بن کارت به ترتیب با ۲۰/۷۷ درصد و ۱۳/۸۸ درصد متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

۵-۲-۴- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای اسفند ۱۴۰۳ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - اسفند ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۲/۱۱٪	۸۷/۹۸٪	۹/۹۱٪
۲	بانک ایران زمین	۱/۹۰٪	۸۹/۲۹٪	۸/۸۱٪
۳	بانک آینده	۱/۱۵٪	۹۰/۵۹٪	۸/۲۵٪
۴	بانک پارسیان	۱/۳۳٪	۷۱/۵۷٪	۲۷/۱۰٪
۵	بانک پاسارگاد	۱/۹۸٪	۹۳/۵۹٪	۴/۴۳٪
۶	بانک تجارت	۰/۹۱٪	۹۴/۳۱٪	۴/۷۸٪
۷	بانک توسعه تعاون	۲/۰۱٪	۹۳/۶۲٪	۴/۳۷٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۶۰٪	۸۵/۱۷٪	۱۴/۲۳٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۳۰٪	۹۵/۱۵٪	۴/۵۵٪
۱۰	بانک دی	۲/۰۱٪	۹۲/۷۶٪	۵/۲۳٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۱/۶۳٪	۹۵/۴۹٪	۲/۸۹٪
۱۲	بانک سامان	۱/۰۸٪	۹۵/۰۸٪	۳/۸۴٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهام کارت اعتباری از تراکنش های بانک	سهام کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهام کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۱۳	بانک سپه	۲/۰۳٪	۹۲/۱۷٪	۵/۸۰٪
۱۴	بانک سرمایه	۳/۶۴٪	۸۹/۶۸٪	۶/۶۸٪
۱۵	بانک سینا	۳/۲۳٪	۸۸/۲۳٪	۸/۵۴٪
۱۶	بانک شهر	۲/۵۲٪	۶۷/۴۳٪	۳۰/۰۵٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱/۶۹٪	۹۴/۴۶٪	۳/۸۵٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۳/۶۰٪	۸۰/۹۰٪	۱۵/۵۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۰۴٪	۹۵/۶۶٪	۳/۳۰٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۷۰٪	۹۲/۱۳٪	۶/۱۷٪
۲۱	بانک کارآفرین	۱/۰۸٪	۷۷/۱۴٪	۲۱/۷۸٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۹۶٪	۹۶/۴۲٪	۲/۶۲٪
۲۳	بانک گردشگری	۱/۸۰٪	۸۷/۸۲٪	۱۰/۳۸٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۷۷/۴۳٪	۲۲/۵۷٪
۲۵	بانک مسکن	۱/۴۵٪	۹۶/۶۰٪	۱/۹۵٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۶۹٪	۶۳/۹۳٪	۳۵/۳۸٪
۲۷	بانک ملت	۲/۱۹٪	۹۳/۷۵٪	۴/۰۶٪
۲۸	بانک ملی ایران	۰/۸۸٪	۹۵/۷۰٪	۳/۴۱٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲/۲۳٪	۹۶/۰۱٪	۱/۷۶٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۳/۸۵٪	۹۳/۳۹٪	۲/۷۵٪

همانگونه که ملاحظه می شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم را در این بین داشته است.

۵-۲-۵- اندازه گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت های بانکی تراکنش دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت های بانکی تراکنش دار در شبکه شاپرک اندازه گیری و بررسی می شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک ها در صادر نمودن انواع کارت های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت های صادر شده، از کارت های تراکنش دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - اسفند ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۰	۱	۱	۱
۲	بانک ایران زمین	۰	۱	۰	۰	۱	۱
۳	بانک آینده	۱	۱	۱	۱	۲	۲
۴	بانک پارسیان	۲	۱	۲	۱	۹	۷۹
۵	بانک پاسارگاد	۱۶	۴	۱۰	۳	۳	۸
۶	بانک تجارت	۱۵	۴	۴۴	۷	۶	۳۹
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۱	۰	۱	۱	۱
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴۸	۷	۴۴	۷	۴	۱۴
۱۲	بانک سامان	۱۰	۳	۲۰	۴	۳	۱۱
۱۳	بانک سپه	۲۰۷	۱۴	۱۱۴	۱۱	۱۳	۱۵۸
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۲	۱	۰	۱	۱	۱
۱۶	بانک شهر	۱۱	۳	۲	۱	۱۲	۱۴۴
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۱۱	۱۱	۹۳	۱۰	۷	۵۴
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱	۱	۳	۲	۱	۱
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۲	۵	۱۷	۴	۵	۲۶
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۲۰	۵	۵۴	۷	۴	۱۴
۲۳	بانک گردشگری	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۷	۳	۹	۳	۱	۱
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۲۰۹	۱۴	۱۰۲	۱۰	۸	۶۷
۲۸	بانک ملی ایران	۱۳۸	۱۲	۴۳۱	۲۱	۱۴	۱۹۳
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲۸	۵	۱۴	۴	۱	۲
۳۰	مؤسسه اعتباری ملل	۱	۱	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال- هیرشمن	۸۵۴	-	۹۶۱	-	-	۸۲۲

همانگونه که در جدول ۵-۸ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای هر سه دسته کارت در طبقه "رقابتی" قرار گرفته است. میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اسفند ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده-بهمن و اسفند ۱۴۰۳

کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت			HHI
اختلاف	بهمن ۱۴۰۳	دی ۱۴۰۳	اختلاف	بهمن ۱۴۰۳	دی ۱۴۰۳	اختلاف	بهمن ۱۴۰۳	دی ۱۴۰۳	
-۱۳	۸۵۴	۸۶۸	۶/۳	۹۶۱	۹۵۵	-۸/۴	۸۲۲	۸۳۰	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹، ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی در اسفند ماه در دو دسته کارت اعتباری و هدیه و بن کارت کاهشی و برداشت افزایشی بوده است.

۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

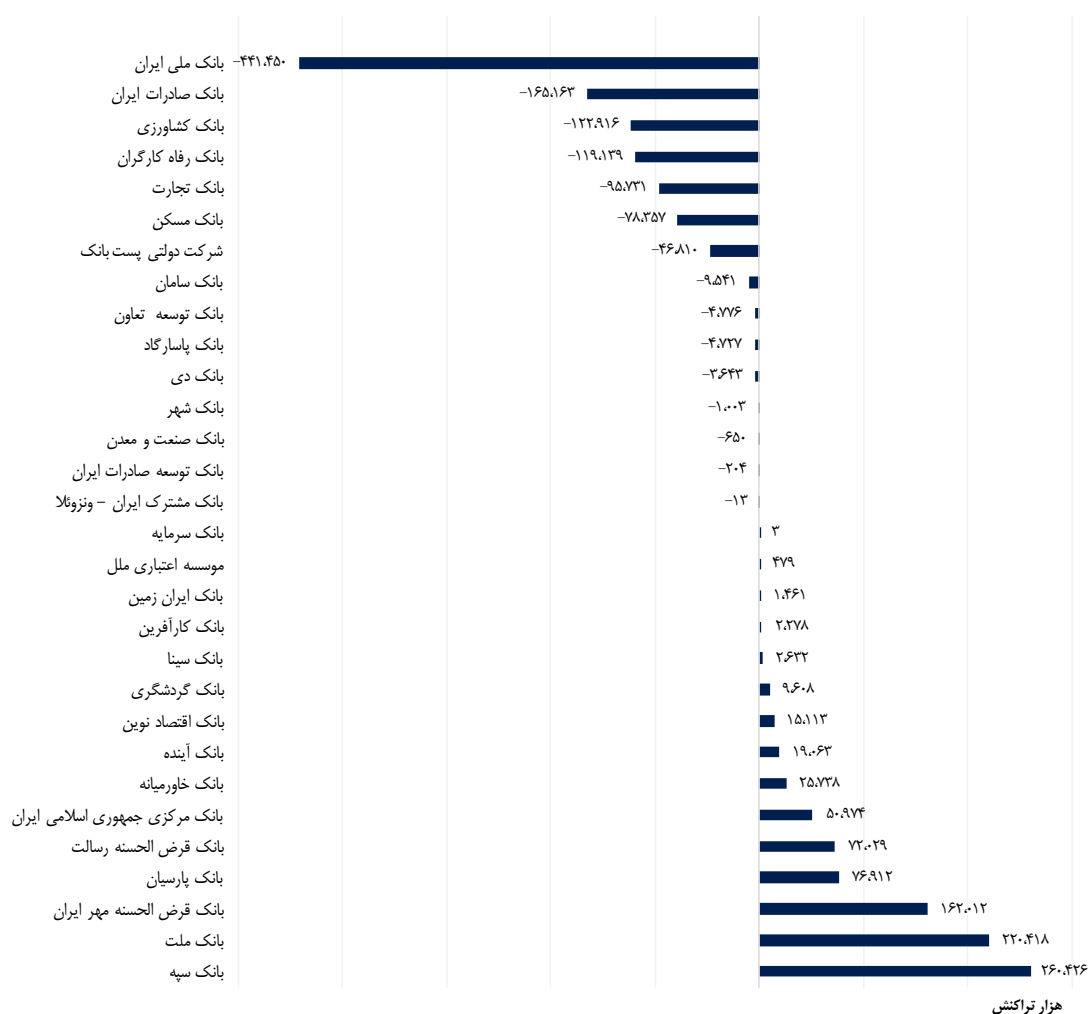
در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - اسفند ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۷۲٪	۱/۰۹٪	۰/۹۲٪	۰/۹۵٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۳۹٪	۰/۴۳٪	۰/۵۱٪	۰/۴۴٪
۳	بانک آینده	۱/۱۰٪	۱/۵۸٪	۱/۵۹٪	۱/۴۳٪
۴	بانک پارسیان	۱/۵۴٪	۳/۳۴٪	۲/۰۱٪	۲/۷۳٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۰۷٪	۳/۰۸٪	۳/۷۶٪	۳/۶۴٪
۶	بانک تجارت	۶/۵۷٪	۴/۶۶٪	۶/۳۳٪	۶/۷۳٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۸۷٪	۰/۷۹٪	۰/۸۵٪	۰/۸۲٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۱۰٪	۰/۶۹٪	۰/۱۳٪	۱/۰۹٪
۱۰	بانک دی	۰/۴۸٪	۰/۴۲٪	۰/۵۰٪	۰/۳۶٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۷/۱۰٪	۴/۶۹٪	۵/۷۱٪	۶/۳۰٪
۱۲	بانک سامان	۴/۷۲٪	۴/۶۹٪	۳/۹۵٪	۵/۳۰٪

ردیف	نام بانک	سهیم تعدادی تراکنش‌ها		سهیم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهیم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱۳	بانک سپه	۱۰/۵۸٪	۱۶/۸۹٪	۹/۵۸٪	۷/۷۶٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۷٪	۰/۱۸٪	۰/۲۲٪	۰/۲۰٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۴٪	۰/۷۳٪	۰/۷۵٪	۰/۹۳٪
۱۶	بانک شهر	۱/۵۵٪	۱/۵۹٪	۲/۰۴٪	۲/۱۵٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۹/۹۳٪	۶/۵۹٪	۹/۳۴٪	۱۰/۰۵٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۶٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۷۸٪	۳/۴۸٪	۲/۸۵٪	۲/۲۹٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۴/۴۸٪	۸/۳۳٪	۵/۹۴٪	۵/۵۴٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۰٪	۰/۱۵٪	۰/۲۰٪	۰/۲۹٪
۲۲	بانک کشاورزی	۷/۷۵٪	۵/۲۸٪	۶/۳۵٪	۵/۴۴٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۶٪	۰/۴۹٪	۰/۴۸٪	۰/۱۶٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۱/۱۶٪	۰/۰۳٪	۳/۲۰٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۵۷٪	۰/۹۰٪	۲/۱۵٪	۰/۸۱٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۰/۳۳٪	۱۵/۷۳٪	۱۲/۲۶٪	۱۵/۸۴٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۹/۵۳٪	۱۰/۳۰٪	۱۸/۸۰٪	۱۲/۹۳٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳/۳۰٪	۲/۳۸٪	۲/۳۰٪	۱/۷۷٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰/۳۶٪	۰/۳۹٪	۰/۳۹٪	۰/۳۳٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در اسفند ۱۴۰۳ بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک سپه" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" تعلق داشته است. در ادامه شکل ۵-۴ نشان‌دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در نمودار زیر داده شده است.

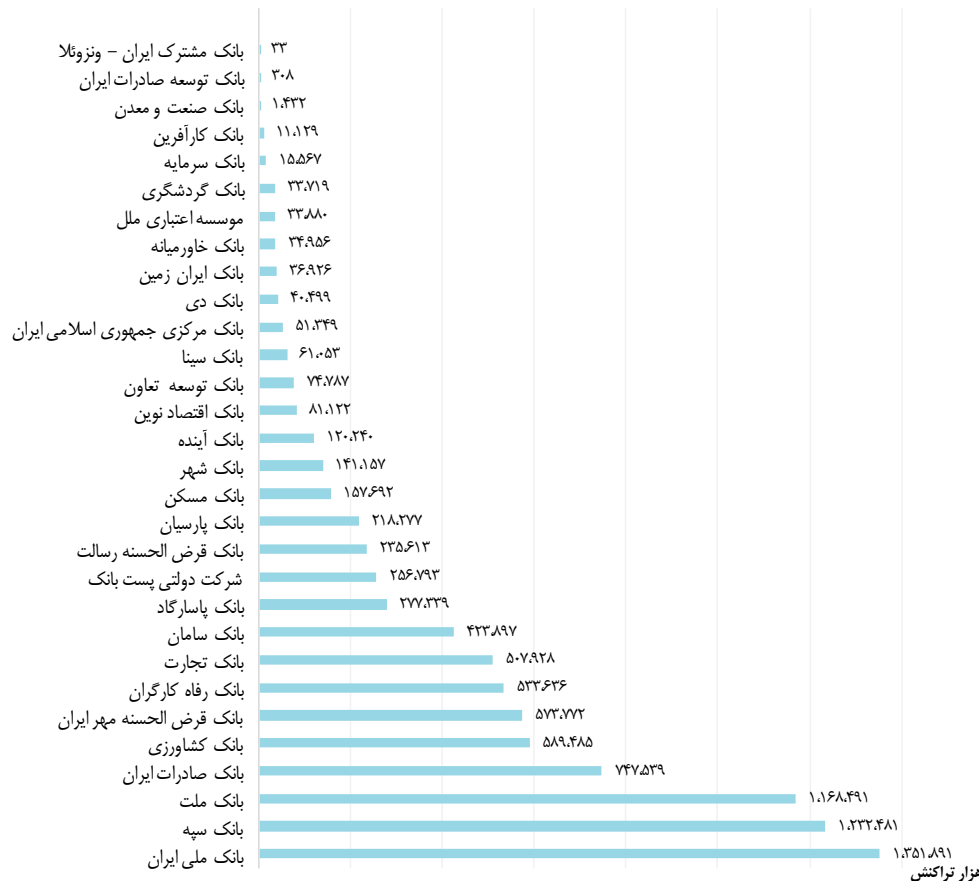

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اسفند ۱۴۰۳

براساس این شکل، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک کشاورزی" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سوی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور بدست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد

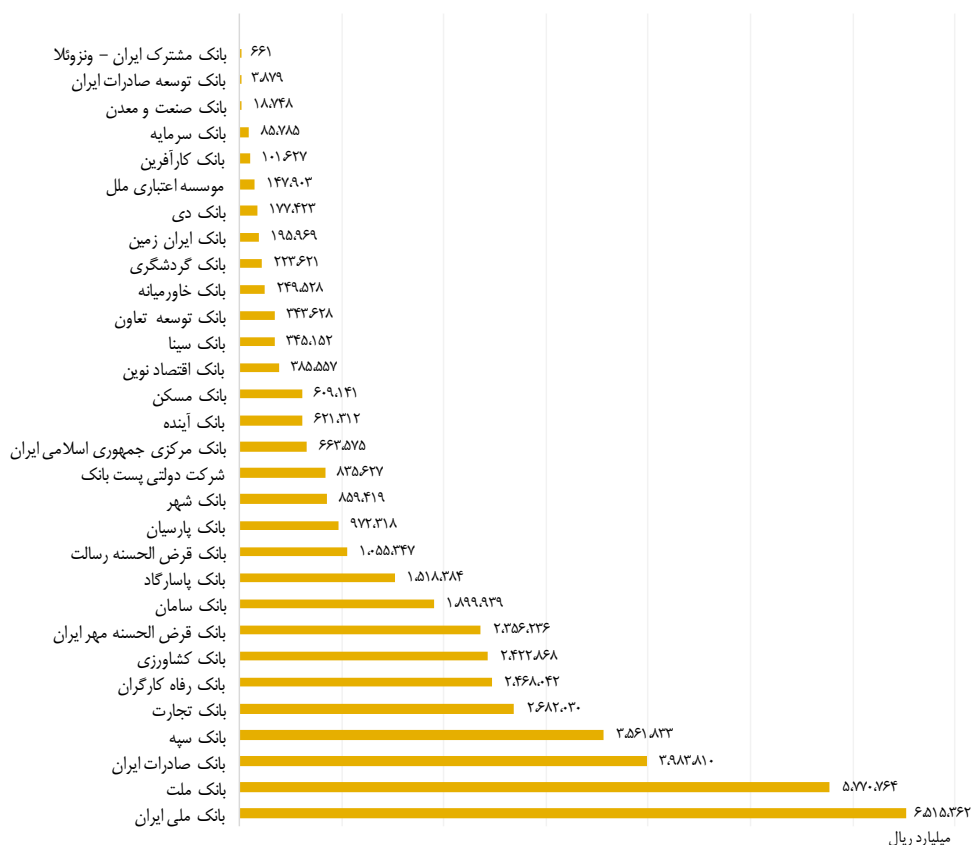
تراکنش‌های صادره از هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک بدست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - اسفند ۱۴۰۳

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" به ترتیب کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^۱ ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^۲ و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^۳ آمده است.

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - اسفند ۱۴۰۳

^۱ Turnover

^۲ در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).
^۳ در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی اسفند ۱۴۰۳ در "بانک ملی ایران"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" بوده و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" و "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده اند.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اسفند ۱۴۰۳

بر اساس این شکل، "بانک ملت"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "بانک سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" به سمت "بانک ملت"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "بانک سامان" در حال انتقال است.

۶- جمع بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص های مرتبط، امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص هایی در چهار بخش "شاخص های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک های صادر کننده و پذیرنده" در دوره زمانی اسفند ۱۴۰۳ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش های شاپرک به نقدینگی و شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ سازی، مزایای امنیتی پرداخت های غیر نقدی و با مدنظر قراردادن دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به بهمن ۱۴۰۳ می باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان بهار ۱۴۰۳ بوده و تمامی ارقام ارائه شده در گزارش اقتصادی تیر ماه شاپرک تحقق یافته می باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام ارائه شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های اسفند ۱۴۰۳ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۴،۵۹۴ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۲۰،۵۳۹ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۱۰/۳۶ و ۲۳/۶۵ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در اسفند ۱۴۰۳ با رشد ۱/۰۴ درصدی به نزدیک به ۱۲،۲۵۳ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۸۷/۶۷ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۱۲/۲۸ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۰/۰۵ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های اسفند ۱۴۰۳ با ۹۱/۰۹ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۹/۸۰ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۲۱۰، هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۴۶۴۵ و متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۳۹۰ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۲۴ و ۱۷/۳۴ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۳/۹۰ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر ۱،۹۸۲ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱،۷۳۸ عدد به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۷۴/۳۱ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول اسفند ۱۴۰۳ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۶۷/۶۹ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های اسفند ۱۴۰۳ به ترتیب در اختیار استان‌های مازندران، یزد و بوشهر می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۸۹/۶۳ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

بیشترین فراوانی تراکنشی در کارتخوان فروشگاه‌های و اینترنتی در بازه مبلغی کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال و در ابزار پذیرش موبایلی در دامنه مبلغی ۱ تا ۲۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. ۸۶/۳۳ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۳,۶۱۲,۵۸۳,۹۶۳ تراکنش در بازه مبلغی کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال، ۸/۶۱ درصد تراکنش‌ها معادل ۳۶۰,۲۰۸,۷۶۹ تراکنش در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ۰/۱۷ درصد معادل ۷,۳۰۹,۲۲۸ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشند.

شاخص دهکی اسفند ۱۴۰۳ در قیاس با بهمن، رشد ۴/۳۴ درصدی داشته است و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۶/۲۰ درصدی در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان رشد شاخص دهکی اسفند ۱۴۰۳ نسبت به بهمن ماه به سبب رشد ۱۱/۱۴ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم و ۶/۵۲ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، کیفیت خدمات حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کاربری، صادرکنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۱۳۳/۸۱، ۹/۹۵، ۱۰۳/۴۷ و ۶/۰۸ درصدی در این ماه نسبت به ماه پیش همراه بوده است.

میزان کیفیت خدمات محاسبه شده اسفند ۱۴۰۳ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۸ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه بهمن دارای رشد ۰/۰۰۱ درصدی و همچنین میزان کیفیت خدمات محاسبه شده به ازای شبکه پرداخت در اسفند ۱۴۰۳، ۹۸/۸۵ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در بهمن ماه رشد ۰/۴۹۹- درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۰۰۴ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در اسفند ماه ۱۴۰۳ نسبت به بهمن در مولفه سهم مبلغی شرکت به پرداخت ملت با "یک" پله صعود در جایگاه "نخست" قرار گرفت. شرکت پرداخت الکترونیک سامان با "یک" پله نزول در جایگاه "دوم" قرار گرفت. شرکت پرداخت نوین آرین با "یک" پله صعود در جایگاه "ششم" قرار گرفت و شرکت کارت اعتباری ایران کیش با "یک" پله نزول در جایگاه "هفتم" قرار گرفت. در سهم تعداد تراکنش‌ها نیز شرکت پرداخت نوین آرین با "یک" پله صعود در جایگاه "چهارم" قرار گرفت و شرکت فراپردازان آروند امید با "یک" پله نزول در جایگاه "پنجم" قرار گرفت.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به ترتیب به دو شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. در اسفند ماه شرکت "به پرداخت ملت" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی و موبایلی کسب نموده است. بالاترین سهم مبلغی در ابزار پذیرش موبایلی به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. همچنین در ابزار پذیرش اینترنتی شرکت "به پرداخت ملت" دارای بیشترین سهم مبلغی می‌باشد.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و به پرداخت ملت "به ترتیب بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید را به خود اختصاص داده است. در ماه جاری به ترتیب دو شرکت "به پرداخت ملت" و "فن آوا کارت" بالاترین سهم را در حجم و مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده اند. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" از بیشترین سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری برخوردار بوده است.

در ماه اسفند شرکت "فراپردازان آروند امید" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به دست آورده است. در این ماه شرکت "الکترونیک کارت دماوند" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "به پرداخت ملت" و پس از آن با اختلاف زیاد شرکت‌های "آسان پرداخت

پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "به پرداخت ملت" و پس از آن، شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارس‌بان" و "آسان پرداخت پرشین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتهخوان فروشگاه‌های حکایت دارد. تغییرات شاخص در هیچ یک از ابزارها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار آن‌ها تغییری پیدا نکرده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال - هیرشمن نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار در هر سه خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری سرویس است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های هر سه سرویس در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. تغییرات شاخص در هیچ یک از سرویس‌ها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار آن‌ها تغییری پیدا نکرده است.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در اسفند ماه، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتهخوان فروشگاه‌های بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارس‌بان" و شرکت "آسان پرداخت پرشین" به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزار پذیرش کارتهخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" نیز به ترتیب به بالاترین رتبه در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی دست یافته است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که در این ماه شرکت‌های "فرپردازان آروند امید"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت"، "تجارت الکترونیک پارس‌بان" و "پرداخت الکترونیک سداد" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. شرکت‌های "فرپردازان آروند امید"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت" و "تجارت الکترونیک پارس‌بان" در شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که اکثر شرکت‌های مذکور هم در بین کارتهخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتهخوان‌های تراکنش‌دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی شرکت "فراپردازان آروند امید"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت" در تمام استان‌ها و شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته است.

در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه، کمترین رقم این شاخص به شرکت "پرداخت نوین آرین" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" مشاهده می‌شود. به طور کلی در اسفند ماه سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۳/۹۶ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌های و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در اسفند ۱۴۰۳ "بانک سپه" به لحاظ تعدادی و "بانک ملت" به لحاظ مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفتند. در بررسی بازار مبلغی "بانک ملت" در ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های و موبایلی و "بانک ملی ایران" در ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین سهم را دارند. بالاترین سهم در بازار تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به "بانک سپه" و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملت" تعلق دارد.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" نشان‌دهنده تمرکز بالا و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاه‌ی" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می باشد. میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت، در این ماه نسبت به ماه گذشته در هر دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی افزایشی و کارتخوان فروشگاه‌ی کاهش یافته است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اسفند ۱۴۰۳ نسبت به بهمن ماه افزایش ۷/۱۳ درصدی داشته و نرخ رشد در هر سه انواع کارت افزایشی بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اسفند ۱۴۰۳، "بانک ملت" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های اعتباری صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و بیشترین کارت "برداشت" و "هدیه و بن کارت" به ترتیب متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در این ماه هر سه دسته ابزار همانند ماه گذشته در طبقه "رقابتی" قرار گرفته اند.

در مقایسه‌ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده در اسفند ۱۴۰۳ به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و مبلغ تراکنش‌های صادرشده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک سپه" و "بانک صادرات ایران" و تعداد تراکنش‌های پذیرش شده در اسفند ۱۴۰۳ به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که "بانک سپه"، "بانک

ملت" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک کشاورزی" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته‌اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، "بانک ملی ایران"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، "بانک ملت"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "بانک سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیک پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۸}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانک صادرکننده^{۳۹}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۴۰}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبا"^{۴۱} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۲} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۳}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیک

^{۳۸} Purchasing Good/Services

^{۳۸} Payment Service Provider

^{۳۹} Issuer Bank

^{۴۰} Acquirer Bank Acquirer

^{۴۱} IBAN: International Bank Account Number

^{۴۲} Service Type

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO ۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیرنده‌ی شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض^{۴۴}

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه^{۴۵}

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۶} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری^{۴۷}

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها^{۴۸}

^{۴۷} Balance Inquiry

^{۴۸} Transaction Status

^{۴۴} Bill Payment

^{۴۵} Reload

^{۴۶} Top-up

تراکنش خطای شاپرک

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به

علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۹}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۵۰} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت

^{۵۰} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۹} EFTPOS

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان فاقد تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش‌دار)

کارتخوان تراکنش‌دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۱}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۲}، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۳} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از

شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات “Y” ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات “N” ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی دو ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

^{۵۱}Internet Payment Gateway

^{۵۲}Mobile Payment Gateway

^{۵۳} In-Store

فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۵۹} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارت‌های برون خط^{۶۰} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً ببر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۱}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

طریق وب از روی موبایل^{۵۴} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۵}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۶}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۷}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۸}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام

^{۵۸} prepaid

^{۵۹} online

^{۶۰} offline

^{۶۱} Credit card

^{۵۴} Web-Mobile

^{۵۵} In-App Purchase

^{۵۶} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۷} Debit card

تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام^{۶۲}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارت‌خوان فروشگاه‌ی

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارت‌خوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارت‌خوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه

^{۶۲} Reconciliation Account (RA)

$$\begin{aligned} & \text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت} \\ & \text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی} \\ & = \frac{\text{تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی}} \end{aligned}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاهی شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارتخوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارتخوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$= \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} * 100$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۳} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۴} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$= \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} * 100$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

^{۶۴} Demand deposits

^{۶۳} Quasi money

متوسط ارزش دهک دهم تراکنش ها
= شاخص توزیع مبلغی دهکی
متوسط ارزش دهک اول تراکنش ها

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه های صنعت برای اندازه گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام ها و تبانی بخش های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه ها در صنعت یا بازار استفاده می شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت ها در سال پایه اندازه گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش ها^{۶۵}

منظور از ارزش اسمی تراکنش ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش ها

اگر در دوره ای، ارزش تراکنش ها بر حسب قیمت های سال پایه اندازه گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش ها در ماه } \bar{t}}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } \bar{t}}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش ها

برای تعیین دهک ها، تراکنش ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می نماییم که یک دهم از تراکنش های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می شود.

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy
Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	16/71%	▲
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	1/53%	▼

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	4,593,983,717	▲
Value of transactions (mill IRR)	20,539,371,650	▲

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions (Apr compared to Feb)	23/65%	▲
Monthly real growth of value of transactions (Apr compared to Feb)	19/65%	▲
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	47/86%	▲
Point-to-point real growth of the value of transactions	7/81%	▲

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	6/86%	▼
Mobile Payment Gateway	2/05%	▼
EFTPOS	91/09%	▲

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	98/24%	▼
Bill payment & purchase mobile charge	1/76%	▲

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	89/80%	▲
Bill payment & purchase mobile charge	5/17%	▼
Balance Inquiry	5/04%	▲

The regional penetration rate

Number of active acceptance instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,981/95	▲
EFTPOS	1,737/62	▲
Mobile Payment Gateway	1/04	▼
Internet Payment Gateway	243/29	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	74/31	▲
EFTPOS	67/69	▲
Mobile Payment Gateway	1/52	▼
Internet Payment Gateway	5/10	▲

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	Tehran	1,817,62	▲
The most change in the number of active EFTPOS	Tehran	10,255	▲
The most number of active EFTPOS terminals per capita	Mazandara	0/216	▲
The most number of EFTPOS transactions per capita	Hormozgān	89/63	▲

Decile ratio

he ratio of average value of the tenth	582/11	▲
--	--------	---

3

The quality of card e-payment services

Quality of services

The ratio of successful transactions to total	92/50%	▼
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	99/98%	▼

The share of each types of errors in transactions

Acquirer error	1/36%	▲
Shaparak network error	0/23%	▼
Issuer error	13/68%	▲
Cardholder Error	84/72%	▼
Business error	0/00%	▼

Services sensed availability

Network sensed availability	98/85%	▼
Shaparak sensed availability	99/98%	▲

Reconciliation account (RA) transactions

Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	0/012%	▼
percent change of reconciliation account transactions	-0/99%	▲

4

Electronic card payment network market indices in Apr 2025

Active EFTPOS Value effectiveness

The highest effectiveness	Farapardazan Arvand omid	2/897	▼
The lowest effectiveness	Fan Ava Card	0/474	▲

The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions

The highest ratio	Electronic Card Damavand	1/222%	▲
The lowest ratio	Farapardazan Arvand omid	0/017%	▲

The ratio of Low Transaction to active EFTPOS

The Highest ratio	Electronic Card Damavand	32/69%	▼
The Lowest ratio	Pardakht Novin Arian	7/16%	▼

The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks

The highest market share

highest value	20/16%	▼	15/84%	▲
	Beh Pardakht Mellat		Mellat Bank	
highest numerical	20/82%	▲	16/89%	▼
	Pardakht Electronic Saman		Bank Sepah	

The highest value share of transactions in each terminal

Internet Payment Gateway	23/96%	▼	16/45%	▼
	Beh Pardakht Mellat		Bank Melli	
Mobile Payment Gateway	48/39%	▲	53/25%	▼
	Beh Pardakht Mellat		Mellat Bank	
EFTPOS	18/90%	▼	15/70%	▼
	Beh Pardakht Mellat		Mellat Bank	

The highest numerical share of transactions in each of terminals

Internet Payment Gateway	37/77%	▼	40/07%	▲
	Beh Pardakht Mellat		Mellat Bank	
Mobile Payment Gateway	46/46%	▼	53/77%	▲
	Beh Pardakht Mellat		Mellat Bank	
EFTPOS	21/08%	▲	18/35%	▼
	Pardakht Electronic Saman		Bank Sepah	

Herfindahl-Hirschman Index

Internet Payment Gateway	2,469	▼	1,939	▲
Mobile Payment Gateway	3,260	▼	3,641	▲
EFTPOS	895	▼	895	▼

The highest share of issuing banks in number of active cards

Prepaid card	Bank Melli Iran	14/45%	▲
Credit card	Mellat Bank	14/45%	▼
Debit card	Bank Melli Iran	20/77%	▲

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۲۲۲۸۱۲۱

نشانه پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاه نظری،

کوچم دوم، پلاک ۱۴

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.